

Glasnik

Hrvatskoga uljudbenog pokreta

Online tjednik za javna pitanja

Broj 99

Izlazi subotom

Zagreb, 3. srpnja 2010.

Vladimir Šeks
Frakcija Udruženih Pljačkaša Hrvatske (FUPh)

dr. sc. Tomislav Dragun

GLASNIK U NOVOM RUHU

Diana Majhen:

"PRECEDNIČKE" IGRE

Mladen Schwartz

BRUNO I MI

**RAZBIJAMO I RUŠIMO HDZ/SDP SUSTAV
PRIDRUŽITE NAM SE!**

Naklada
30.000 primjeraka
Glasnik je besplatan

Prijaviti se možete na hitrozov hrvatska.uljudba@gmail.com

Moj hrvatski dom

- Asaf Duraković: ZAHVALNOST SIMONU CIRENSKOM 3
- Akademik Mirko Vidović: LIRSKE MOLITVE ASAFOVE 3

Susret s Europskom unijom

- U EUROPSKU UNIJU
S BOLJEVIČKOM PRTLJAGOM..... 5
- IN EUROPEAN UNION WITH
THE BOLSHEVIK LUGGAGE..... 6

U žarištu

- dr. sc. Tomislav Dragun: "GLASNIK" U
NOVOM RUHU..... 9
- JAVNO PISMO BRANKU HRVATINU
PREDSJEDNIKU VRHOVNOG SUDA RH..... 11
- Ivan Miklenić: SEKTAŠTVO U HRVATSKOJ 11
- Mladen Schwartz: BRUNO I MI (1. dio) 13
- Josip Kokić: OTVORENO PISMO VJERNIČKOJ I
DOMOLJUBNOJ JAVNOSTI 16
- Zvonimir Rudolf Došen: TKO NAM JE KRIV?..... 17
- Zvonimir R. Došen: SUD U FLORIDI ODREDIO
ATEISTIČKI BLAGDAN..... 16
- Vladimir Nazor: DOMAGOJ PROKLETI BAN (1)..... 18
- Dragutin Šafarić: IZVJEŠĆE O RADU KOMISUE ZA
UTVRĐIVANJE RATNIH I PORATNIH ŽRTAVA
REPUBLIKE HRVATSKE (15. dio) 19
- Martina Grahek Ravančić: BLEIBURG i "KRIŽNI
PUT" U HISTORIOGRAFIJI, PUBLICISTICI I
MEMOARSKOJ LITERATURI (21. dio)..... 20
- prof. Filip Ćorlukić: UZROCI RASPADA
JUGOSLAVIJE (9. dio)..... 21
- Safet Jaskić: SRBOKOMUNISTIČKI ZLOČIN
NAD BOSNOM (11. dio)..... 22
- Harun Yahya : PODVALE TEORIJE
EVOLUCIJE (22. dio)..... 23

Stajališta

- Diana Majhen: PRECEDNIČKE IGRE..... 24
- Mate Ćavar: NOVO ČETNIČKO SRBIZIRANJE
HRVATSKE!..... 24
- Rudi Tomić: HRVATSKA JE IZMJENOM USTAVA
OTUĐILA DIJASPORU..... 25
- Branko Stojković: SINDIKATI NA GRBAČI
HRVATSKOG NARODA 28
- Rudi Tomić: OSNOVAN SAVEZ JUGOSLAVENA
U HRVATSKOJ..... 30
- Branko Stojković: NAŠ DRAGI VOĐA IVO JOSIPOVIĆ
SLUŽI NAM ZA TO DA POSJEĆUJE USTAŠKA I
PARTIZANSKA SPOMEN-GROBLJA, A NE VIDI
KAKO HRVATSKI NAROD ŽIVI..... 28
- Tomislav Nürnbergger i Vladimir Biondić Bašić:
ROI I OGNJIŠTAR..... 28
- Žarko Marić, prof.: NE DAMO HRVATSKU!..... 30
- Đivo Bašić: EUROPSKI POMORSKI DAN
20. SVIBNJA 2010. U GIJONU (ŠPANJOLSKA)..... 31
- Đivo Bašić: KAKO SMANJITI DEPOPULACIJU OTOKA? 32

Hrvatska gruda

- dr. Franjo Nevistić: NACIONALNA I RADNA DRŽAVA..... 33
- S. M. Štedimlija: ŠUFFLAY..... 37
- Vinko Nikdić: TUGA SAMOĆE..... 40
- dr. Mile Budak: BAZALO (37. nastavak) 41

Bosno moja

- Dr. Mile Budak: SUDBONOSNA RIEKA DRINA *..... 43
- Jure Prpić: BAJRAMSKE CRTICE..... 46
- IBRAN MUSTAFIĆ ODLUČAN U OTPORU POLICIJI
GENOCIDNE REPUBLIKE SRPSKE..... 48
- dr. Ibrahim Sendjarević: POLICIJA "RS" ISLJEĐUJE
ŽRTVE GENOCIDA ZBOG ZASTAVA REPUBLIKE BiH 48
- Ibran Mustafić: SAHRANA MOJE BRAĆE..... 49
- Ibran Mustafić: GENERAL DUDAKOVIĆ:
ZAUSTAVIO NAS JE VRHOVNI ZAPOVIJEDNIK
U POHODU NA DRINU..... 50

Pravoslavci u Hrvatskoj

- Nedjeljko Subatić: JE LI sv. SAVA OSNOVAO
BISKUPIJU U STONU?..... 51

Bog nas je stvorio

- II po BOŽIĆU..... 54
- Mieczysław Malinski: RJEČ ZA SVAKI TJEDAN
(53. nastavak)..... 57
- Josip Badalić D.I. : BOŽJI PUSTOLOV (5. nastavak) 58

Hitrozov Bleiburških mučenika

- CRNGROB..... 59
- Franc Perme: CRNGROB – GROBNICE DUJELA
ČLANOVA VLADE NDH I
ČLANOVA NJIHOVIH OBITELJI..... 59
- prof. Jasna Polić-Biliško: KRIŽNI PUT:
SPOMEN-MISA ZA HRVATSKE ŽRTVE
PORAČA U CRNGROBU..... 61
- Goran Jurišić: VESNA PUSIĆ I BLEIBURŠKI POKOLJI 62
- Goran Jurišić: KAKO SU UBIJANI..... 63

ZAHVALNOST SIMONU CIRENSKOM

Asaf Duraković

**Što bliže korak stiže vrhu brijega
Gdje tri se kobna stupa nebu dižu
Mnoštvo se jati. Nebo povrh njega
Svjedoči zla što svome kraju stižu.**

**Kao i tada, u dan poniženja
Padam pod teškim teretom što mori
Dok tuga teža od oštrog kamenja
Razdire srce kad izdaja gori.
I šutke nosim drvo svoga križa
Dok milosnik mi ublažuje boli
Putem gdje vječna pravda biva bliža.**

**A srce koje i u patnji voli
Prezire ruže izdaje znamenja
Kad sva je patnja od ljubavi niža.**

prof. dr. sc. Asaf Duraković

LIRSKE MOLITVE ASAFOVE (1)

Akademik *Mirko Vidović*, Pariz

Bismillah uruahmi uruahma!

U mnogim drugim slučajevima, ljubitelj lijepe i čiste, časne i čestite poezije bi rekao, poput Prorokovih učenika, kad se je Prorok zamorio pod stare dane: lijepo je prestati s prorokovanjem kad umjesto Boga kroz usta tvoja progovori čovjek.

Poezija efendi Asafa Durakovića, našeg hrvatskog brata iz Bosne i naš ponos zbog svojih mnogih vrlina među kojima se odlikuje izuzetnim: stasom, lijepim glasom, fenomenalnom memorijom i smislom da sukladni sve što je lijepo. Njegove pjesme su odista savršene skladbe prije svega.

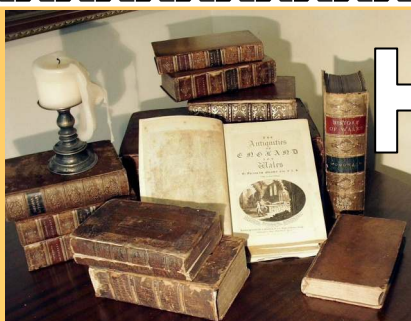
Škrinja ukrasa od svjetlosti.

Pjesme Asafove su ujedno čista lirska poezija i prave pobožne molitve po čemu smo mi poznati i u islamskom svijetu i to dobrih već tisuću godina.

Naime, ima među nama i onih koji znadu - ne samo Asaf i čitatelji HKL-a pokojnog Zlatka Tomičića (Bog dao mir njegovoj duši!) - da je na čelu vojske kalifa Al Moisa bio Al Djawhar (u Bosni se kaže Cafir, što znači - kršćanin), naš čovjek rodnom od Cavtata, i da je baš pod njegovim zapovjedištvom vojska Al Mosa dobila pod svoju vlast Egipat, a zatim i cijelu sjevernu Afriku, pa i današnju Andaluziju.

U egipatskom malom mjestu Al Kairhu (Pobjeda), Al Djawhar je dao udariti temelje najstarijem sveučilištu - Gamil El Azhar - koje i danas proizvodi odlične stručnjake i na području znanosti i vjere. Bilo je to u vrijeme vladavine našeg hrvatskog kralja Tomislava. Vojna i diplomatska suradnja između Hrvatske i Cordobskog kalifata bila je vrlo intenzivna.

Treba shvatiti zašto hrvatski Sabor nije odobrio sudjelovanje Hrvatske vojske u Prvoj križarskoj vojni, u vrijeme kralja Zvonimira.

Hrvatska knjižara

internetska knjižara i antikvarijat

Vam predstavlja nova izdanja knjiga:

NOVO!

dr. sc. Tomislav Dragun

dr. sc. Tomislav Dragun

**Živjeti
Nezavisnu Državu Hrvatsku**

Živjeti

Nezavisnu Državu Hrvatsku

Ahmed Muradbegović
Na Božjem putu

100,00 kuna

OGNJIŠTE Nakladna zadruga, Zagreb, Pete poljanice 7,
 PJ Hrvatska knjižara, Zagreb, Četvrte poljanice 8, www.knjizara.hrvatskauljudba.hr,
 e-mail: lovorka.dragun.mirkovic@gmail.com, naklada.ognjiste@gmail.com
 tel: +385-1-2923-756, fax: +385-1-2923-757, mob: +385-91-3388-433

U EUROPSKU UNIJU S BOLJŠEVIČKOM PRTLJAGOM

Hrvatska, zapravo Republika Hrvatska, priprema se za ulazak u Europsku Uniju. Godinama. Vode se kontinuirano pregovori, kako se uobičajilo reći, "s Europom". Poglavlje za poglavljem. Mišenjaju se propisi. Usklađuje se društveni sustav.

Ništa posebno, ni zabrinjavajuće. Reklo bi se. Nu, samo na prvi pogled.

Međutim, sve se to čini iza leđa hrvatskih građana. Boljševički. Ne znamo s kim se konkretno pregovara, s kojim osobama (i na kojim adresama). Ne zna se o čemu se konkretno pregovara i što se od Hrvatske traži. Iznad svega, uopće nismo u prilici dati svoje prijedloge, iznijeti svoje mišljenje i ukazati na promjene koje mi također tražimo.

Čudi nas što to Europska Unija tolerira.

Očito, opet ćemo biti prevareni. Kao "guske u magli".

***

Na redu je Poglavlje 23. Čitamo (www.tpportal.hr – 25. svibnja 2010.):

"Nacrt zajedničkog pregovaračkog stajališta EU-a upućen je Vijeću EU-a", rečeno je u uredu povjerenika za proširenje Štefana Fuelea. Povjerenik Fuele je početkom prošlog tjedna pred članovima vanjskopolitičkog odbora Europskog parlamenta izjavio da će 'napredak u suradnji s ICTY-jem biti ključan u uvjeravanju zemalja članica da se otvori to poglavlje'."

I?

***

Jugoslavenski boljševički vođa Josip Broz Tito, kojem "tragovi smrde nečovještvom", autor - na zakonima i civilizacijskim normama – neutemeljnih ubojstava i progona stotina tisuća Hrvata (svakako i pripadnika ostalih naroda koji su živjeli u Jugoslaviji) znao je reći sucima: "Ne treba se držati zakona kao pijan plota".

Reći, u boljševičkoj praksi koju je on provodio, značilo je narediti. Bez pogovora. Rečeno značilo je i učinjeno. Nemilosrdno provedeno. Za "šminku" pak bilo je to pretočeno u

"gumene zakone". Zakone koji su se mogli primijeniti na svakoga, u svako doba. Dakako, posve neutemeljeno i bez ikakve sveze sa stvarnim činjenicama i dokazima.

Republika Hrvatska "naslijedila" je te zakone. Ništa čudno kad se zna da Hrvatskom i dalje vladaju (preko Hrvatske Demokratke Zajednice i Socijal-Demokratske Partije – preimenovane Komunističke Partije Hrvatske) premundurene boljševičke glavonje. To su u prvom redu čl. 292. i 337. u svezi s čl. 37. Kaznenog zakona RH, dotično "poticanje na zloporabu u gospodarskom poslovanju". U pravilu bez ikakvih dokaza. Dovoljna je sumnja (zapravo naredba pripadnika Tajnog politburoa, kojega pripadnici stvarno "vedre i oblače" Hrvatskom).

***

Nije nikakva tajna da se isto nastoji i sada učiniti kod ulaska Republike Hrvatske u Europsku Uniju. Kažu, oni isti oni koji su bili stupovi jugoboljševizma, bez uvijanja: Idemo u EU, ali na svoj način, sa svojim ljudima, sa svojim pogledima i svojom praksom. Boljševičkom.

Pogledajmo ("Polančec ili Kutle mogli bi biti odmah oslobođeni", www.vecernji.hr – 14. lipnja 2010.):

"Zbog toga se u radnoj skupini za izmjene Kaznenog zakona u posljednje vrijeme vode vrlo žive i žučne rasprave, katkad na granici svađe.

dr. Franjo Tuđman

'Izmjena kaznenog zakonodavstva koja se odnosi na gospodarski kriminal nužna je da bi se uklonili ostaci socijalističkoga pravnog sustava i da bi se naše zakonodavstvo uskladilo s pravnom stečevinom Europske unije i pravom modernih europskih država - kaže dr. Petar Novoselec, jedan od članova radne skupine za izmjenu KZ-a.

Govoreći u grubim crtama o tome što ne valja u zakonu koji imamo (jer još nema rješenja koja bi radna skupina prihvatila, već su svi prijedlozi otvoreni), dr. Novoselec kaže da se u nas poduzetnici izjednačuju s državnim službenicima, a kaznena djela protiv tržišnog natjecanja (takozvano kartelno kazneno pravo) ne samo što nisu usklađena s europskom pravnom stečevinom nego čak ni s našim Zakonom o zaštiti tržišnog natjecanja."

Ali. Ali, ali, ali ...

"Naime, treba modernizirati cijelo poglavlje Kaznenog zakona u kojem se propisuje gospodarski kriminal, a to znači neka djela izbrisati, a neka nova napisati i sve to tako da postoji kontinuitet između staroga i novoga."

Kontinuitet! Novo koje će zapravo biti staro. Njihov kontinuitet! Boljševički! Unatoč rezolucijama Europskog Parlamenta.

***

Draga europska gospodo, dakle želimo Vam blago reći, ne ćemo nikako u Europsku Uniju, ako to znači da će s nama, kao s robovima, i dalje komandirati boljševičke jugo-komitetlije. Ma i tenkovima išli na nas. Uostalom, vidjet ćete!

IN EUROPEAN UNION WITH THE BOLSHEVIK LUGGAGE

Croatia, actually Republic of Croatia, is preparing to enter European Union. Years have passed. Negotiations are continuously conducting, as is usually said, "With Europe." Chapter by chapter. Regulations have been changed. The social system is being adjusted.

Nothing special, or worrying. As can be told. But, only at the first sight.

However, all that is done behind the back of Croatian citizens. Bolshevik way. We do not know specifically with whom they negotiate, with which persons (and at which address). We do not know what specifically is negotiated about and what is requested from the Croatia. Above all,

Ivica Račan

we didn't have the opportunity to give any suggestions, express our opinion and to point out the changes that we also seek.

We are surprised that it is tolerated by the European Union.

Obviously, we will be deceived. Like "geese in the fog".

***

Next in line is the Chapter 23. We can read (www.tportal.hr – May 25, 2010.):

"The draft of joint negotiating position is referred to the Council of EU, as been told in the office of Stefan Füle. Commissioner Füle said, early last week, before members of committee of the European Parliament for foreign affairs that 'progress in cooperation with the ICTY will be crucial in persuading member states to open this chapter'."

And?

***

Yugoslav Bolshevik leader Josip Broz Tito, which "traces stink of inhumanity", author of – on laws and civilized norms – insubstantial murders and persecution of hundreds of thousands of Croatians (certainly and members of other nationalities who lived in Yugoslavia) used to say to the judges: "We should not keep the law as drunk man keeps the fence".

To say, in bolshevik practice which he implemented, meant to command. Without complaint. Said meant done. Ruthlessly carried out. For "make-up" that was transferred to "rubber laws". Laws that could apply to anyone, at any time. Of course, completely unfounded and without any relation to actual facts and evidence.

Republic of Croatia "inherited" those laws. Not-

hing strange when it is well known that the government in Croatia is still under (through the Croatian Democratic Union and Social Democratic Party - the renamed Communist Party of Croatia) disguised Bolshevik chiefs.

These are primarily the article 292nd and 337th in conjunction with the article 37th of the Criminal Code of Croatia, the concerned "incitement on abuse in business operations." As a rule, without any evidence. Only suspicion is sufficient (actually the command of members of secret political bureau, whose members really "clears and clouds" Croatia).

***

It is not a secret that the same objectives are attempted now with entering Croatian republic into the European Union. They say, the same ones who were the pillars of the Yugo-Bolshevism, bluntly: We're going to the EU, but in our way, with our people, with our views and our practice. Bolshevik way.

Let's look at ("Polančec or Kutle could be immediately released" www.vecernji.hr - June 14, 2010)

"Therefore, lately in the working group for amending of the Criminal Code very hard and very lively discussions are done, sometimes on the border of dispute.

'Changing the criminal law relating to economic crime is necessary to remove the remains of the socialist legal system and to coordinate our legislation with the legal achievements of the European Union and the legislation of a modern European states' - says dr. Peter No-

Josip Manolić

voselec, a member of the working group for amending Criminal Code.

Speaking in a rough outline of what is wrong in law that we have (because there are no solutions that the workgroup could accept and all suggestions are open for suggestions), dr. Novoselec says that our businessmen are equalized with government officials, and offenses against the market competition (so-called Cartel Criminal Law) are not compatible with the legal achievements of the European Union, but is not compatible even with the Croatian Law About Protection of Economic Competition. "

But, But, but, but ...

Josip Boljkovac

"Specifically, whole chapter of the Criminal Code should be modernized, in which the Economic Crime is described. It means that some acts should be deleted and new ones should be defined. All that must be done, so there must be continuity between the old and new."

Continuity! New which is old, in fact? Theirs continuity! Bolshevik! Despite the European Parliament resolutions.

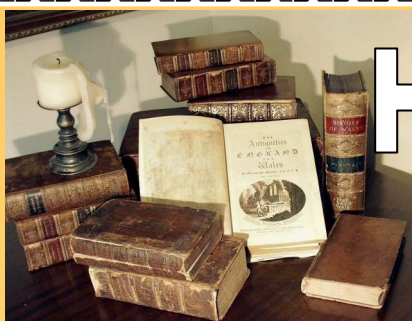
***

Dear European gentlemen, we want to say gently, we are not joining the European Union, if it means that, as with slaves, Jugo-Bolshevik committee members are going to com-

mand any further. Although, if you send tanks on us. After all, you'll see!

dr. Dušan Bilandžić

Hrvatska knjižara

internetska knjižara i antikvarijat

Vam predstavlja nova izdanja knjiga:

NOVO!

prof. dr. Asaf Duraković

Vode ponornice

Asaf Duraković

VODE PONORNICE

100,00 kuna

OGNJIŠTE Nakladna zadruha, Zagreb, Pete poljanice 7,
PJ Hrvatska knjižara, Zagreb, Četvrtte poljanice 8, www.knjizara.hrvatskauljudba.hr,
e-mail: lovorka.dragun.mirkovic@gmail.com, naklada.ognjiste@gmail.com
tel: +385-1-2923-756, fax: +385-1-2923-757, mob: +385-91-3388-433

"GLASNIK" U NOVOM RUHU

dr. sc. Tomislav Dragun, Ljubljana

Nakon (neo)čekivanih poteškoća s kojima sam se nedavno suočio ja, moja obitelj, pa samim tim i Hrvatski uljudbeni pokret, zaškripalo je i s našim internetskim glasilima. Najprije s portalima www.hrvatskauljudba.hr i www.svakovamdobro.hr, zatim s "Ognjištem", pa konačno i s "Glasnikom".

Uzalud ih je tražilo i čekalo naših tridesetak tisuća čitatelja.

Nije ih bilo.

Jedva smo nekako izdali okrnjeni "Glasnik" br. 97.

Nu, kako se u svakoj nevolji nađe i poneka pouka, to smo i mi ponešto profitirali. Došle su nove ideje. Javile se nove mogućnosti. Vidjelo se da su i crnom vragu oči – (barem) crvene. Nije sve, zaista, crno kako se na prvi mah čini.

Tako sada možemo, iako u otežanim okolnostima i uvjetima, najaviti sljedeći komad puta u svom radu.

Poslušajte.

Uspjeli smo izdati "Glasnik" br. 98. Ima nešto manje stranica, ali je tu. Poslan je čitateljima.

Bit će bolje s "Glasnikom" br. 99, kao i s jubilarnim "Glasnikom" br. 100.

Nakon toga dolazi do brojnih novina u našem radu. Sad Vam već možemo priopćiti neke od njih, a ostale ćete i sami postupno vidjeti.

"Glasnik" će tijekom ljeta izlaziti dvotjedno. Na standardne 64 stranice. Od rujna dobivat ćete ga svake subote, osim zadnjih subota u mjesecu. One će biti pričuvane za "Ognjište". To su naše objektivne mogućnosti.

Portale www.hrvatskauljudba.hr i www.svakovamdobro.hr preuzet će od Hrvatskog uljudbenog pokreta Nakladna zadruga "Ognjište". Također iz naše "staje". Donijet će to preustroj izgleda i sadržaja dotičnih portala. Hrvatski

uljudbeni pokret zadržat će na njima pravo objave svojih informacija. Ostalo pak? Vidjet ćete.

"Glasnik" će od br. 101 (o "Ognjištu" drugom zgođom) imati, dijelom i prije toga, sljedeće rubrike:

Uvodni dio (1-6)

U žarištu (7-26)

Stajališta (27-34)

Hrvatska gruda (35-42)

Bosno moja (43-50)

Pravoslavci u Hrvatskoj (51-54)

Bog nas je stvorio (55-58)

Hitrozov bleiburških mučenika (59-64)

Glasnik

Hrvatskog uljudbenog pokreta

Broj 1   izlazi subotom   Zagreb, 8. ožujka 2008.

Sadržaj:	
Urednik s Vama	1
Vijesti	2
Čitatelji	2
Upravo objavljujemo	2
Podsjećamo	3
Uskoro	3
Pripremamo	4

Čitatelji

„Toma! Daleko bi bio veći ugled Vašeg portala kad biste donosili iznošenje mišljenja, a ne napade i laži da se poraz umanju.“

Stranica 2

Pripremamo...

Ernst Gideon barun od Laudona bio je austrijski feldmaršal u doba Marije Terezije. Obitelj mu potječe iz Škotske. Njegovi su se naselili u Pruskoj. Govorio je i hrvatski.

Stranica 4

Urednik s Vama

Dragi prijatelji,

„Hrvatska uljudba“, nezavisne hrvatske internetske novine, trebale su krenuti početkom ove godine. Međutim, još nisu. Razlog je kao i uvijek – u novcu. Našu Međumrežnu postaju www.hrvatskauljudba.hr rade, isključivo volonterski, svega četiri osobe. Izdavanje novina traži i nešto profesionalaca, a to već više košta.

Našli smo sponzora. Dobar čovjek, naš čovjek. Mogao bi nam financijski pomoći. I hoće. Nu, nešto se ispriječilo. Ne znamo što, ali i dalje čekamo rasplet. Spremni za Dom, kao i uvijek.

Napeti poput puške. Prije nekoliko dana poručio nam je konačno neka se još malo strpimo. I hoćemo. Takvi smo mi. Nadamo se i Vi.

Dotad, nastavljamo s radom na portalu, ali uz poneku novost. Među takve novine dolazi i ovaj Glasnik. Pratite ga. Iz njegova sadržaja saznat ćete mnogo toga o našem radu. Ne ćemo s tim više opterećivati naš portal, buduće novine, koji je ionako zasut prilozima.

Srdačan pozdrav iz Zagreba

dr. sc. Tomislav Dragun
glavni urednik

Na neko vrijeme ne će biti "Kolača". Autorica priprema knjigu od dosad objavljenih materijala.

U "Uvodnom dijelu" ostaju podrubrika "Moj hrvatski dom". "Iz urednikova kuta" postaje "Susret s europskom unijom" (na hrvatskom i engleskom jeziku). Promjena je i to što će "Moj hrvatski dom" biti stalno sijelo hrvatskih domoljubnih pjesnika.

"U žarištu" je predviđen za priloge naših stalnih suradnika. To su, prema dosadašnjem iskustvu, sljedeći (abecedno):

Ilija Barjašić, Đivo Bašić, Vladimir Biondić, Mate Ćavar, Filip Ćorlukić, Zvonimir Došen, Dragan Hazler, Josip Kokić, Marijan Krmpotić, Diana Majhen (Teja Tejaković), Leo Marić (Trpimir Gudar), Žarko Marić, Tomislav Nürnberger, fra Martin Planinić, Dragutin Šafarić, Vjekoslav Škreblić, Rudi Tomić i Akademik Mirko Vidović.

Ispričavam se, ako sam nehotice nekoga zaboravio.

Prilozi objavljeni u rubrici "U žarištu" bit će također postavljeni na portalima www.hrvatskauljudba.hr i www.svakovamdobro.hr. Nastojat ćemo, a vjerujemo da ćemo u tome uspjeti, objaviti ih i u obliku knjige.

"Stajališta" su predviđena za priloge povremenih suradnika, za oglase i obavijesti, te pisma čitatelja.

U "Hrvatskoj grudi" objavljuivat će se tekstovi iz novina, časopisa i knjiga izdanih, odnosno izdanih tijekom Nezavisne Države Hrvatske. Isto tako i djela osoba značajnih za to razdoblje naše državne prošlosti.

Rubrika "Bosno moja" namijenjena je za naše sunarodnike islamske vjeroispovijesti. Dakako, i za one bosanske muslimane koji se osjećaju, i izjašnjaju Bošnjacima. Bilo ovako ili onako, naši su. Svakako pritom mislimo i na članke objavljene u "Glasniku" Bosanskog Kongresa, iako se baš uvijek i ne slažemo s njima. Posebno glede energičnijeg suprostavljanja prohtjevima naših tradicijskih protivnika, da ne kažemo neprijatelja.

"Pravoslavci u Hrvatskoj" odnosit će se na priloge vezane uz tomu prisposobive teme.

"Bog nas je stvorio" stara je naša rubrika. Tu ne mislimo ništa mijenjati.

Konačno: "Hitrozov bleiburških mučenika". Bila je to dosad humoristična rubrika. Sad će postati ozbiljna, preozbiljna. Prilozi u njoj obrađivat će grobišta s Križnih putova iz 1945. na području Republike Slovenije. Ima ih preko 800. U ovoj rubrici prepoznat ćete ruku i dušu jednog od najvećih poznavatelja ove problematike: Dragutina Šafarića iz Velenja. Na zadnjoj sgtranicki svakog "Glasnika" naći ćete neku od njegovih fotografija s ovom tematikom. Hoće li ih biti dovoljno? Ne brinite, ima on toga materijala i na pretek.

E pa,

Srdačan pozdrav i svako Vam dobro uz naša internetska glasila.

Glasnik

Hrvatskoga uljudbenog pokreta

Online tjednik za javna pitanja

Broj 97

Izlazi subotom

Zagreb, 17. travnja 2010.

VII. Okupljanje domoljubnih i državotvornih Hrvata
Trg Dr. Ante Pavelića u Zagrebu – 17. travnja 2010.

Damir Borovčak

PROGLAŠENJE HRVATSKE DRŽAVE U BJELOVARU

Mladen Schwartz

DANAŠNJA HRVATSKA JE OBNOVLJENA JUGOVINA

Zvonimir Mihanović

POSLJEDNJA VEČERA

RAZBIJAMO I RUŠIMO HDZ/SDP SUSTAV
PRIDRUŽITE NAM SE!

Naklada
30.000 primjeraka
Glasnik je besplatan

Prijaviti se možete na hitrozov hrvatska.uljudba@gmail.com

JAVNO PISMO BRANKU HRVATINU PREDSDJEDNIKU VRHOVNOG SUDA RH

HRVATSKI ULJUBENI POKRET

Udruga za zaštitu prava građana
Predsjednik
Zagreb – Pete Poljanice 7

Ljubljana-Zagreb, 25. lipnja 2010.

VRHOVNI SUD RH

Branko Hrvatini, predsjednik
Zagreb – Trg N. Š. Zrinjskog 3

Na znanje:

Ivan Miklenić

glavni urednik "Glasa Koncila"

Ministrstvo za notarnje zadeve RS

Sektor za azil

Pravno-informacioni centar

nevladinih organizacija RS – PIC

Cijenjeni g. Predsjedniče,

U svom komentaru "Sektaštvo u Hrvatskoj" ("Glas Koncila", Zagreb, br. 25 /1878/ od 20. lipnja 2010.) Ivan Miklenić, glavni urednik "Glasa Koncila", citira prigodne Vaše riječi:

"Sucima se oduzima pravo da sude po zakonu."

U svezi s tom Vašom izjavom slobodan sam upitati Vas sljedeće:

1. *Tko su oni, imenom i prezimenom, koji sucima u Republici Hrvatskoj oduzimaju pravo suditi po zakonu?*
2. *Što ste poduzeli, u Republici Hrvatskoj, kako bi suci u Republici Hrvatskoj mogli suditi po zakonu?*
3. *Jeste li o tome, da se sucima u Republici Hrvatskoj oduzima pravo suditi po zakonu, obavijestili pregovarače Europske Unije o ulasku Republike Hrvatske u tu Zajednicu?*

Ovo svoje pismo, zajedno s eventualnim Vašim odgovorom, kao i komentaram Ivana Miklenića, uvrstit ću u svoju knjigu "Vesna Vrbetić, sudac, ovako kroji pravdu – Druga knjiga", koju upravo pišem, a koja bi pod jesen o.g. trebala izići iz tiska.

S poštovanjem

dr. sc. Tomislav Dragun

predsjednik
tražitelj političkog azila u EU

Prilog:

Komentar Ivana Miklenića, "Glas Koncila", 20. lipnja 2010. u presliku i kao Word-dokument

SEKTAŠTVO U HRVATSKOJ

Ivan Miklenić, "Glas Koncila", Zagreb, br. 25 (1878), 20. lipnja 2010.

Posebno je tragično što takvo sektaško ponašanje skrivenih moćnika onemogućuje stvarno sposobne, kompetentne i slobodne ljude da preuzimanjem veće odgovornosti u društvu ili u državnom aparatu omoguće razvitak demokracije i zakonitosti odnosno ostvarivanje cjelokupnoga boljitka te da onemoguće postojeće negativnosti, kao što su klijentelizam, korupcija i ideološko-politička prostitucija

Branko Hrvatini

Predsjednik Vrhovnog suda, kako je objavio Večernji list u subotu 12. lipnja, u petak je na savjetovanju o kaznenom zakonodavstvu održanom u Zagrebu reagirao na žestoke napade iz Jutarnjega lista rekavši uz ostalo: "Sucima se oduzima pravo da sude po zakonu." Kao što je javnosti poznato, iznimno žestoki napadi na Vrhovni sud uslijedili su nakon što je potvrdio presudu nižega suda u slučaju Pešorda-Matvejević, a po toj presudi Matvejević je pravomoćno osuđen jer je oklevetao i povrijedio čast pjesnika Pešorde. Bez detaljnijega ulaženja u taj

slučaj i sudski postupak, reakcija na pravomoćnu presudu doista zahtijeva osobitu pozornost, ne samo zbog toga određenog slučaja nego još više zbog obrasca ili modela ponašanja pojedinaca i interesnih skupina kad im nešto ne ide u prilog.

Pravomoćne presude podliježu javnoj kritici i nije sporno da svatko o njima iznosi svoje mišljenje, ali bez dovodenja u pitanje zakonitosti, poretka i samoga suda. Riječi predsjednika Vrhovnoga suda, "sucima se oduzima pravo da sude po zakonu", otkrivaju da je riječ o stavu koji se više ne može smatrati tek iznošenjem svojega mišljenja ili kritikom već je to javno osporavanje i zakonitosti i poretka i suda, drugim riječima na djelu je - umjesto, kako bi se očekivalo, poštivanje demokratskih uzusa - revolucionarno ponašanje. Reakcija na koju je reagirao predsjednik Vrhovnoga suda istodobno otkriva neutaženu glad za povlasticama, za nedodirljivošću pojedinaca i skupina iz ideološko-političkih krugova iz kojih je proizišla ta demokraciji neprimjerena reakcija. Štoviše, ta reakcija otkriva da se ti krugovi u današnjoj Hrvatskoj osjećaju kao nekakvi gospodari, kao neupitni, i da je svaka primjena zakona protiv njih i protiv njihovih interesa - za njihovo poimanje bogohulna. Taj slučaj otkriva, dakle, da u današnjem hrvatskom društvu postoje krugovi koji su nedodirljivi, iznad svakoga zakona, osobito ako im ne ide u prilog, i koji su spremni svoje interese štititi dovodenjem u pitanje i samoga postupanja po zakonu. Reakcija na presudu Vrhovnoga suda iznimno je zoran primjer sektaškoga ponašanja koje dovodi u pitanje ne samo jednakost hrvatskih građana nego i funkcioniranje cjelokupnoga ustavno-pravnoga sustava u Hrvatskoj.

Riječi predsjednika Vrhovnoga suda, "sucima se oduzima pravo da sude po zakonu", treba razumjeti kao alarm da postoje u suvremenome hrvatskom društvu ponašanja koja treba shvatiti šire, izvan samoga sudstva, tj. da se zapravo osporava odnosno dovodi u pitanje funkcioniranje samih elementarnih sustava, npr. da zdravstvo mora biti u službi zdravlja, školstvo u službi obrazovanja, politički sustav u službi ravnopravnih građana itd., ako bi se funkcioniranjem tih i drugih sustava dirali interesi povlaštenih krugova. Drugim riječima, u suvremenome hrvatskom društvu postoje takva ponašanja određenih krugova da su oni spremni svoje

interese ispuniti ne vodeći brigu ni o kršenju pozitivnih zakonskih propisa ni o ustavnopravnom poretku, a još manje o ikakvim objektivnim vrijednostima, etičkim načelima i općemu dobru. Takvi krugovi - koji za svoje postojanje nemaju uporište ni u kakvom pozitivnom pravnom propisu već postoje silom svoje neupitne ali i skrivene stvarne moći, najčešće uzurpirane jer je nisu stekli zakonitim putem na izborima - žarišta su sektaškoga mentaliteta. Takvi krugovi, debelo skriveni od očiju javnosti, nikome ne dopuštaju da ih upozna iznutra, jer nitko nepozvan nema ni pristupa, zatvoreni su i isključivi poput svih sekta. Takvi krugovi, koji ne moraju biti uvijek i formalizirani ili potpuno definirani, poput sekta vrbuju nove članove, ali samo one koji će im biti potpuno lojalni i poslušni u izvršavanju povjerenih zadaća uz apsolutnu diskreciju i, naravno, uz nagradu u obliku različitih povlastica, kao što je to npr. dobro radno mjesto ili funkcija u državnom aparatu ili društvenoj ustanovi.

Takvi sektaški krugovi u suvremenom hrvatskom društvu ne samo da promiču i štite svoje ideološke, političke, ekonomske i druge interese nego teže što je moguće većoj i boljoj kontroli gotovo svih bitnih segmenata čitavoga društva i čitave hrvatske države. Mnoge nelogičnosti na hrvatskoj političkoj sceni ili u funkcioniranju suvremenoga hrvatskog društva, npr. određena kadrovska postavljanja ili uporna ostavljanja, ili uporno zatvaranje očiju pred istinom o prošlosti i sadašnjosti, mogu se protumačiti jedino funkcioniranjem tih sektaških krugova. Posebno je tragično što takvo sektaško ponašanje skrivenih moćnika onemogućuje stvarno sposobne, kompetentne i slobodne ljude da preuzimanjem veće odgovornosti u društvu ili u državnom aparatu omoguće razvitak demokracije i zakonitosti odnosno ostvarivanje cjelokupnoga boljitka te da onemoguće postojeće negativnosti, kao što su klijentelizam, korupcija i ideološko-politička prostitucija.

Stoga u današnjoj Hrvatskoj svatko dobronamjeren treba svim demokratskim sredstvima promicati poštivanje jednakosti svih građana, poštivanje svih zakona i cjelokupnoga ustavnopravnoga poretka te uporno davati svoj doprinos nužnoj demokratizaciji hrvatskoga društva počevši od političkih stranka koje su sada većinom bastioni nedemokracije, odnosno gotovo tiranske dominacije šefova. Dragocjeno je

što je predsjednik Vrhovnoga suda upozorio na revolucionarni i sektaški pritisak te je na taj način dao izvrstan primjer i svim drugim ljudima u strukturalima vlasti, na društvenim položajima, dobronamjernim ljudima u medijima i svim dobronamjernim građanima.

Vrhovni sud RH

BRUNO I MI (1. dio)

Tri emigracije – Smrt – Postuma

Govor koji je trebao biti održan u Makarskoj na dne 29. svibnja 2010.

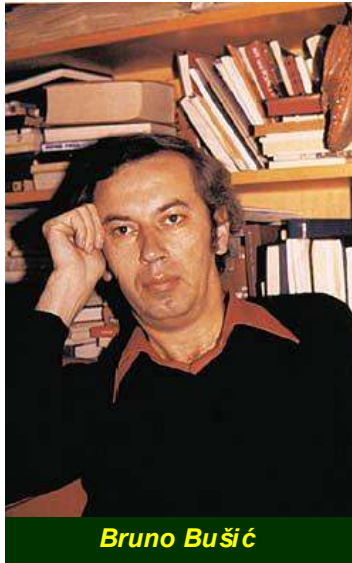
Mladen Schwartz, Zagreb

Časni građani uglednoga i slavnoga hrvatskoga grada Makarske!

Hrvatska braćo i sestre!

Kako se dogovorih sa svojim suborcem, kameradom Ferdom Šarićem, podijelili smo ovu veliku i važnu temu tako da on zbori o svojem prijatelju i kolegi Bruni Bušiću s obzirom na Brunine domovinske godine, kao što je i učinio, a ja ću sada govoriti o emigraciji, Bruninoj i mojoj, o onomu što im je zajedničko, gdje su dodirne točke, budući da sam ga ja i upoznao u našoj zajedničkoj emigraciji, i ukoliko smo surađivali, surađivali smo tamo.

Čuli ste dakle već i osobna i povijesna svjedočenja vezana za Brunin rad u Domovini, pa ja sada samo želim rekapitulirati, kao uvod svojim riječima, ono općepoznato, općedostupno, i za hrvatsku povijesnicu najbitnije: Bruno Bušić, jedan od zacijelo najvećih Hrvata, dijete hrvatske zemljice hercegovačko-dalmatinske, od najranijih dana diše i djeluje hrvatski. Osjeća se legitimnim sljednikom svojega hajdučkog pretka Roše Harambaše. S genima, s majčinih mlijekom, usvojio je nepokolebivu svijest da se za nacionalnu slobodu bojak ne bježe za zelenim stolom, nego u zelenim šumama, ne preneće se nad izbornim urnama, nego se junački uzurpira, uzima, otima, ono što nam neupitno pripada po Božjem, ljudskom i narodnom pravu, a ne po pravu nekakvih nastranih parlamenata i parlamentarno donešenih zakona koji nemaju ni temelja ni opravdanja, niti pak istinske djelotvornosti. I već kao pučkoškolac sastavlja borbene domoljubne i državotvorne napise, i već kao dječarca zatvaraju ga jer se usudio konspirirati te čitati nepoćudno. Izbačen iz svih gimnazija u onoj državi, pa milošću režima vraćen, pa u zatvor zbog „neprijateljske propagande“...

Bruno Bušić

I sada dolazimo do Brunina prvog izгона iz vlastite Domovine, izгона obavljena po onim uljezima i izrodima koji tu Domovinu ne vole, ne priznaju, i uništavaju ju svim sredstvima. U kolovozu 1965, u svojoj dvadesetišestoj godini života, kao suradnik Franje Tuđmana, Bruno Bušić je uhićen, da bi početkom slijedeće, 1966 godine bio osuđen na 10 mjeseci zatvora naprosto zato jer je čitao novine i časopise objavljujane u hrvatskoj emigraciji, te u razgovorima iznosio mišljenja što ih je, sukladno vladajućem pravnom sustavu, režim kvalificirao kao neprijateljsku promičbu. Začudo, režim ga je do pravomoćnosti presude pustio na slobodu, što je Bruno izrabio eda bi u listopadu 1966 otišao u Austriju. To je dakle bila njegova prva emigracija. Računao je s duljim boravkom, te je tamo zatražio politički azil. No u međuvremenu dolazi do ublažavanja represije nakon poznatoga Brijunskog plenuma, pa se Bruno, slično Mili Budaku 1938, vraća iz egzila te započinje plodnu djelatnost u tada nešto slobodnijim općilima.

Godine 1969, premda još u jeku Proljeća, režim, kao odveć ekstremni, zabranjuje „Hrvatski književni list“, u kojemu je Bruno surađivao i bio neko vrijeme jednim od urednika. To on doživljava kao povod za novu emigraciju. Uputio se u Pariz, gdje je, obskrbljen stipendijom, započeo poslijediplomski studij gospodarskih i društvenih znanosti. To vrijeme koristi i za dodire s Hrvatima u inozemstvu; posjećuje Rim u povodu sanktifikacije Nikole Tavelića, koja je okupila golemi broj Hrvata iz Domovine i emigracije te poslužila za korisne i plodotvorne susrete, dogovore o hrvatskoj borbi i putovima hrvatskom oslobođenju. Na Novu Godinu 1971 u Londonu prvi put susreće umjerenjaka Jakšu Kušana, s kojim već tada ne nalazi zajednički jezik. No Bruno traži i dodire s pravim, radikalnim Hrvatima, kakav je pripadnik (i suutemeljitelj) Hrvatskoga revolucionarnog bratstva Josip Senić, poslije (1972) ubijen u Heidelbergu.

U travnju 1971 Bušić se još jednom vraća u Hrvatsku, ali to je već godina poraza i sloma. Suuređuje „Hrvatski tjednik“ i objavljuje u njemu niz ključnih članaka. Ali je tjednik bio kratka vijeka, tek osnovan, nakon tridesetak brojeva, već ide u povijest, a dva dana nakon izlaska zadnjega bro-

ja, 12. prosinca, Bruno je bio još jednom uhićen, kao prva žrtva Karađorđeva, da bi ga nenarodni sud najesen 1972 osudio na dvije godine robije (zloglasna Stara Gradiška, tada još k tomu pod komandom također zloglasnoga Steve, brata Čede Grbića!); i opet zbog pisanja u slobodarskom duhu, opet zbog „neprijateljske propagande“, što-više, „špijunaže“, pri čemu je ostalo nepoznato čime i za koga je to Bruno „špijunirao“, ako ne za svoju Hrvatsku. Optužnica i osuda, dakako, spominju i magnum crimen – nacionalizam, povezujući taj načelni stav s navodnim konkretnim planovima protuustavnoga nasilnog prevrata radi izdvajanja Hrvatske iz okvira zajednice u kojoj se neželjeno i na svoju štetu našla.

Nakon odležane pune dvije godine, Bruno se prosinca 1973 našao na „slobodi“, koja je za njega značila tek nove pritiske, ucjene, prijetnje i teror. Na jesen 1974 upisao je u Dubrovniku poslijediplomski studij filozofije znanosti; u predbožićno vrijeme šeće tako s dvojicom ljudi Stradunom, kadli ga napadne oveća rulja jugoslavena. Vidio je, shvatio je što mu se sprema i kakav ga život čeka. Nije bio svikao na vulgarne ulične tučnjave, rođen je za nešto više i plemenitije. I shvaća da mu je opet nestati iz Domovine, sada već treći put; taj je bio zadnji. Otputio se, koncem rujna 1975, u London, gdje mu je bio odobren politički azil.

Bruno je u Londonu i poslije u Parizu živio skromno, siromašno, opasno: u malim, hladnim i vlažnim periferijskim stančićima ili kao gost kod suboraca. Do podzemne željeznice imao bi i do pola sata hoda, a noću bi se kroz pusta i sumnjiva predgrađa vraćao najčešće sam. I ovdje je došla do izražaja hrvatska nesolidnost i nesposobnost, kao i nezahvalnost (slično su se Hrvati odnosili i prema drugim svojim velikanima, Starčeviću ili Kvaterniku). Brunu se mogao i morao osigurati dobar smještaj, novci su morali pritjecati sigurnije, redovitije i obilatije, a uza se je trebao neprekidno imati pouzdanu tjelesnu stražu. Ni to ga ne bi možda spasilo od atentata, ali bi mu uvelike olakšalo život i rad. I ponovno Bruno se odaje studiju, danima prekopava po golemoj knjižnici British Museum-a, čita, proučava, razmišlja, premišlja i smišlja. To je vrijeme kada započinje, na nekoliko mjeseci, suradnju s „Novom Hrvatskom“, čije bi se jedino opravdanje i smisao

smjeli vidjeti u onome što je Bruno sročio, objavio, na stranicama toga polumjesečnika za popravljanje juge. Suradnja je konačno pukla kada je Bruno odbio prihvatiti Kušanov suludi, veleizdajnički zahtjev da na stranicama „Nove Hrvatske“ oblati naše junačke Bugojance, devetnaest momaka koji su 1972 htjeli u hrvatskim planinama dotući ogavnu jugovinu.

Zanimljivo je u ovom sklopu – već i kao ilustracija kako se emigrantska podjela na minimaliste i ekstremiste ponavlja i u Domovini – ono što piše Anđelko Mijatović, inače auktor posve uporabljivoga kompendija Bušićeva života. Mijatović, koji

se svim silama trsi Bušića svesti na nekakvoga pitomog, politički korektnog novinara lišenoga „govora mržnje“, dugo vremena, pišući o njemu, pedantno je izbjegavao dovoditi ga u svezu s borbenim akcijama poput otmice zrakoplova o kojoj ću još nešto reći u nastavku; prestao je s tom praksom tek kada više nikako nije išlo. Ali,

u svojoj biografiji Brune Bušića, premda navodi i njegovu povoljnu ocjenu Bugojanske gerile, Mijatović svejedno u taj kontekst ubacuje svoje stajalište po kojemu je iza akcije stajala jugoudba. To stajalište zapravo je pothranjivala ista ta udba, eda bi obezvrijedila i kompromitirala naše junačke borce. Za hrvatske minimaliste, očito, tko god poduzme protiv neprijatelja nešto imalo žešće, radi zapravo za neprijatelja! Ne radi za neprijatelja samo onaj tko prihvaća njegove stavove, tako da ga neprijatelj i nema razloga napadati. Valjda bi trebalo biti nešto najgore kada je neprijatelj protiv nas! Zdrav čovjek to, naprotiv, doživljava kao potvrdu da je na dobru putu. Malograđaninu pak ne ide u glavu da nisu baš svi poput njega malograđani, i da se u borbi za slobodu, kao odgovor na nasilje, smiju i moraju rabiti i sredstva sile! Barem ih povijest tomu može naučiti, no takove poduke oni nepogrješivim instinktom ignoriraju, pa i ako su i sami povjesničari.

Jugokomunjare nemaju tih kompleksa, ali čak ni njihovi posthrvatski jugoidni obožavatelji, koji još nedavno donose na HTV-u reprizu jedne jugoslavenske nizanke, polit-sapunice s početka osamdesetih, u kojoj se veličaju „podvizi“ negdaš-

Mladen Schwartz

njih komunističkih diverzanata u Zagrebu, usmjereni rušenju Nezavisne Države Hrvatske. Dakle, teror može proći, ali samo ako nije hrvatski, točnije, ako je protuhrvatski!

Osim što intenzivno piše, Bruno putuje po zemljama u kojima žive Hrvati, upoznaje se s ljudima i problemima te daje naputke za rad. Veliki, zreli plod ovoga djelovanja bila je otmica američkog TWA zrakoplova (bijaše to jedan Boeing 727 TWA 355, na redovitu letu od New Yorka u Chicago, sa 76 putnika i 16 članova posade; otet je 10. rujna 1976), otmica koju je potaknuo Bruno, a proveo Zvonko Bušić sa ženom Julienne te trojicom Hrvata: Petrom Matanićem, Slobodanom (Markom) Vlašićem i Franom Pešutom. Bruno je za tu zgodu sročio i tri teksta – manifesta. Prvi od njih, „Poziv na dostojanstvo i slobodu“ (u ime Glavnog sjedišta Hrvatskih osloboditeljskih snaga), trebalo je izbaciti iz zrakoplova kada prelijeće Hrvatsku. Tako daleko pak zrakoplov nije dospio... Drugi je bio naslovljen „Appeal to the American people“; u njemu Bruno u ime otmičara opravdava njihov čin te opisuje položaj Hrvatske u jugo-raljama i nastoji argumentirano predočiti prosječnom Amerikancu kako Hrvatima nema druge negoli boriti se za slobodu, kao što su to koncem XVIII stoljeća učinili i Amerikanci. Treći, „Deklaracija Vrhovnog zapovjedništva Hrvatskih osloboditeljskih snaga“, također s izloženim stanjem hrvatskog naroda i ciljevima hrvatske borbe, bio je poslan uredništvima vodećih američkih novina koje su ga i objavile, te je iz zrakoplova bacan nad New Yorkom, Chicagom, Montrealom, Londonom i Parizom. Ova otmica zrakoplova nije uspjela sama po sebi osloboditi Hrvatsku. Plaćena je i visoka cijena: Julienne Bušić robijala je 13 godina, a Zvonko Bušić 32. Neprijateljska galama bila je zaglušujuća, i ona traje sve do danas. Bez obzira na plemenite motive, ozbiljne porive, olakotne okolnosti te savršeno korektno držanje zračne petorke prije, tijekom i nakon otmice (namještena smrt jednoga neiskusnog i mimo propisa nedostatno osiguranog redarstvenika, unatoč Zvonkovim naputcima o demontaži bombe, nije krivnja naših otmičara; ali ta tema već spada u neko drugo surječje) – protuhrvatska bagra krstila ih je, te kontinuirano nastavila smatrati, običnim „teroristima“. Ta-

ko je od Antihrvatske dočekan i Zvonko, kada se, s olakšanjem, sretan i zadovoljan, i začudo posve duševno zdrav, vratio u Domovinu srpnja 2008. Hrvatska je s njegovim činom, ipak, neusporedivo obogaćena. Još jednom, nakon tolikih desetljeća, pokazalo se da hrvatski narod ipak nije narod potpunih glupana i sužnjeva kakvim ga je navikao smatrati neprijatelj. Odaslana je poruka da je dosta bilo promičbe i molitava, kontakata sa „svijetom“ i cvilenja nad nacionalnim usudom. Hrvatska je pokazala zube, to je odjeknulo, najavilo se drugo vrijeme, vrijeme borbe, vrijeme herojstva. Otmica zrakoplova bila je Brunina Rakovica. Nije slučajno da su svi minimalisti, koji ipak nisu mogli izbjeći iskazati štovanje za Bušića, ovaj njegov pothvat sustavno prešućivali ili marginalizirali, baš kao da je on sramotan, kao da bi Bruno bio veći ako ga se svede samo na žurnalista ili nekakvog „borca za ljudska prava“!

Osim borbenih pothvata, Bruno je ipak djelovao i na „demokratskom“ kolosjeku, u vrijeme kada se bio ulagao napor za novim sazivanjem Hrvatskoga narodnog vijeća kao krovne organizacije iseljene Hrvatske. Prvi put pokušalo se s Hrvatskim narodnim vijećem 1961/62. Ono je, međutim, ubrzo zamrlo, već i zato jer mu nisu pristupile dvije najveće, „legitimističke“ političke skupine, Poglavnikov Hrvatski oslobodilački pokret te radicevska Hrvatska seljačka stranka, koje su se, svaka za sebe, smatrale dostatnim „krovnim“ organizacijama, te od ostalih očekivale pristup njihovim redovima (slično današnjem držanju đapicevskoga HSP-a). Pokušaj s HNV-om ponovljen je desetak godina potom, 1973/74, no i ovoga puta bez predstavnika onih velikih organizacija. Ipak su ovom obnovljenom HNV-u prišli jedna frakcija HOP-a te neki pojedinačni haesesovci. Prvi redoviti sabor donio je tek pobjedu prozapadnih minimalista, koji su HNV, dobrim dijelom, i utemeljili. Istom s drugim saborom dolazi do izražaja borbena struja. Predsjednikom Sabora HNV-a postaje novi emigrant, Franjo Mikulić.

Bruno i njegova skupina odlučili su se kandidirati na izborima za drugi sabor toga, obnovljenog HNV-a, eda bi tu, uglavnom sterilnu udrugu pretvorili, kako sam ja tada formulirao, iz „kluba dobroćudnih biznismena“ u „urotničko bratstvo“.

Zvonko Bušić

OTVORENO PISMO VJERNIČKOJ I DOMOLJUBNOJ JAVNOSTI

Josip Kokić, Zagreb

Rasprave o promjeni Ustava su započele u Saboru, dakle nakon potvrde slovenskog parlamenta o Arbitražnom sporazumu. Svi političari zadovoljni, a hrvatski ponajviše. Igrokaz slovenskih političara je odigran precizno po špranci engleske kolonijalne politike i sve im ide po planu. Pravo bratstvo i jedinstvo. Odmah nakon toga su ubačene u javnost nogometne lopte, a i sindikalni referendum, kako bi javnost na kratko bila zadovoljena borbom protiv korupcije i vlastitim sudjelovanjem u političkom životu svojim JMBG i škrabopisom. Dakle sve je prljava farsa, rasprave u mrtvom Saboru ne može biti, jer Sabor i ne postoji već odavno. Do postojećeg Ustava - Božićnog ustava ne drže jer oni nemaju svetinje i nikad ih nisu ni imali. U njihovim srcima nema i ne može biti ljubavi za Domovinu, jer tamo puštoš i tama vlada, a gdje je tama tamo nema ni ljubavi, kako je Gotovac zborio generalima tzv. JNA, pa nemaju ni od čega umrijeti.

Europska Unija puca po svim šavovima kao Jugoslavija nakon Titove smrti od posvemašnje trulosti koja je izjeda, a ovi naši politički papagaji pjevaju joj ode radosti zbog skorog ulaska. Zašto? Pa zato, jer trulost je njihova hrana bez koje ne mogu opstojati. Kad bi netko ušao u njihove biografije ničeg vrijednog ne bi mogao naći po pitanju morala, vjere, domoljublja i sl. Kako uskoro dolaze tzv. izbori, na kratko će preokrenuti kapute, a na lica montirati maske i zivkati birače nudeći im, a što drugo nego poput GMO-a, parole o njihovoj natprirodnoj moći, dakle brzom rastu, dopadljivom izgledu i dimenzijama kao u Mičurinovu SSSR-u. Nakon toga će po uhodanom receptu bježati od građana kao vrag od tamjana i donositi odluke i zakone protiv tih istih građana – birača. Upravo zbog te uhodane prakse već godinama zagovararam opći neizlazak na izbore, jer im u protivnom dajemo legalitet i bjanko potpis na četiri iduće godine. Njihov odgovor je uvijek isti, pa narod nas je birao. Zar im to priuštiti?!

U svu ovu farsu se nažalost uklapa i ključni dio visokog klera od Zagreba do Vatikana. Čak se je dogodilo nešto što čovjek – vjernik ne bi mogao povjerovati?! Protivno svakoj logici papa Benedikt XVI upustio se u posve nepotrebne i ispod svake razine u potpori gore opisanih političara, zagovarajući protivno svakoj logici Arbitražni

sporazum o granici sa Slovenijom. Sva pravna stečevina UN-a o pravima na moru je bačena u stranu, a dobra je i posve prirodna, za razliku od drugih brojnih, a nimalo dobrih u drugim sferama života naroda diljem svijeta. Pogledajmo samo Haaški tribunal i farsu od topničkih dnevnika, naspram Vukovara, Sarajeva, Srebrenice ili agresije Izraela na humanitarne konvoje za Palestine, ostalo je suvišno i spominjati. Čovjek koji je bio četvrt stoljeća na čelu Kongregacije za nauku vjere nakon kardinala Šepera, za mene kao vjernika je zapanjujuće i začuđujuće. Imati sve spoznaje o Europskoj Uniji, a one su uglavnom krajnje negativne za sve narode te tzv. zajednice i još uvijek je podupirati, a slijede ga brojni biskupi, dakle pastiri Crkve, je naprosto neshvatljivo savjesti vjernika domoljuba.

Zagovarati ukidanje granica među narodima, kao i svjetski moćnici koji to desetljećima pripremaju u cilju pretvaranja ljudi u robove kao u doba zemaljskih bogova-faraona?! Sjetimo se samo agresije na Iraq ili Afganistan, kao i neposredno prije agresije posjeta Sv. Ocu Ivanu Pavlu II i Bush-a i Blair-a, kad ih je zdušno molio da ne idu u rat, obojica su ga posve ignorirali, a biološko oružje ionako nije ni postojalo, što je i Međunarodna komisija to posvjedočila. Zar ta ista Europska Unija i NATO nisu podupirale četverogodišnju agresiju, krvavu velikosrpsku agresiju na sve nesrpske narode. Nakon toga dale su potporu Kosovu i Makedoniji kako bi tamo instalirali svoje najveće vojne baze na jugoistoku Europe, a ne iz ljubavi prema tim narodima i zalaganju za njihova ljudska prava.

Na kraju, pokušavam zamisliti da je danas Isus kao čovjek među nama, bi li dao potporu tim trulim i bezdušnim integracijama. Duboko vjerujem, NE!!! Ta spoznaja i to uvjerenje je naprosto ugrađeno u ljudsku savjest, razlikovati dobro od zla, neovisno o stupnju obrazovanja i civilizacijskog dostignuća. Dobrosusjedski odnosi među ljudima i narodima moraju biti alfa i omega suživota, ali svatko je u svojoj kući svoj gospodar. Civilizacija ljubavi u tim okvirima može itekako biti na zavidnoj razini, ako jedni druge poštujemo.

Dragi Sv. Oče po pitanju nauka vjere, kontaktirajte tzv. male ljude i oni će Vam iskreno reći svoja stajališta, jer oni ne znaju lagati, a Bogu su takovi najmiliji. Slijediti Krista je najsigurniji put u svakom trenutku našeg života, a Vi ste gla-

va Njegove Crkve i ne dovodite sebe u pitanje kod običnog puka ponajviše, jer taj puk i drži temelje Crkve, a ne neki kvazi-intelektualci i brojni farizeji unutar Crkve, katoličke Crkve, o čemu ste i sami govorili i gdje su najveći naši neprijatelji.

Eto dogodi se da i mali čovjek šalje poruke Sv. Ocu u nadi da neće ostati bez odjeka, pa Vam od

srca želim dobro zdravlje i dobre savjetnike za vremena koja su pred nama. Neka javnost ovim putem spozna stavove i razmišljanja čovjekavjernika koji se trudi biti autentičan i posve razumljiv i bez mržnje prema ikome. Voljeti svoje neprijatelje prevedeno znači, ne mrziti ih i pomoći im u elementarnoj ljudskoj nevolji, zar ne!!!

TKO NAM JE KRIV?

Hrvatski informativni radio, Toronto, 20. lipnja 2010.

Zvonimir Rudolf Došen, Hamilton, Kanada

Vele da je povijest učiteljica života. Nu, sudeći po onome što se tijekom dugih stoljeća događalo i događa u svijetu, ta poslovice je istinita, za neke narode više, za neke manje, a za neke narode, kao što je naš hrvatski, izgleda da je podpuno nepoznata. Gledajući ono što se danas događa u Hrvatskoj, svaki od nas mora se upitati jesmo li mi Hrvati uistinu najnesretniji narod na svijetu, jer kako drukčije odgonetnuti da jedan narod koji je stoljećima vodio krvave borbe protiv raznih okupatora, na tobožnjim demokratskim izborima za svoje vodstvo bira one koji mu otvoreno rade o glavi?

Ipak odgovor na sve to je podpuno jasan.

Potrebno nam je samo površno pogledati u našu prošlost da bismo došli do spoznaje da je naš narod uvijek svoju slobodu, a često i svoj nacionalni identitet gubio, ne radi borbene nadmoći stranoga okupatora, nego zato što je, uz velik broj domoljubnih vitezova, u svojim njedrima odgajao i dobar broj podmuklih izdajnika, gmizavaca i čankoliza koji su uvijek bili spremni služiti svakome tko im dade veću šaku Judinih šekela. Svakako, svi narodi svijeta imali su i imaju svoje izdajnike, ali u usporedbi, izgleda da smo mi Hrvati daleko "bogatiji" ne samo s običnim čankolizima, nego i s onim najgorim, odnarođenim tipovima koji u službi tuđina isvršiše najgrozniji genocid nad svojim narodom.

Kroz svoju dugu povijest, a posebno poslije bitke na Gvozdu 1097., imali smo raznih tuđinskih slugana: Madžarona, Poturica, Germanofila, Talijanaša, i, na koncu, Jugoslavena. Svi oni omastiše svoje izdajničke ruke krvlju svoga naroda, ali, svi zločini tih madžarskih, turskih, germanskih i talijanskih slugu zajedno, neznatni su u usporedbi s zločinima ovih zadnjih.

Iako je predšasnik toga jugoslaventva bilo veliko-

srbstvo, hrvatski su izdajnici, a ne Srbi, bili inicijatori i animatori te za naš narod najpogubnije i najkrvavije ideologije koja je u svoje sotonsko kolo uključila sav onaj najgori ološ iz taloga "Balkanskog bureta". Odmah po završetku Prvoga svjetskog rata, a poslije tkzv. ujedinjenja, ova banditska organizacija u sprezi s već postojećim četničkim organizacijama u Hrvatskoj, počima s pljačkom, progonima i umorstvima nevinih hrvatskih građana. Sve vodeće ličnosti te kriminalne organizacije većinom su odnarođeni, obrazovani anacionalni tipovi, te obični pokvarenjaci, šverceri, komite i ubojice.

Među njima najiztaknutiji je dr. Grga Budimir Anđelinović, djed poznate Jugoslavenke Vesne Pusić, koja svojim antihrvatskim istupima jasno dokazuje da je vjerna unuka svoga, po zlu poznatog, djeda koji se "proslavio" umorstvom i ranajvanjem hrvatskih vojnika na Jelačićevom Trgu 5. prosinca 1918. poslije čega se po Beogradu hvalio da je ponosan na svoje krvave ruke. Ovaj izrod, rođen na Hvaru 1886., već 1915. surađuje s protuhrvatskim velikosrbskim grupacijama u Hrvatskoj, pa tako na "Vidovdan" u četničkom žarištu, u selu Kosovo pokraj Knina gdje su lokalni Vlasi, koji su se smatrali Srbima, slavili 526. godišnjicu kosovske bitke, drži vatrene prosrbske govore (koliko mi je poznato Srbi su jedini narod koji slavi svoj poraz).

Za vrijeme Drugog svjetskog rata, suradnik je i prisni prijatelj Nike Novakovića "Longa", te zajedno s njime kupi podpise po prosrbskim selima u

Dalmaciji za peticiju kojom oni traže da fašistička Italija anektira sve "srpske" zemlje, a tijekom rata konfidant je i glavni savjetnik četničkog vojvode, popa Momčila Đujića.

Tijekom rata, krvavog Grgu nasljeđuju njegovi još krvaviji učenici koji će isto tako u ime jugoslavenstva, bez obzira je li ono bilo crno ili crveno, počiniti najgroznije zločine nad svojim narodom. Među njima uz J. B. Tita, V. Bakarića, Jakova Blaževića, najviša mjesta na ljestvici izdajnika zločinaca pripadaju kriminalcima i masovnim ubojicama poput Većeslava Holjevca, Ivana Krajačića "Steve", Josipa Manolića, Josipa Boljkovca i mnogih drugih. Kao ni izdajnik Grga Anđelinović, nijedan od ovih razbojnika nikada nije odgovarao za zločine koje je ili naređivao ili, u najviše slučajeva, počinio svojom rukom. Dapače, umjesto da se svaki njihov spomen baci na smetlišće povijesnog zaborava, umjesto da se za njihove zločine izpričaju hrvatskom narodu, njihovi sinovi i kćeri, unuke i unuci koji su trenutačno na vlasti, njihovim krvničkim imenima kite hrvatske trgove, ulice i ustanove.

Tako na primjer uz trg šumskog "maršala", usred Zagreba imamo i "Aveniju Većeslava Holjevca" koji je "zaslužan" jer se kao partizanski zlikovac u tijeku rata, presvučen u odoru hrvatskog vojnika, noću uvukao u bolnicu u Karlovcu i svojom krvničkom rukom poklao desetke teško ranjenih hrvatskih vojnika.

Nedavno smo gledali na televiziji kako se britanski premijer u ime svoga naroda izpričava Ircima za masakar koji su britanski vojnici prije 30 godina počinili na sjeveru Irske kad su otvorili paljbu na goloruke demonstrante gdje je smrtno stradalo 13, a ranjeno 14 civila. Nu, do sada se nitko od njihovih vođa nije izpričao za slanje pola milijuna hrvatskih razoružanih vojnika i civila u krvničke ralje Anđelinovićevih sljedbenika i njihovih gospodara, niti za "repatrijaciju" u "boljševički raj na zemlji" stotina tisuća Kozaka, Ukrajinaca, Rusa, Litvanaca, Letonaca, Slovaka, Poljaka i drugih - 1945. godine.

Ipak, iako vrlo selektivni u svojoj uljudbenosti, Britanci ponekad tu i tamo pokažu da barem prividno imaju, koliko toliko, humano lice. Nu, nešto takvoga mi ne možemo očekivati od onih u Hrvatskoj koji glorificiraju izdajničke jugomonstrume poput ovih gore. Konačno, mi to i ne želimo jer svaka lažna izprika u stvari je najodvratnija uvreda, a mi koji smo još živi svjedoci agonije naših

roditelja, braće, susjeda i svih poštenih Hrvata i Hrvatica pod vladavinom jugoboljševičke bande, nemamo, nikad nismo imali, niti ćemo ikad imati ni trunka vjere u njihovu iskrenost, a kamo li u bilo kakvu formu njihove humanosti.

Nu, glede ovoga što se od 2000. g. događa u Hrvatskoj, moramo biti na čistu da smo najviše krivi sami mi, jer smo još jednom povjerovali njihovim tobožnjim obraćenicima pritom zaboravljajući da vuk dlaku mijenja, a ćud nikada.

Zaboravili smo također da kad je za Hrvatsku trebalo voditi bitke, tu smo bili mi. A kad je u njoj trebalo preuzeti vlast, tu su bili oni.

Na koncu, ako iz svega ovoga što nam se do sada događalo i još uvijek događa nismo izvukli nikakvu pouku, onda budimo sigurni da će nam se povijest uvijek ponavljati.

DOMAGOJ PROKLETI BAN (1)

Vladimir Nazor

I.

**Domagoj je, ban Hrvata,
usred tama ponoćnih
slušo, kako vjetar bije
o doksate i o vrata.**

**Slušao je na ležaju
urlikanje jugovine:
ko da vuci tule, i laju
psi, i urla div, kad gine.**

**Gdje god gradom val krkoči
netko viče: "Domagoju,
poveo sam lađu svoju
k tvome leglu, o ponoći.**

**Niketa sam Ooriva
koji užga vaše vesi.
Dođi! morska munja živa.
Dođi! ako žena nijesi.**

**Ja te čekam na liburni.
Znam o osveti da snuješ.
Prokletniče, koj luduješ,
brod svoj sada u val gurni!"**

**A Domagoj skoči: "Gdje ste,
momci! Hoću mač i lađu.
Svi će bijesi da se nađu
noćas nasred morske ceste."**

IZVJEŠĆE O RADU KOMISIJE ZA UTVRĐIVANJE RATNIH I PORATNIH ŽRTAVA REPUBLIKE HRVATSKE (15. dio)

Priredio: *Dragutin Šafarić*, Velenje, Slovenija

Ubojstvo Stanka Nižića

U noći, 24. kolovoza 1981., ubijen je samokresnim hicima iz najneposrednije blizine, na svom radnom mjestu u žuriškom hotelu Kindli, trideset godišnji hrvatski emigrant Stanko Nižić, član HRB-a.

Kao i u mnogim drugim slučajevima, glavni doušnik u blizini Stanka Nižića bio je agent splitske Udbe "Šimun". On je, preko Blagoja Zelića, Udbi dojavljivao stvarne i izmišljene namjere Stanka Nižića, među ostalim da planira ubojstvo Josipa Broza Tita i da nabavlja diverzantski materijal za izvođenje diverzantsko-terorističkih akcija u Jugoslaviji. Te su prijave Nižića dovele na vrh Udbine liste za odstrijel i na kraju ga stajale života.

Prema izjavama visokih dužnosnika SDS-a, u likvidaciji Stanka Nižića sudjelovali su suradnici Udbe pod pseudonimima "Pitagora" i "Cico 2".

Ubojstvo Đure Zagajskog

U noći od subote na nedjelju, 26. na 27. ožujka 1983., ubijen je emigrant Đuro Zagajski, rodom iz Zagreba. Njegovo mrtvo tijelo, razmrskane lubanje, pronađeno je na otvorenom polju u Münchenskom parku Vrt fazana. Zagajski je bio prijatelj i suradnik prethodno ubijenih Stanka Nižića i Antuna Kostića.

Mjesecima prije ubojstva Đure Zagajskog, suradnik zagrebačke Udbe pod pseudonimom "Karlo", dostavljao je izvješća o aktivnostima hrvatskih emigranata u Njemačkoj i Švicarskoj. Glavna osoba u tim izvješćima bio je Đuro Zagajski. U izvješću od 29. srpnja 1982., "Karlo" je optužio Zagajskog da priprema diverzantske akcije protiv Jugoslavije. Iza pseudonima "Karlo" krio se čovjek kojeg je Zagajski poznao iz Zagreba i kojem je vjerovao, jer nije znao da je Udbe "Karla" poslala u inozemstvo na "specijalne zadatke". "Karla" su na vezi držali službenici Centra SDS Zagreb M. M. i M. D., a izvješća o suradnji s "Karlom" dostavljali su tadašnjem šefu F. V.

Ubojstvo Ante Đapića

Brat hrvatskog emigranta Ante Đapića danima nije ništa čuo o njemu. To ga je uznemirilo, i 29. lipnja 1989. pošao ga je potražiti u stan. Pozvonio je, ali nitko nije odgovarao. Raspitivao se kod njegovih prijatelja i znanaca, ali je od svih dobio odgovor da ga već danima nisu vidjeli.

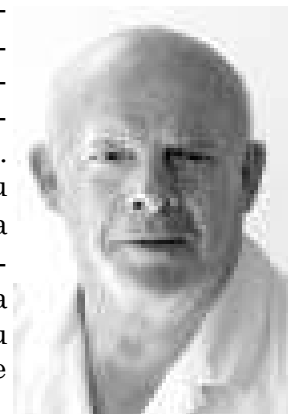
Nakon toga je zamolio kućepazitelja da otvori stan. Kad su ušli u stan u ulici Karl-Jatho-Weg 10 u Nürnbergu, bili su zaprepašteni. Nasred stana ležao je u lokvi krvi Ante Đapić, izboden nožem i razbijene glave. Jedna od rijetkih osoba u koju je Anto Đapić imao povjerenje i bez rezerve je primao u stan - bio je već spominjani suradnik zagrebačke Udbe pod pseudonimom "Karlo".

POKUŠAJI UBOJSTVA HRVATSKIH POLITIČKIH EMIGRANATA

Pored ubojstava i otmica sa smrtnim posljedicama, Vijeće je prikupilo saznanja i o nekoliko pokušaja ubojstava hrvatskih političkih emigranata, jer su organizatori ili počinitelji tih atentata otkriveni prije, za vrijeme ili nakon pokušaja ubojstva, pa o tim slučajevima postoji opsežna policijska i sudska dokumentacija koja je značajna za rekonstrukciju rada jugoslavenske tajne službe prilikom planiranja i izvođenja "ofanzivnih akcija".

Priprema ubojstva Stjepana Bilandžića

U predvečerje 30. listopada 1975. nepoznati atentator pucao je kroz prozor u siluetu čovjeka koji je sjedio za radnim stolom u uredu Stjepana Bilandžića, vođe Hrvatskog narodnog otpora i urednika organizacijskog glasila Otpor. Atentator nije znao da su Bilandžić i njegov knjigovođa nekoliko dana ranije zamijenili kancelarije. Knjigovođa je ranjen tanetom između lopatice i ključne kosti, ali je ostao živ.

Stipe Bilandžić

BLEIBURG I "KRIŽNI PUT" U HISTORIOGRAFIJI, PUBLICISTICI I MEMOARSKOJ LITERATURI (21. dio)

Martina Grahek Ravančić, magistarski rad, prof. dr. sc. Ivo Goldstein, mentor, Zagreb, 2006.

Nakon što su pristigla pojačanja (6. proleterska, 2. krajiška i 15. majevačka brigada), krenuo je protunapad JA, i njihove jedinice sutradan su ušle u Slovenjgradec¹. Dio zbjega, ne uspjevši se pomaknuti prema Dravogradu, jer su veliki dio puta kolone nepokretno stajale², zarobljen je na licu mjesta³. Daljnjim nadiranjem očekivao se rasplet događaja "u rajonu Dravograda", gdje su se već nalazile bugarske jedinice⁴. Po dolasku, snage 51. divizije raspoređuju snage, 7. brigada: Tolsti Vrh – Otiški Vrh (južno od Dravograda); 8. brigada: Stražiški Vrh – Farna Vas – Breznica – Kovšak; dok 6. brigada 36. divizije zaposjeda položaje jugoistočno od Dravograda⁵. Drveni most na lijevoj obali Drave branio je 2. bataljun Prekmurske brigade, dok su željezni most s desne strane branili dijelovi 12. brigade⁶. Sačuvati mostove "bio je važan zadatak naših snaga", navodi Basta⁷.

Jedinice NDH i dio građanstva koji su se uspjeli probiti do Dravograda prije završnog zaokruženja područja (11. – 12. svibnja), svjedoče kako se na dravogradskom polju okupila velika skupina civila, te razni rodovi vojski (njemačke, ukrajinske, kozačke, hrvatske, mađarske)⁸. Bugarske jedinice zauzele su mostove, no unatoč tome kolone su krenule dalje i prešle na austrijsko državno područje, na Klagenfurtsku poljanu, kod Lawamünda, kamo su pristigli i članovi vlade NDH⁹.

Nikola Pavelić navodi: "Svak je htio doći što prije u ruke zamišljenih spasitelja, tj. Engleza i Amerikanaca¹⁰." Rojnica nadodaje: "Rekli su nam da se Englezi nalaze pred nama, oko 20 km¹¹, udaljenosti." Jedna od tih kolona pristigla je već 14. svibnja na prostor Črne na Koroškem, uslijed velike nadmoći, prema dnevniku 3. bataljuna 7. brigade propuštena je u smjeru Klagenfurta¹². Prelazak u britansku zonu većina izbjeglica doživljava kao spas i sigurnost¹³. "Dugotrajno iskušnje u tami sada im je iz-

gledalo poput prolaska kroz dolinu smrti. Činilo se da u tome divnom kraju sa svih strana sja i odjekuje veličanstvena, blistava riječ život.¹⁴"

Kasnijim dolaskom do Dravograda, Crljen navodi kako se prema kozačkim obavijestima u gradu nalaze Bugari pod zapovjedništvom maršala Tolbuhina, dok Dravogradski most drže partizani i razoružavaju sve jedinice koje stižu. Prisjeća se kako su general Vladimir Metikoš i on poslani da izvide stanje na mostu. Tamo susreću posadu slovenskih partizana i traže je, na osnovu dogovora u Celju slobodan prolaz za oružane snage NDH. Dok je suprotna strana tražila upute "u pozadini", bugarska konjička jedinica preuzela je čuvanje mosta. Drugi dan, na pregovore s Bugarima otposlani su generali V. Servatzy i V. Metikoš, te D. Crljen.

¹ P. S. BRAJOVIĆ, Konačno oslobođenje, 516.-517.; Vidjeti i: M. BASTA, Rat je završio 7 dana kasnije, 331.

² Zvonimir Brdarić, "Moj put u nepoznato – Bleiburg, 1945. (Dnevnički zapis)", u: Đuro MIKAŠEK, Našička spomenica 1941. - 1945. (Našice 1997.), 160.

³ A. LJERKIĆ, "Od Ivan planine do Bleiburga", 84.

⁴ P. S. BRAJOVIĆ, Konačno oslobođenje, 516.-517.; Vidjeti i: M. BASTA, Rat je završio 7 dana kasnije, 331.; S. SAVIĆ, Ž. ATANACKOVIĆ, Treća armija, 323. U tim borbama, Brajović navodi ove gubitke: "963 poginula, 935 ranjenih i 10.960 zarobljenih vojnika i civila.", dok je 17. divizija izgubila "82 borca, a 186 ih je bilo ranjeno." Basta donoseći brojčane podatke spominje 3.000 poginulih (navodi kako su vjerojatno pretjerani) i oko 10.000 zarobljenih.

⁵ M. BASTA, Rat je završen 7 dana kasnije, 322.-323.; S. SAVIĆ, Ž. ATANACKOVIĆ, Treća armija, 323.; Vidjeti i: Franci STRLE, Veliki finale na Koroškem (Ljubljana 1976., 1977.), 297.-315.

⁶ P. S. BRAJOVIĆ, Konačno oslobođenje, 523.

⁷ M. BASTA, Rat je završio 7 dana kasnije, 333.

⁸ I. ROJNICA, Susreti i doživljaji, 262.; Vidjeti i: J. I. PRCELA, D. ŽIVIĆ, Hrvatski holokaust, 306.

⁹ P. S. BRAJOVIĆ, Konačno oslobođenje, 349.-350.

¹⁰ N. PAVELIĆ, "Tragom krvi i užasa", u: Bleiburg: uzroci i posljedice, 194.

¹¹ I. ROJNICA, Susreti i doživljaji, 262.

¹² P. S. BRAJOVIĆ, Konačno oslobođenje, 543.-544.

¹³ J. I. PRCELA, D. ŽIVIĆ, Hrvatski holokaust, 217.; Boris VLAŠIĆ, Aleksandar VOJINOVIĆ, Križni put (Zagreb 1991.), 234.

¹⁴ Nikolaj TOLSTOJ, Ministar i pokolji. Bleiburg i Kočevski Rog 1945. (Zagreb 1991.), 50.

UZROCI RASPADA JUGOSLAVIJE (9. dio)

prof. Filip Ćorlukić, Pula

Kao oponent Sovjetima, Jugoslavija od Zapada prima ogromnu ekonomsku pomoć, ugled predsjednika Tita u svijetu sve više jača, pa je pred kraj života postao neokrunjenim „kraljem“ Pokreta nesvrstanih zemalja, dok se vrlo malo miješao u rješavanje unutarnjih problema.

Građani tog perioda Titove Jugoslavije osjećaju se slobodnim i žive mnogo bolje od građana bilo koje od zemalja sovjetskog bloka. Obračuni UD-BE ubijanjem pojedinih osoba iz emigracije u zapadnim zemljama ne nalaze u Jugoslaviji nikakav publicitet. Za njih se i ne zna.

No, i pored proglašene, a u velikoj mjeri i ostvarene proklamirane ravnopravnosti republika, kao i narodâ i nacionalnih manjina, sve više se pojavljuju nesporazumi između republika. Svi doprinosi iz republika slijevaju se u Beogradu, a pri tome su najviše oštećene bile Slovenija i Hrvatska. Stoga se u osjećaju opće gospodarske nejednakosti, sve više pojavljuju zahtjevi za izmjenama Ustava, što većom ekonomskom neovisnošću republika, ali i uspostavom višestranačja.

U Hrvatskoj predsjednica Saveza komunista Hrvatske dr. Savka Dapčević pokreće nešto što je kasnije nazvano „Hrvatskim proljećem“, dok studenti pokreću velike demonstracije. Na čelu s Latinkom Perović i drugih i u Beogradu se pokreću inicijative za „čistim računima“, koje su Tito i njegovi poslušnici nazivali liberalizmom.

Budući da se Tito tada bio skoro potpuno posvetio međunarodnoj politici i problemima Pokreta nesvrstanih, nitko nije očekivao da će reagirati, ali je još jednom pokazao „tko je gazda“. Sazvao je sve umiješane na sastanak u Karađorđevu i sve ih smijenio s položaja koje su obnašali. Zabranjeno je dalje djelovanje Matice hrvatske, kao i srpskog kulturnog društva Prosvjeta. Mnogi su sudionici Hrvatskog proljeća zatvoreni i osuđeni na dugogodišnje kazne. U cijeloj je zemlji opet zavlada mučna politička atmosfera.

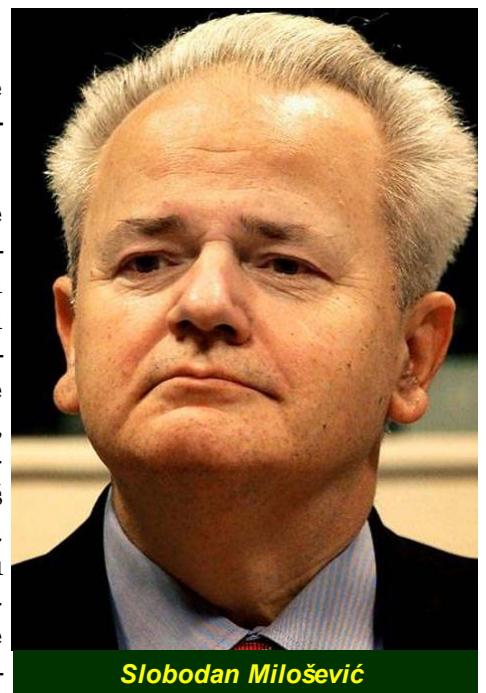
Tito i Kardelj su shvatili da Jugoslavija neće moći opstati pa su u strahu od novih nemira pokrenuli postupak za donošenje novog Ustava, koji je nakon dugih rasprava proglašen 1974. g. Pored niza poboljšanja, svojom odredbom da sve republike

imaju i pravo odcijepljenja, taj je Ustav u pojedinim republikama snažno oživio nade u mogućnost odvajanja od zajedničke države, dok su vodeći srpski političari bili duboko nezadovoljni što je taj Ustav još i autonomnim pokrajinama dao skoro jednaka prava kakva imaju i republike.

Bilo je to zapravo svojevrsno konfederativno ustrojstvo države, a mogućnost odvajanja republika sam prikazao tako da se umjesto ranijih neraskidivih graničnih veza između republika, po novom Ustavu nalaze simboličke spajalice koje omogućavaju lagano odvajanje.

7.- Pripreme za rat i početak rata

Takvo je stanje bilo sve do Titove smrti 1980. g., a od tada se politička situacija sve više pogoršava, što galopirajuća inflacija još više pojačava. Republike su donijele amandmane na svoje Ustave, u kojima se proglašava

Slobodan Milošević

va i višestranačje. 1986. je objavljen *Memorandum SANU* (Srpska akademija nauka i umetnosti), u kojemu je izložen velikosrpski program. 1987. g. je na dramatičnoj sjednici CK SK Srbije prevladala agresivna struja Slobodana Miloševića, koji je obećao brzo rješenje sve veće krize na Kosovu. 1988. je u Novom Sadu održan prvi „miting solidarnosti“ s kosovskim Srbima. Krajem 1989. u Beogradu je održan veliki protubanski miting. Istodobno je „događanje naroda“ organizirano u Kninu, gdje su Srbi protestirali zbog navodne suradnje hrvatskih i slovenskih političara s „albanskim separatistima“. To su i začeci pobune Srba u Hrvatskoj. 28.03. iste godine Skupština Srbije prihvatila je amandmane na Ustav Srbije, kojima su autonomne pokrajine Vojvodina i Kosovo prestale postojati - što je pokrenulo velike nemire na Kosovu.

SRBOKOMUNISTIČKI ZLOČIN NAD BOSNOM (11. dio)

Safet Jaskić, "Drinapress", Valencia, Španjolska, 1967. – ulomci iz knjige

Idi da se odmoriš, jer u toku sutrašnjeg dana se morate vratiti nazad.

Otišao sam svojima. Teško sam poznao sestre, toliko su se promjenile, izgledale su kao prestravljene. Majka je isto bila oslabila. Sav namještaj su nam opljačkali. Moju majku su silili da kaže gdje je zlato.

— Sinoć sam ga dala komandantu.

- Kako se zove?

Ona je rekla neko ime i opisala kako izgleda. Opet su dolazili, ali ona je uvijek rekla isto. Sergije Mihajlović je bio naredio, da se taj komandant, što prije nađe, jer je htio da dobije svoj dio zlata, svoj dio od pljačke poznate muslimanske porodice.

Tu noć nisam oka sklopio, slušao sam strašne priče o četničkoj strahovladi. Moja obitelj se krila poslije po kućama tuđih ljudi. Naše komšije Milan Hadživuković i Savo Niković nisu im dozvolili da se sakriju kod njih nego su ih nagovarali da mirno čekaju kod kuće. Krili su se po muslimanskim siromašnim kućama, gdje četnici nisu imali velikog interesa da zalaze.

Nisu mi znali reći, ko je ubio brata. Nađen je mrtav na Drini opljačkan, jedan revolverski hitac više desne obrve dokončao mu je život. Pokopan je tek nakon odlaska četnika.

Omer Beg Čengić, koji je isključen iz kadetske škole radi srpstva, dobrovoljac, uhvaćen je, zaklan na pragu kuće. Nisu mu pomogla odlikovanja ni njegova zagrižanost za srpstvo, jer je bio musliman.

Salih efendija Hasić je bio predsjednik općine, Velikosrbini i jenesovac, zaklan je zajedno sa bratom.

Ujutro mi je kurir doveo konja. Jahali smo prema Brodu. Sedam kilometara uz Drinu bilo je sedam kilometara pored mrtvacu i zgarišta. Prema Curevu ista slika. Nakon dva sata jahanja kurir nam je rekao da smo se približili Curevu. Nakon još deset minuta jahanja, sa brijega su nas upozorili da stanemo. Počeli smo se dovikivati. Napri-

jed nismo smjeli sa oružjem. Pošto smo im rekli, da smo došli na pregovore, dozvolili su da ja, Ferid i Lola Ribar bez pratioca i oružja unidemo u selo. Mi smo za svaki slučaj sakrili bombe i u džepove uzeli otkočene pištolje. Dočekao nas je jedan mladić i poveo u štab. Preko leđa imao je staru lovačku pušku. U jednoj maloj seoskoj kući sa jednom prostorijom dočekali su nas nekoliko muslimana. Bili su u prostim seljačkim odijelima, kao da su se tek sa njiva vratili. Kada smo ušli, oni su ustali na noge.

— Dobro došli!

— Selam Alejkum, rekao sam. Oni su me samo malo oštrije pogledali, nisu mi ništa odgovorili.

— Ovo Vam je sin Huseinbega, a ja sam Čengić sa Vihovica, rece Ferid.

- Ma čuli smo za vas, da ste u partizanima — reče jedan. — Pa lijepo, sa kakovim nam dobrom dolazite?

Rekao sam im naše mišljenje.

Ustao je jedan visok, koštunjav, srednjih godina seljak, da nam govori.

Braćo! — počeo je nesigurnim ali odlučnim glasom. — Čitav kotar je poklan. Nećete naći niti jednog muslimanskog sela, koje nije zapaljeno, ljudi poubijani, žene osramočene, djeca poklana. A bez ikakva razloga. U Donjem Curevu su čitavo selo sa ljudima zapalili. Čitav je kraj smrdio od ljudskog mesa nekoliko dana. I mi, da nas četnici ne pokolju, sabrali smo oružje i odlučili izginuti ko ljudi, a ne dati se zaklati kao janjci. Mi se protiv vas partizana nećemo boriti. Nitko neće od nas napustiti selo ni sa oružjem, ni bez oružja. A u Politiku se mi ne miješamo. Mi branimo živote naše djece i žena. Zar da mi damo oružje vama? Nekoliko kilometara odavle su četnici. Oni to i čekaju i poklaće nas kao ovce.

— Mi ćemo dati jednu četvu da čuva vaše selo, rekao je Lola Ribar.

— Da se vi ne bi mučili, ostavite vi nama naše oružje i nas na miru. Mi ćemo se sami braniti kako znademo.

- Šta će se dogoditi, ako se vi morate povući sa ovog terena? Rat je, vi niste jučer ovdje bill, a možda ne ćete ni sutra? — upitao je jedan starac.

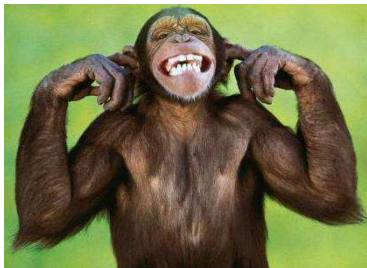
PODVALE TEORIJE EVOLUCIJE (22. dio)

Harun Yahya (pseudonim autora), Ankara

Kada krenemo jedan korak dalje u razvojnoj shemi života, uočavamo da jedan protein, sam po sebi, ne znači ništa. Jedna od najmanjih bakterija koja je ikad otkrivena, *Mycoplasma Hominis H39*, sadrži 600 "tipova" proteina. U ovom slučaju bismo trebali račun vjerovatnoće koji smo gore uradili za samo jedan protein uraditi sada za svaki od 600 različitih tipova proteina (što znači da je vjerojatnost slučajnog nastanka ovakve bakterije još puno, puno manja). Rezultat iscrpljuje čak i koncept nemogućnosti.

Netko tko sada čita ove retke, a tko je do sada prihvaćao teoriju evolucije kao znanstveno objašnjenje, može posumnjati da su ovi brojevi preuveličani i da ne odražavaju pravo činjenično stanje. To nije tako: ovo su nedvosmislene i konkretne činjenice. Nijedan evolucionist nema prigovor ovim brojkama. Oni prihvaćaju da je vjerojatnost slučajnog formiranja jednog proteina "slaba kao i vjerojatnost da majmun napiše historiju čovječantva na daktilo-stoju a da ne načini nijednu grješku". Međutim, umjesto prihvatanja drugog objašnjenja, tj. stvaranja, oni nastavljaju sa branjenjem ove nemogućnosti.

Ista činjenica priznata je od strane mnogih evolucionista. Naprimjer, Harold F. Blum, čuveni evolucionist, izjavljuje da je "spontano formiranje polipeptida (u koje spadaju proteini) veličine najmanjeg poznatog proteina, izgleda, izvan svake vjerojatnosti".

Evolucionisti tvrde da se molekularna evolucija odigrala tijekom veoma dugog razdoblja i da je to razdoblje nemoguće učinilo mogućim. Ipak, bez obzira koliko dano razdoblje bilo dugo, nije moguće da aminokiseline formiraju proteine slučajno. William Stokes, jedan američki geolog, priznaje ovu činjenicu u svojoj knjizi *Essentials of Earth History* pišući da su izgledi da se ovo dogodi toliko male da "protein na taj način ne bi nastao tijekom milijardi godina na milijardama planeta, svakoj prekrivenoj slojem od koncentriranog vodenog rastvora potrebnih aminokiselina".

"Što dakle, sve ovo znači?" Perry Reeves, profesor kemije, odgovara na ovo pitanje:

"Kada netko ispituje široki spektar mogućih struktura koji bi mogao rezultirati iz jednostavne nasumce nastale kombinacije aminokiselina u isparavajućoj prvobitnoj smjesi - moru, zapanjujuće je vjerovati

da je život mogao nastati na ovaj način. Vjerodostojnije je reći da je jedan Veliki Graditelj, s majstorskim planom, bio potreban za takav zadatak."

Ako je slučajno formiranje čak i sa samo jednog od ovih proteina nemoguće, tada je milijardu puta više nemoguće da se milijuni proteina igrom slučaja udruže na odgovarajući način da bi formirali kompletnu ljudsku stanicu. Da stvar bude još nevjerovatnija, stanica se ne sastoji samo od gomile proteina. Uz proteine, stanica se sastoji od nukleinskih kiselina, karbohidrata, masti, vitamina i mnogih drugih kemikalija kao što su npr. elektroliti, u specifičnom odnosu, harmoniji i dizajnu u pogledu i strukture i funkcije. Svaka od ovih sastojina funkcionira kao gradivni blok ili komolekula u različitim organelama.

Robert Shapiro, profesor kemije na New York University i DNA ekspert, izračunao je vjerojatnost slučajnog formiranja 2.000 tipova proteina nađenih u jednoj jedinici bakteriji (u ljudskoj stanici nalazi se 200.000 različitih tipova proteina). Broj koji je dobio bio je 1 prema 1040.000. (Ovo je nevjerovatjan broj koji se dobije stavljanjem 40.000 nula iza jedinice.)

Profesor primijenjene matematike i astronomije s University College (Cardiff, Wales), Chandra Wickramasinghe, komentira:

"Vjerojatnost spontanog formiranja života iz nežive tvari je jedan prema broju s 40.000 nula iza toga... to je dovoljno veliko da sahrani Darwina i

cijelu teoriju evolucije. Život je morao biti smišljeni proizvod neke Inteligencije, s obzirom da nije nastao slučajno ili iz neke primitivne smjese, koje nije bilo ni na ovoj, a ni na bilo kojoj drugoj planeti."

Sir Fred Hoyle komentirao je ovako ove nevjerovatne brojke:

"Zaista, ovakva teorija (da je život proizvod neke inteligencije) je toliko očigledna da se možemo samo čuditi zašto, zbog te očiglednosti, nije široko prihvaćena. Razlozi za ovo su prije psihološki nego znanstveni."

Razlog zašto je Hoyle upotrijebio termin psihološki je samouvjetovanje evolucionista da ne prihvate tezu da bi život mogao biti stvoren. Ovi ljudi su postavili odbijanje Božjeg postojanja kao svoj glavni cilj. Jedino zbog ovog razloga oni nastavljaju braniti nerazumne scenarije za koje i oni sami priznaju da su nemogući.

PRECEDNIČKE IGRE

Diana Majhen, Zagreb

Evo nam se danas, nakon poduže šutnje, oglasio ponovno Fred Matić, savjetnik predsjednika Josipovića za braniteljska pitanja.

Kada je riječ o Josipovićem savjetnicima, čovjek mora dobro paziti da svakome napiše točnu titulu. U suprotnom, lako bi se moglo dogoditi da nitko ne shvati što taj netko tamo radi, s obzirom da se na Pantovčaku formirala cijela vojska savjetnika od Josipovićevog ustoličenja. Mišljenja sam kako bi svakom od tih savjetnika trebalo dati neki čin, tako da u slučaju nekog eventualnog rata imamo u startu jednu omanju satniju na broju, na jednom mjestu i spremnu za djelovanje. blem je samo što većina njih nije djelovala kada je imala priliku, pa je doista teško zamisliti da bi se u to upuštala nakon što se dokopala fotelja i zavidno velikih plaća.

Da se vratimo na Matića, kojeg smo zadnji put čuli negdje prije nego je na internetu osvanuo onaj ilegalan registar branitelja za koji do dana današnjega nitko nije odgovarao. Kaže Matić kako se nastavlja s inicijativom za objavu Registra, jer je to Josipović obećao u kampanji. Pa nije li ono Josipović obećavao i neku „Pravdu za sve“ od

Pro-

koje do sada nismo ugledali ni P? Neobično je to, do jednih se obećanja drži, a druga kao da nisu ni postojala.

Kaže Matić dalje, kako se stotine branitelja javlja u Ured tražeći objavu Registra. Hvala, Matiću, što si potvrdio kako je sve to samo zakulisna politička igra u kojoj se branitelji ne pitaju ništa. Jer, ako se od pola milijuna branitelja njih par stotina izjašnjava za objavu, onda je to debela, debela manjina. Čemu onda uopće trošiti novce na bilo kakve razgovore o objavi Registra, kada, po Matićevim riječima, negdje cca tek tisućiti dio braniteljske populacije to odobrava? Kakva je to logika da će se ikada većina složiti sa tim da se njihovi podaci javno objave, kršeći pri tome njihova ljudska prava, kao što je pravo na privatnost?

Nadalje, bilo bi doista lijepo čuti od Matića kako se zalaže za to da se kazne odgovorni za objavu Registra, s obzirom da ga je Josipović postavio da govori u ime branitelja, potpuno nevezano za to što ga branitelji nisu predložili za tu funkciju.

A što se Josipovića tiče, hoće li se konačno ispričati Hrvatskoj i hrvatskom narodu za sve zločine koje su počinili „antifašisti“? Kada već tako šeta naokolo i ispričava se u ime svih nas, bez da ga je itko tražio da to uradi, ne bi li se prvo trebao ispričati narodu kojemu je, na žalost, predsjednik?

NOVO ČETNIČKO SRBIZIRANJE HRVATSKE!

Mate Ćavar, Zagreb

Čestitajući novi rođendan, 1. srpnja, predsjednici gospođi Jadranki Kosor, za dobro zdravlje i stručnu sposobnost na tako odgovornoj dužnosti koju obavlja, želimo joj obilje uspjeha.

Na žalost istom prigodom moramo iznijeti i naše ozbiljne brige za budućnost hrvatskoga naroda i

opstojnost Republike Hrvatske. Prije svega zamjeramo predsjednici Vlade Republike Hrvatske što se i ona pavela za Stipom Mesićem, pa umjesto hrvatskoga naroda ističe samo građane Republike Hrvatske.

To nije isto gospođo Predsjednice!

Onda bismo mogli nazvati ovu državu Republika Građanska a ne Hrvatska. Nakon sramotnog bije-

ga Ive Sanadera, Jadranka se našla u zaista nezavidnom položaju. Jugobratija je nasrnula na vladu HDZ-a da se ponovno dokopaju vlasti jugonostalgicari, koji nikada nisu bili za suverenu državu Hrvatsku.

Sindikalno potpisivanje upereno je samo na rušenje Vlade HDZ-a.

Sada biste trebali odustati od novih izmjena tih radničkih zakona, jer potpisivanje za referendum je skuhanu u inozemnim i domaćim antihrvatskim glavama jugonostalgicara, preko sindikalnih prvaka koji su se itekako uhljebili na radničkim grbačama hrvatskoga naroda.

Nama izgleda kao da je čelništvo HDZ-a izgubilo politički kompas i više ne zna kako upravljati hrvatskim narodom i državom Hrvatskom. Uzmimo primjer novoga Ustava Republike Hrvatske i pokušaj unošenja u Ustav SAO krajine u RH. Je li se to rodilo u glavi ustavnog režisera Vladimira Šeksa, da četnicima povрати ono protiv čega je toliko ratovao?

To je prvi ozbiljni čavao u politički mrtvački kovčeg HDZ-a. Od ustavne SAO krajine spasila nas je jugonostalgicarka, dobro nam poznata svima, kojoj treba čestitati. Drugi čavao u politički kovčeg HDZ-a je postavljanje novog spomenika četničkome pokolju hrvatske djece, staraca, žena, svećenika.

Gospodo Jadranka, to je najveći novi zločin kojega sprema Vaša tobože hrvatska Vlada. Vama više nema spasa na političkoj pozornici jer tko će više uopće, od Hrvata, glasovati za vas. Vama je važniji četnički ideolog Milorad Pupovac i njegov SDSS, nego li hrvatski narod i hrvatske žrtve. Pokolji u NDH počeli su s četničkim ustankom u Srbu i Drvaru 27. VII. 1941. I svekolike pokolje četnici su otpočeli toga nadnevka kojemu Vi podižete spomenik, s milijunskim kunama našega novca...

A niste bili u stanju održati "Vječni plamen" na Medvedgradu koji se sramotno ugasio samo zbog pedeset tisuća kuna. To je mjesto određeno za polaganje vijenaca i o njemu treba brinuti Vlada i Sabor R. Hrvatske!

Savjet Slobodne Hrvatske

Medvedgrad

HRVATSKA JE IZMJENOM USTAVA OTUĐILA DIJASPORU

Rudi Tomić, Kanada

Hrvatski je Sabor donio diskriminirajuće izmjene u Ustavu s kojima je Dijaspore ograničeno glasovanje; otuđena je jedna polovica hrvatskog naroda, stoga dišu tugom svi Hrvati koji žive izvan granica današnje Republike Hrvatske.

Nakon nekoliko mjeseci rasprave u Saboru su (16. 06. 2010.) donesene četvrte izmjene Ustava od 1999. godine, usvojene su promjene sa 131 glasom za, a četiri glasa protiv i 1 glas suzdržan. Izmjene Ustava nisu podržali: **Danijel Srb** (HSP), **Boro Grubišić** (HDSSB), **Ivica Pančić** (nezavisni) i zastupnik hrvatskih laburista **Dragutin Lesar**, a suzdržao se jedini **Ratko Gajica** (SDSS).

"Najdulje su se vladajući i oporba dogovarali o tome hoće li se Ustavom regulirati izborno pravo hrvatskih državljana koji žive u inozemstvu i na

koji način, što je u konačnici rezultiralo kvalitetnim rješenjem prema kojem je to pravo Ustavom zagarantirano kao i pravo glasa i pravo da ti građani u Sabor biraju svoje zastupnike. Ustav je propisao da će ih biti troje, neovisno o broju izašli birača, kojih će vjerojatno ubuduće biti manje jer će se glasati samo u hrvatskim veleposlanstvima i konzulatima. Ono što je najvažnije je to da je napokon riješeno pitanje koje je godinama opterećivalo odnose vladajućih i oporbenih stranaka i u hrvatskom društvu izazivalo nepotrebne podjele." (*Vjesnik*, 19. 06.2010.)

Ograničenjem glasovanja hrvatskih državljana, koji žive diljem svijeta, samo u uredima veleposlanstava i konzulata, minimalizirana su građanska prava, jer zbog prostrane udaljenosti od malobrojnih diplomatsko-konzularnih predstavništava, diskreditirana je i diskvalificirana hrvatska dijaspora, najdržavotvorniji dio hrvatskog naroda.

Naime, u Torontu živi više od 50.000 Hrvata, koji bi trebali glasovati na jednom (1) biračkom mjestu, u Hrvatskom konzulatu u Mississaugi. Hrvati diljem Kanade, ima nas oko 200 tisuća (neki su udaljeni po nekoliko tisuća kilometara), trebali bi glasovati na jednom (1) biračkom mjestu, u Hrvatskom veleposlanstvu u Ottawi. Nije ništa pogodnije ni Hrvatima u Bosni i Hercegovini: njih oko 300 tisuća s pravom glasa moći će glasovati samo na četiri (4) biračka mjesta – imat će 0,86 sekundi da iskažu svoje pravo glasa. Ovakve odluke imaju genocidne posljedice!

Hrvatsku dijasporu podrazumijevano sačinjavaju pripadnici hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini i inozemstvu, koji su bili "opterećenje vladajućih i oporbenih stranaka i u hrvatskom društvu izazivalo nepotrebne podjele." Naime, sada je shvatljivo da su u Republici Hrvatskoj vladajuća stranka i oporbene stranke opterećeni s istim problemom (ustaškom emigracijom i hercegovačkim hrvatstvom!), ali ne prihvaćamo tvrdnju da je i hrvatsko društvo opterećeno s istim problemima. Dakle, riječ je o stranačkom jedoumlju gdje nema vidne - moralne, socijalne, vjerske, nacionalne i kulturne različitosti među čelnicima 105 političkih stranaka u Hrvatskoj!

Davorin Mlakar, ministar Uprave, kazao je da manjine koje sudjeluju s više od 1,5 posto u ukupnom stanovništvu, imaju zajamčeno tri saborska zastupnika, a onima koji sudjeluju s manje od 1,5 posto da im se jamči dvostruko pravo glasa. Hrvatska je pribrojila i priznala 22 nacionalne manjine, koje su Ustavnim zakonom potvrđene. Nacionalne manjine s 1,5 posto u ukupnom stanovništvu imaju tri zastupnika, i dvostruko pravo glasa, a Hrvatska dijaspora s oko 50 posto ukupnog

Hrvatsko veleposlanstvo u Canberi

pučanstva u Hrvatskoj ima jednak broj zastupnika kao srpska manjina (3), ali, bez predviđenog posebnog modela kojeg imaju Srbi. Dakle, **jedno mora biti jasno**, da etničke skupine, koje su priznate nacionalnim manjinama, mogu formirati političke stranke (ima ih već stanovit broj) i biti politički čimbenici u Hrvatskoj.

Primjera radi, u Kanadi jednu trećinu ukupnog pučanstva čine etničke skupine; neke od njih prelaze i milijunski broj, ali nijedna etnička skupina nije definirana kao nacionalna manjina i nema nijednog etničkog ili manjinskog zastupnika, nego su svi građani zastupljeni u građanskim strankama, u kojim ima zastupnika iz mnogih etničkih skupina, ali u Parlamentu sjede kao predstavnici kanadskih političkih stranaka.

Naši su nas zastupnici izdali

Nemoguće je prihvatiti tumačenje zastupnika u Saboru koji se nisu oglasili protiv odredbi kojima se ograničava korištenje prava glasa hrvatskih državljana izvan Hrvatske. "Ne treba sumnjati kako će 'zastupnici dijaspore' taj svoj postupak pokušati opravdati 'višim interesima' ulaskom Hrvatske u Europsku uniju, ali će ih demantirati riječi predsjednika HDZ 1990. Bože Ljubuča; - **pozdano znam kako EU nije zahtijevala ograničavanje prava glasa hrvatskim državljanima izvan Hrvatske, već SDP**".(Dnevnik.ba 17. 06. 2010.)

U Dnevniku također piše, kako je Kosorka, iz krajnje sebičnih razloga, sklopila pakt sa SDPom (Zoranom Milanovićem) kako bi ona bila ta koja će Hrvatsku uvesti u EU. Dakle, bio je izbor u Saboru: služiti svom narodu ili Jadranki Kosor - svi

Hrvatsko veleposlanstvo u Ottawi

zastupnici iz dijaspore odlučno su se priljepiti uz Kosorku. *Pares cum poribus facillime congregantur!* (Jednaki se s jednakima najlakše udružuju.)

Zastupnici iz dijaspore su nominirani i birani iz redova HDZ-a. Hrvatima u svijetu bilo je nametnuto mišljenje, da su njihovi zastupnici državotvorni predstavnici, koji će braniti ono što je krvlju stečeno – demokratsku i samostalnu državu hrvatskog naroda. Ali, nažalost, činjenice govore da zastupnici iz dijaspore nisu za dvadeset godina utjecali niti na jednu donesenu odredbu, nego su slijedili vođu i u Saboru klimali glavom. Istina, vodili su računa o svojim privatnim poslovima, tako su se neki od njih debelo obogatili i stekli velike "zaslužne" mirovine. Zar je moguće da u maloj Hrvatskoj ima tako veliki broj izdajnika i lopova?

Novim Ustavom dijaspora ima pravo na tri zastupnika, bez obzira koliko nas izišlo na izbore. Stoga bi bilo politički korektno, da hrvatska dijaspora potpuno ignorira slijedeće izbore RH, pa neka vladajuća stranka (ili koalicija) izabere svoje podanike u Sabor. Dakle, ne moramo biti robovi nepravednih zakona, da možemo prividno biti slobodni. Ustavni amandmani su izglasani u Saboru i postali su zakonske odredbe, stoga neka oni koji su ih ozakonili određuju zastupnike, ali odgovornost ih neće zaobići ni pred Božjim ni pred narodnim sudom.

"Jedno je sigurno, kao što narod (bh Hrvati) pamti tko je u njihovo ime potpisao Daytonski, tko Bečki sporazum, tko Petritschewe amandmane, tako će zapamtiti i imena onih koji su ih izdali, glasajući za diskriminirajuće izmjene ustava Hrvatske." (Milan Šutalo, Dnevnik.ba)

Vesna Pusić spasila Hrvatsku od srpske enklave

Amandman zastupnice Vesne Pusić (HNS) u posljednji trenutak spriječio je da se uz izmjene Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina provuče i odredba da srpsko Zajedničko vijeće općina (ZVO) na području istočne Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema dobije pravnu osobnost.

Da je u Saboru prošao prijedlog Vlade (HDZ i koalicije) imali bismo formirane teritorijalne jedini-

ce u Hrvatskoj temeljene na jednonacionalnom etničkom principu. Dobili bi također dvije kategorije Srba u Hrvatskoj: one iz istočne Hrvatske s posebnom teritorijalnom jedinicom, i ostale u zapadnoj Hrvatskoj.

Kakav paradoks: **da nije bilo Pusićkinog amandmana imali bismo srpske enklave u Hrvatskoj, koje bi podsjećale na proglašenu srpsku autonomiju u Krajini iz ratnih dana.** Sve bi se to reguliralo kroz Ustavni zakon koji je ravan Ustavu. Ustavne izmjene bile su sastavljene od Vlade (HDZ i koalicije), te da nije bilo Vesne Pusić (koju često optužujemo zbog Titoljublja, jugonostalgije, srbofilja, kao i haško njuškalo i sl.), premijerka Jadranka Kosor bi sa svojim srpskim kolegama u koaliciji (potpredsjednikom Vlade Slobodanom Uzelcom i Miloradom Pupovcem) ozakonila takvo antihrvatsko, odnosno izdajničko rješenje.

Međutim, Vesna Pusić (HNS) spasila je HDZ-ove zastupnike u Saboru, koji su bili spremni jednoglasno prihvatiti predloženi zakonski tekst Jadranke Kosor: **uspostavu srpske teritorijalne autonomije.**

Vojislav Stanirović

Dakle, većina zastupnika u hrvatskom Saboru nemaju nacionalne svijesti, nemaju državotvornu ideju, nemaju osjećaj odgovornosti, nemaju viziju budućnosti, nego slijede vođu, ne zbog stranačko-idejne lojalnosti, nego zbog uhljebljenja. Doduše, inficirani su virusom materijalizma, otrovani zastupničkim privilegijama i umišljeni Europejci, kojima će nakon ulaska Hrvatske u Europsku zajednicu biti osiguran raj na zemlji, a nakon smrti (ako umru!) čekaju ih počasne lože u raj.

Ne možemo očekivati nikakve možebitne izmjene u novom Ustavu, bez obzira s kakvim argumentima izlazili u javnost, ali možemo upozoriti hrvatski narod da ga opet vode njegovi predstavnici u tuđe vode i novo ropstvo.

Stoga na slijedećim izborima treba očistiti uljeze iz državotvornih stranka, koji se više neće moći skrivati iza nekih mrtvih ili živih idola, nego biti u službi hrvatskog naroda i svojih birača koji su mu dali povjerenje. Nažalost, s novim Ustavom moramo živjeti dok ne izaberemo nove zastupnike koji će uskladiti Ustav s potrebama hrvatskog naroda.

NAŠ DRAGI VOĐA IVO JOSIPOVIĆ SLUŽI NAM ZA TO DA POSJEĆUJE USTAŠKA I PARTIZANSKA SPOMEN-GROBLJA, A NE VIDI KAKO HRVATSKI NAROD ŽIVI

Branko Stojković, Bjelovar

Hrvatskom narodu ne preostaje ništa drugo osim lažnog predstavljanja demokracije. Hrvatski predsjednik Ivo Josipović, jedan dan je na svečanosti na ustaškom spomen groblju, a zatim drugi dan je na svečanosti na partizanskom groblju. Mislim, da je to lažno predstavljanje naroda. Josipović je izabran putem izbornih krugova, stranaka, koalicije, ili bolje rečeno natpolovičnom većinom i voljom građana. Nema tu sreće za Hrvate, kada se jedan predsjednik države tako nisko ponaša i s njime cijeli državni vrh. Našu zemlju "more" i "tuše" mnoge brige i problemi: zaduženost, siromaštvo, nezaposlenost ... bijeda, itd. Nikog za to uopće nije briga.

Nas svakodnevno mediji bombardiraju u vijestima o tome kako su naši vodeći političari prerezali tamo neku svečanu traku ili pustili u rad lift ili neki uređaj... A sve one bitne stvari - kao i dalje da nije nikoga za ništa briga. Teško je gledati mnoge sudbine ljudi, za koje su im krivi - oni koji ih javno predstavljaju. Zato Hrvatsku državu moramo što prije vratiti u naše ruke. Nismo se mi 21 godinu odmakli nikuda. Godine 1989. nije se ništa promijenilo – od onog što je postojalo od 1945. godine - to postoji i danas. Mi možemo zaustaviti ovaj medijski rat između bivših ustaša i partizana. A trebalo bi promijeniti kurs i to odmah. Može se odavati počasti koliko god se hoće po brdima, grobljima i šumama. Trebali bi zato nešto učiniti da to sve prestane.

Ako stvarno želimo mir, istinski mir, mir pun života i napretka - onda suprostavimo se ovom ludi-

lu i iluziji. U Brezovici pokraj Siska 22. lipnja 2010., predsjednik Ivo Josipović je odlikovao devetoricu partizana. Za 69. obljetnicu utemeljenja partizanskog odreda. Pitam se: Što to sve treba da znači? I zašto se daje tolika važnost tome svemu kraj velikih i brojnih problema. Predsjednik RH, Ivo Josipović posjetio je istog dana i spomen groblje u Podgariću. Mi još i danas u Hrvatskoj ne znamo - kakva je to razlika između antifašista i komunista. Ali zato Dan antifašizma koji se obilježava 22. lipnja, nigdje se nije slavio, osim što ga je slavio državni vrh i to okružen sanekoliko staraca i baba, starih nostalgičara i senilaca - zvanih partizani.

Za dva dana ide novi praznika 25. lipnja, kad se opet u državi neće raditi. Slavit će se - kad je Hrvatska 1991. godine, odnosno kada je Sabor donio Deklaraciju o proglašenju samostalne i suverene Republike Hrvatske. Taj važan i povijesni datum je kamen temeljac u obnovi hrvatske države. Koliko se samo troši novaca i drugih društvenih sredstava za obilazak Jasenovca i drugih spomen groblja iz Drugoga svjetskog rata? I to dok su mnogi ljudi bez posla i nemaju što da jedu, i nemaju novca da si kupe hranu. Sramota je, što imamo takvog predsjednika i sramota je što imamo takvu beščutnu i zločinačku politiku. Sramota je što još uvijek gledamo na državnoj televiziji svakodnevno partizanske filmove. Sve je to prljavo i mračno, gdje vlada siromaštvo, bolest i smrt... Treba dati znak za uzburu. No, bitno je i ono što činimo sebi i što činimo drugima. U okupiranoj Hrvatskoj, pitam se: Tko su antifašisti? A tko su komunisti? I na kraju što reći - zbogom pameti narode.

ROI I OGNJIŠTAR

Tomislav Nürnberger

i **Vladimir Biondić**, Zagreb

Roi je plemeniti belgijski ovčar, visoke naobrazbe, čita latinski,... ali to je već opće poznato. A Ernica?! Ernica je mješanka, Labrador Retriever. Kad je bila mala, udario ju je auto, bila je na Veterinarskom fakultetu u intenzivnoj njezi, na samrti. Ivana ju njegovala i uzela k sebi doma i od tada su sretni zajedno! Svaki dan gleda starog Ognjištara kako nešto čita i piše, pa se i ona uključila u geopolitiku!

- Bog Roi, kak si?

- Bog Ernica, dobro. Kak su Tvoji?

- Dobro. Moja Ivana uči, baš je prije koji dan dobila peticu. Tomica mlađi prevada i nastupa sa svojim sastavom, baš je bila velika slika u subotnjem Večernjaku, a stari...

- Kaj stari Tomica stalno čita i nekaj piše?

- Da! Upravo je imao promociju knjige Suzanne

Brooks-Pinčević:
BRITANIJA I
BLEIBURŽKA
TRAGEDIJA. U
Hrvatskoj Matici
Iseljenika, puna
dvorana. On Ti
je urednik. Sas-
tavio je A1 mom-
čad domoljuba za
predstavljanje:
Brajdić, Beram i

Josipović u šumi Brezovica

Tuđman, voditelj Šeparović. Jedan do drugoga, pripadnik Hrvatskih Oružanih Snaga iz Drugog Svjetskog rata, do njega ugledni član australske, tzv. "ekstremne emigracije", a do njega sin partizana, predsjednički kandidat Miroslav Tuđman.

- Dobro, svi su tu, a gdi se je stari skrili?
- Ma on se na kraju svima, koji su doprinijeli knjizi, zahvalio!
- Fala Bogu sad je i to gotovo. Sad se bu malo odmoril, a i s tobom bu se malo više oko gimnazije mogel prošetati.
- Ma figu! Veli da je u zakašnjenju sa svojom knjigom, a osim toga sprema reprint Ognjištara.
- Zbilja? Ognjištar u mRačnoj demoNkraciji!?
- Kaj znaš tu knjigu? Si ju pročitao?
- Pročitao? Proučil! Moj ju Vladimir doslovno progutal, i onda metnul na policu s knjigama! Figu! A ja? I dok se on negde skital, ja sam ju poskrivečki pročitao! Super! Dobro je Luka Podrug rekel: To, to je naš program. Potpisujem! A ona gospođa, čuvena flautistica, je rekla starome Tompi (To mu je športsko ime. To mi je šapnul moj Vlado!): ...znate, ima još jedna stvar o Vašoj knjizi! Ljudi mi kažu, pa zar JOŠ ima ljudi, koji tako misle!
- Vidi ti njega, Roia!

- A kaj ti misliš Ernica! Da je Roi titin inte'ktualac!? Iz Kumrovca! Čitam ja, čitam. Dok nema mojeg Vladimira i Katarine doma. A kaj je s onom drugom knjigom od Ognjištara, oprosti tvog Tompe?

- E, to bu ti Roi moj, pravi program Hrvatskih Domoljuba. Prva je bila ad hoc, na Horvatićev nagovor. Ova Ti ima 11 poglavlja, preko 230 A4 stranica. Evo, par poglavlja koja mi padnu na pamet:

Mitovi antihrvatske povjesnice

Pod čizmom mRačne demoNkracije

Budućnost temeljena za znanju

Pa, onda imaš cijelo poglavlje posvećeno Hrvatskoj športu. Prvi tekst, *Smrt sramnoga versaillskog "mira"*, je posvećen finalu Davis Cupa 2005. godine u kojem su se sastale Slovačka i Hrvatska, dvije države koje nisu smjele postojati prema tzv. versa-

illskom "miru". Imaš o Perški, o velikom nogometašu "Građanskog" i velikom hrvatskom patriotu, kako je Perška "nestao" s fotografija i iz povijesti hrvatskoga športa.

Pri kraju knjige imaš:

Ognjištar od "oslobođenja" do mRačne demoNkracije.

Niz sitnih crtica ("mrvice") iz života mladog ognjištara, neke smiješne, neke manje smiješne, neke ozbiljne, neke lagane kao i "misli manekena evolucije.

U jedanaestom, posljednjem, poglavlju su osvrtni na neke knjige. Recimo Carroll Quigley: *Tragedy and Hope*. O tobože najstarijoj demokraciji: "Engleska je najveća plutokracija na svijetu". Posao s gospodom: kako je Anglo Iranian Oil Company izigravala iranske zakone i pljačkala Iran. Kako je "gentlemenska" Engleska "civilizirala" Indiju, tako da je brigadir R. E. H. Dyer ispucao 1.650 metaka ranivši 1.516 Indijaca, od kojih je 379 ubijeno. Zatim, kako su saveznici na Monte Cassinu uništili samostan Svetog Benedikta iz 529. godine.

- Evo, Roi, to ti je najkraće o knjizi!
- Zvuči neodoljivo! Čuj, a kaj ima tam u, kak si ono rekla, Mitovi...?

Roi, Mitovi antihrvatske povjesnice. Joj, tu ti se navode i pobijaju vjekovne laži o hrvatskoj državi i hrvatskome narodu, koje su bile postale standardnicurriculum u školama i na fakultetima. To naravno nije nikakvo čudo kada znamo tko nam sve piše i predaje povijest, lažući pri tome kako samo komunisti i njihovi učitelji-utemeljitelji to već znaju. U tom poglavlju još imaš ove naslove:

eYU "guske u magli" i izdajice 2000. i Jugoslavija – monstrum "Međunarodne zajednice".

- Roi, kak vidiš, skoro ne trebaju dodatna objašnjenja!

- Ernica, ovo je super! Ovaj Tvoj, kak si rekla da su ga sportski zvali, Tompa? Kao da mi čita misli!

- Čuj, a i ono poglavlje, kak si rekla, Pod čizmom mRačne demoNkracije puno obećava!

- Ma da, tu su opisani u glavnim crtama mRačni demoNkrati, njihove institucije sistema i njihove metode: tzv. Jugoslavija

- monstrum "međunarodne zajednice", Tito, masoni, komunizam, "alternativci" i "međunarodne udruge".

- Roi, da ne ispričam cijelu knjigu, evo samo ovo:

Belgijski ovčar - Malinoa

Kanonski zakoni o Jugoslaviji

Svaka Jugoslavija je zločinačka

Hrvatska je okupirana 1918. na prijevaru

Jugoslavija je obnovljena 1945. genocidom nad hrvatskim narodom

Svaka obnova Jugoslavije je zločin protiv čovječanstva

Paukova mreža prema poemi Mary Howitt (1799-1888): **Pauk i muha**

Ova poema je napisana kao opomena Amerikancima, građanima mlade upravo uspostavljene Republike, oslobođene engleskog kolonijalnog terora i bezobzirnog gospodarskog iskorištavanja.

"Hoćeš li ući u moj salon?" rekao je pauk muhi;

"To je najljepši salon, kojeg bi ti ikada mogla pronaći".

-Ernica, a ono o budućnosti?

-A to? Budućnost temeljena za znanju. To ti je niz preciznih i konkretnih prijedloga *što i kako*. Na primjer, u tekstu *Institucionalizirana (legalna, me-*

kana) korupcija opisuje se najrazornija, ali i najlakše otklonjiva, legalna korupcija, a u tekstu *Puno radno vrijeme stalno zaposlenih* podastiru se rješenja za sve probleme vezane uz radno vrijeme, uključujući i rad nedjeljom. Tekst *Smrt na cestama: Sačuvati mlade živote* je prijedlog zakona o vozačkim dozvolama kojim bi se spasile stotine mladih života.

- I veliš, na kraju Carroll Quigley!?

Ma kakvi samo Quigley! Tamo imaš još Cremo i Thompson: Zabranjena arheologija, pa [William Engdahl: Stoljeće rata](#), [Arthur John](#)

[Evans: Ilirska pisma](#), [Ivo Omrčanin: ENIGMA TITO](#), [Suzanne Brooks-Pinčević: Britain and the Bleiburg Tragedy](#), [Rodney Stark: Pobjeda razuma](#), i tako dalje i tako dalje, a zadnje knjige [Mladena Ivezića: PROFITERNA. TITOVA UMJETNOST MRŽNJE. GENOCID NAD HRVATIMA ZAPOVIJEDA TITO i JASENOVAC BROJKE](#)

[MOLIM TE IZBRIŠI OVA POVLAČENJA I BOJU. JA NISAM ZNAO.](#)

- I to je to?

- I to je to!

NE DAMO HRVATSKU!

Žarko Marić, prof., Zagreb

Napad na moral je napad na obitelj, a napad na obitelj je napad, na Hrvatsku. Znaju to dobro njezini demontazeri, imperijalni globalo-okupatori i njihove domaće izdajničko plaćeničke produžene ruke.

Na našu sreću zna to i mladež stranke oca domovine Ante Starčevića koja je odlučila, na najprihvatljiviji i zakoniti način, dići svoj glas protiv javnog veličanja GAY nemorala. "Ako ovo nije nemoral, a što je to on onda", izjavio je njihov predsjednik, upirući prstom u nemoralno prostačke fotografije i tekstove.

Bili su dobro organizirani, pristojno obučeni, sa vlastitom redarskom službom. Prisutna policija je bila bez posla i čestitala im je na korektnosti (F. Čirko). Čak je i visoko rangirani ekstremni ljevičar s ljudskim likom (Ž. Puhovski) to morao priznati: "Vidio sam da su dosta pametno slali svoje poruke".

Najveći njihov grijeh je bio što su na neartikulirane urlike gay paradera, prepoznajući bit svega, s visoko uzdignutim barjakom, uzvratili skandiranjem "Ne damo Hrvatsku", što je posebno iziritiralo gore spomenute iz-

dajničko plaćeničke produžene ruke, koje su domoljubnu skupinu ofarbale u crno (RTL) i prišili joj nasilničku etiketu (NTV), mada se incident (glasni, pogrdni i prijeteći uzvik) dogodio nekoliko stotina metara dalje (Gajeva ulica) od nepoznatog, moguće i naručenog izgrednika, gdje se slican incident događao i prijašnjih godina.

Urbani homo maligni i maligni zloglasni protuhrvatski jugoslaveni (Z. Pusic, Marko Jurčić i dr.) su i za to optužili mirnu i pohvaljenu domoljubnu skupinu, a nenarodni globalo-okupatorski mediji su njihove uvredljive, lažne, huškaške i provokatorske izjave (skup divljaka, skupina fašista, organizirana fašistička banda) stavljali u prvi plan.

I ovakva kakva jeste, hrvatska policija, podobro obogaćena milicijom (Račan premijer, bacački rekorder iz službe bacio preko 3.000 hrvatskih policajaca) za neprijatelja je previše hrvatska, pa ju se čestitim namještenim? slučajevima (Maksimir, Gajeva i sl.) želi što više kriminalizirati i postepeno pretvarati, zajedno s ostalim društvenim strukturama u, za njih dragu i najprihvatljiviju, EYU policiju u sutrašnjem EYU carstvu.

EUROPSKI POMORSKI DAN 20. SVIBNJA 2010. U GIJONU (ŠPANJOLSKA)

Đivo Bašić, Dubrovnik

Još 20. svibnja 2008. u Strasbourgu je (za početak) po tripartitnoj deklaraciji ustanovljen Europski pomorski dan ("European Maritime Day"), a pod okriljem birokratski iznimno potkovane EU. Tada se Europa po svom glasnogovorniku EU pozvala na samu Europu kao pomorski kontinent koji ima skoro 70.000 km obale, a 22 zemlje od 27 članica EU su uzobalne i otočne zemlje, te je čak 40% stanovništva smješteno upravo u tim područjima. Tako su 2/3 EU-granica zapravo pomorske, a (po)morska područja članica veća su od kopnenog teritorija. (Ne zaboravimo ono što se prečesto zaboravlja, a to je da more ima barem tri dimenzije, te nije smješteno na zemljovid kao lijeva, plava ili modra dvodimenzijaska površina koju treba očuvati za buduća pokoljenja, te s vremena na vrijeme na takav zemljovid/morevid zabiti pokoku zastavicu o zaštićenoj ovoj ili onoj zoni.). U deklaraciji je navedeno stvaranje i provedba europske pomorske politike, ali mislim da će ta imati korijene teritorijalne europske politike prošlosti. Taj "Europski pomorski dan" će se obilježavati svake godine.

U španjolskom Gijónu održana je i konferencija (18.-21. 05. 2010.) u organizaciji Europske komisije, španjolskog predsjedateljstva EU, te uprave principaliteta/kneževine Asturije (jedne stare povijesne pokrajine). Predavanja (radionica) bilo je ukupno 40, a sudjelovanje na konferenciji je besplatno. Popratna događanja osigurao je domaćin (koktel; filharmonijski koncert; izložba "Gijón luka i grad zajedno" /19. 05.-19. 11. 2010./; izložba povijesnih fotografija "Ljudi i brodovi, Fotografije Španjolske ratne mornarice u Pomorskom muzeju u Madridu /1850.-1935./; posjet robotskoj ribi u luci Gijón /SHOAL project/, te nosaču zrakoplova Principe de Asturias; sudjelovanje u čišćenju plaže San Lorenzo koju je organizirala Surfriider Foundation Europe "Ho'okupu, Oceanic Initiative", te ostala čišćenja (plaže

Arbeyal); demonstracija međuagencijskih suradnji na moru; posjet Jovellanos Integral Maritime Safety Centeru i Gijón Oceanographic Centeru).

Europski pomorski dan također povezuje različite djelatnosti od turizma i ribarstva do pomorskog prijevoza i klimatskih promjena. Mnogobrojne organizacije organiziraju izložbe, radionice i prezentacije prije, tijekom i nakon konferencije. Europski pomorski dan slavio se i slavi diljem Europe od Le Havrea do Gdynije od Turkuua (Finska) do Trsta. Plenarnu sesiju (zasjedanje) 20. svibnja 2010. otvorio je princ Filip, pa su u tom smislu bile određene posebne mjere sigurnosti.

Predavanja na skupu bijahu (po temama) raznolika: Održivost, znanost i inovacija; Inovacija u Centru integrirane pomorske politike; Restrukturiranje uzobalnih gradova za održivi rast. Tako je taj Euromares 2010. godine - Nautičko i pomorsko istraživanje i inovacija kao temelj za integrirane (pr)ocjene i održivu uporabu europskih mora - podijeljen (po danima) na više tematskih predavanja: Istraživanje morskih obnovljivih energija i pomorski transport/brodarenje i brodogradnja; Istraživanje i inovacija koji se tiču održivog ribo-

lova i marikulture, morskih biotehnologija, podvodnih morskih tehnologija i europskih istraživačkih infrastruktura; Europska mora: od dubokih mora do obalnih okoliša; Integriranje morskog i pomorskog istraživanja: Dobar okolišni položaj i sveukupna (pr)ocjena morskog okoliša; Zaštita bioraznolikosti kroz stvaranje morskih zaštićenih područja; Europska pomorska baština,

samo povijest ili budućnost?; Promatranje i predviđanje u oceanu, Kritični aspetki, Od opažanja do informacije; Budući razvoji režima otvorenih mora; Konsolidacija obalnih i morskih informacija za integrirano gospodarenje europskih pomorskih područja; Pomorska baština: osamljeno tržište?; Studije o pomorskom prostornom planiranju; Poticanje prodornosti (konkurentnosti) europskih pomorskih regija kroz znanost o moru i tehnologiju; EUROGOOS: Europski globalni oceanski opservacijski sustav; Europa - Latinska Amerika akvakulturni inovacijski mrežni sastanak; Po-

Gijón - Španjolska

morsko prostorno planiranje: optimalizacija održive uporabe mora i oceana; Radna grupa u svezi (po)morskog otpada; Prema integriranoj pomorskoj politici pristupa u EU: primjeri najbolje prakse na lokalnoj i regionalnoj razini; ECASBA - brodski zastupnik je jednostruki prozor luke; Forum plenarnih sesija pomorskih industrija: Europski pomorski pobornici - ugrožene vrste do 2020? Održivo zvanje, inovacija i rast; Globalna dimenzija europske pomorske politike: krajnja regijska perspektiva; Presentacija Europskog saveza nacionalnih asocijacija nautičkih utočišta (marina) i godišnji skup; Politika pomorskog nadzora u EU; Koordinacija i (po)najbolja praksa za Europske pomorske tehnološke platforme (MTP); Nadgledanje izljevanja nafte; Održivost oceana (očuvanje); Satelitski dobijeni podaci za napredno pomorsko nadgledanje; Istraživanje luka i razvoj u Europi; Zajednička europska pomorska baština kao izazov za komunikaciju; Implementacija EU-regulative za borbu protiv nelegalnog, neprijavljenog i nereguliranog ribarenja: Organizacija dijaloga sa zemljama u razvoju; Inovacije za rast i poslove; Klimatske promjene i odnosna pitanja u obalnim i morskim područjima: od znanosti do politike; Obalni i pomorski turizam; Lučka i pomorska obuka i edukacija; Zajednički rad gospodarenja morskim izvorima područja Sjevernog mora i kanala; Uхват CO₂ i pohrana na morskom dnu; Pegaso: Prema održivom pomorskom gospodarenju u Sredozemlju i Crnom moru; Inovacija u odnosu luka-grad: Nagrada organizacije Europskih morskih luka; Izazovi pomorskog nadzora za

sigurnost u EU; Projekti u strategiji Baltičkog mora; Okrugli stol "Buduće smjernice za EU-integriranu pomorsku politiku"; Pomorski dizajn ide (ka) zeleno(m); Europski pomorski plovni putevi mora (MoS); CPMR - sastanak Regionalne pomorske skupine; Morska hrana: inovacija i transformacija iza zamišljenog; Venecijanska platformska konferencija: doprinosi europskoj pomorskoj platformi; Sastanak EurOceanskog izvršnog komiteta - Nove mogućnosti za europske (po)morske kooperacije; Sastanak Europskog okolišnog kooperativnog izvršnog komiteta; Priobalna obnovljiva energija u regionalnom kontekstu; Integrirana pomorska politika na Sredozemlju i Crnom moru u praksi; Integrirana Atlantska strategija, nužnost za EU; Istraživačke i razvojne aktivnosti za poboljšanje mogućnosti nadzora i povećanja EU-pomorske granične sigurnosti; Europska e-pomorska inicijativa; EuYmast forum: Forum u svrhu europskih mladih (po)morskih znanstvenika i tehnologa; Komparativna sesija o strategijama morskih bazena (zaljeva, unutarnjih luka); Obnovljiva energija i more - tehnološke inovacije; Iskustva gospodarenja, recikliranja i obnavljanja otpadaka strugotina/starih brodica; Brodarstvo u uobičajenom europskom pomorskom prostoru; Uloga lokalnog partnerstva u razvoju inovativnih i održivih strategija za ribolovna područja.

I tako su u maloj, većinom morem oplakanoj globalno-ujedinjenoj zemlji Europi stanovnici živjeli sretno i veselo...

KAKO SMANJITI DEPOPULACIJU OTOKA?

Divo Bašić, Dubrovnik

Opadanje, raseljavanje, izumiranje i uopće obezluđenost pučanstva otoka moguće je spriječiti suprotnim procesom naseljavanja. Međutim, malo će koja obitelj ili pojedinac poduže doći na otok na kojemu nema struje, pitke vode, svakodnevne opskrbe, osnovnih i srednjih škola, ambulanti, kulturnih ustanova, te svakodnevne povezanosti s kopnom i ostalim otocima po povoljnim cijenama za mještane, npr. pod krilaticom (da se malo našalimo) "napuštena otočka gospodarstva za 1 Kn" koja unajmitelji (supružnici, djeca i prija-

telji) trebaju urediti i dovesti u funkciju o svom trošku i uz poticajnu potporu države.

Ukidanje linija povezanosti s otocima zapravo znači početak smrti svih tih mogućnosti i procesa koji su zadani zajedničkim istovremenim nastupom na sceni razvedene obale koja izostankom znatnije uljuđenosti ostaje lijepi prikaz na razglednici. Od otoka ne može profitirati onaj koji u većoj mjeri ne ulaže u njih i povjerenje njegovih stanovnika, te je potreban svojevrsni spoj kulturnog, medicinskog i turizma tradicionalnih seoskih gospodarstava, po mogućnosti eko-muzeja i muzeja na otvorenom.

Lastovo

NACIONALNA I RADNA DRŽAVA

Hrvatski se narodni i državni život razvija u duhu suvremenog preobražavanja nacionalne države

dr. Franjo Nevistić, "Spremnost", Zagreb, br. 163. i 164., Uskrs, 1945.

Život mienja shvaćanja, odnosno još bolje — životne prilike, koje su u neprestanom toku i razvijanju, omogućuju nove formulacije, nova oblikovanja naših shvaćanja. Bilo bi krivo reći, da prilike stvaraju nova shvaćanja. Upali bismo tako u materialistički i marksistički dogmatizam. Duh ostaje gospodar u svim prilikama. On unosi svjetla u njih i u zbivanja oko nas, a tek tako, snagom našega duha, stvorene prilike omogućuju nove formulacije našeg shvaćanja i nova oblikovanja našeg života prema njima.

Pogled kroz poviest bilo i samo jedne ideje ili jednog oblika društvenog života, uvjerit će nas o dubokim promjenama, koje se zbivaju iz razdoblja u razdoblje. Približavanjem dalekih razdoblja poviesti jedne misli ili jednog oblika postojanja života u zajednici s našim današnjim, poput dvaju iztrgnutih komada njezine cjeline, pokazat će nam često prevelike promjene tako, da će se još jedva prepoznati ono tkivo, iz kojeg je satkana poviest dotične ideje i oblika života.

Aristotel u svojoj Politici veli na jednom mjestu: "Savršeni ustav ne će nikad učiniti jednog mehaničkog radnika pravim državljaninom". One pak državne organizacije, u kojima ovaj elemenat prevladava, Aristotel smatra najgorim.

Ovo njegovo shvaćanje bilo je plod obćeg shvaćanja onog vremena i njegova naroda. Pojam rada i pojam države Grci su u mnogočemu shvaćali različito od nas. Oni su, veli se, prezirali svaki rad, koji nije bio upravljen na traženje istine. Ona se pak nalazi u idealnom svijetu, odijeljenom od materialnog. Svaki mehanički rad oslabljuje snagu našeg duha. veže ga uz materiju i onemogućuje mu uvid u idealni svijet i istinu. Fizički, mehanički rad je samo neizbježiva nužda, koju moramo svesti na najmanju mjeru. Iz tih razloga, veli se, čak i najveći grčki filozofi, Platon i Aristotel, smatraju robstvo naravnom, pa čak i pravno i etički opravdanom ustanovom. U svjetlu ovih pojmovnih određenja, Grci su stvorili i pojam *elite* svog vremena. Većina čovječanstva mora biti vezana

uz grubi i teški fizički rad, preoblikujući različite stvari, potrebne za održanje fizičkog života, dok će se manjina, elita, izabrani, baviti umjetnošću, filozofijom i politikom.

Jer država mora vršiti odgojnu djelatnost, koja se postiže samo uvidom u idealni svijet, jer ona mora predstavljati okvir, u kojem će se odvijati krepostni život građana, zaključio je Aristotel, da savršeni ustav, savršeni državni poredak, ne smije i ne može postaviti pravim građaninom države mehaničkog radnika, te istodobno proglašuje najgorim onaj ustav i onu državnu organizaciju,

POGLAVNIK I VOJNICI

jamstvo su, da će tekovine desetoga travnja 1941., uzkrsnuće hrvatske državne nezavisnosti, sloboda hrvatskog naroda i izgradnja Hrvatske Države, biti sačuvane uzprkos svim nastojanjima neprijatelja

gdje prevladava ovakav elemenat. Fizički rad, koji onemogućuje upiranje našeg pogleda u idealni svijet, razlog je uzkraćivanja građanstva fizičkom radniku u savršenoj državi.

Ako usporedimo ovo staro grčko razdoblje, u njegovu shvaćanju rada, elite i države, s našim razdobljem u pogledu istih pojmova, uvjerit ćemo se o ogromnoj razlici. Jedan suvremeni mislilac veli o radu ovako: "Što više napredujemo u ovom razdoblju i što se gospodarska djelatnost više probija na prvo mjesto, i postaje gospodujućim činbenikom u sastavu društva, pojam rada stiče sve veću važnost u sustavu društveno-etičkih pojmova, čak tako, da u suvremenom razdoblju taj pojam postaje upravo središnjim pojmom i ključem svijeta. Izpisati točnu i podpunu poviest ovog pojma, značilo bi napisati poviest ekonomije, etike, sociologije, pedagogije, tehnike i uobće moderne kulture.

Poviest pojma rada neprekidno se prepliće s poviešću pojma čovjeka, djelatnosti, slobode, napredka te bi bilo teško odieliti im granice. Drugi opet iztiču, kako je poviest diplomacije i ratova izgubila od svoje stare važnosti pred zrelošću misli i potrebom, da se proučavaju oblici rada, u kojima je stoljećima bio uklopljen mali nepoznati čovjek.

On je stvarao, znojem i žuljevima, sve ono veliko, čim se poviest ponosi. Velike poviestne osobe bile su samo predstavnici onog anonimnog mnoštva, koje je radilo. Tako se veli, da je Goethe napisao sam o sebi — što sam ja i moja umjetnička djela, ako ne sinteza onih žena, mužkaraca, djece i svih drugih pojedinaca i njihovih djela, koje sam susreo, vidio i osjetio? Bez poznavanja dakle poviesti u ovom smislu, ona izgleda, veli se, poput pozornice, na kojoj se čuju samo velike rieči, ali se ne vide glavne osobe, protagonisti.

Ovaj novi pojam rada, koji znači ujedno novo oblikovanje društveno-etičkih pojmova, nalazi svoj odjek i u primjenjenom društvenom životu, državnim tvorevinama i oblicima vladanja. Danas se smatra, obratno Aristotelovu shvaćanju, nesavršenim upravo onaj ustav i ona državna organizacija, koja baš mehaničkog radnika ne smatra pravim i potpunim građaninom svoje narodne zajednice. *U znaku podpunog i materialnog priznanja prava građanstva masama mehaničkih radnika, danas proživljujemo veliku duhovnu i društvenu krizu.* Ona stoji među temeljnim uzrocima i ovog velikog rata. Liberalna država priznala je to pravo samo *formalno*. A to manje nego polovično priznanje, razrješivši sva udruženja, u koja je radnik bio uklopljen prije liberalnog razdoblja, a nadoknađivala su mu zaštitu javne političke i državne vlasti, urodilo je još većim i duhovnim i materialnim robstvom nego što je to bilo u Aristotelovo doba. Bieda, u koju je radništvo palo, živući pod gotovo posvuda jednakim uvjetima suvremenog veleobrta, stvorila je činjenične preduvjete za oblikovanje klasne ili razredne svijesti. Formalno priznanje obćeg građanstva u liberanoj državi dovelo je do procesa raztvaranja mlade nacionalne misli. To raztviranje prešlo je zatim u svoju opreku. Počela se stvarati klasna svijest, koja prekoračuje i čak nieće nacionalnu. Time su, u svom korienu, bile ugrožene i liberalna i nacionalna država. To se najočitije očitovalo i ostvarilo u boljševičko-komunističkoj pojavi i pokretu.

Ovo liberalističko raztakanje društva, dok je s jedne strane prouzrokovalo spajanje i stvaranje razasutih dielova društva u glomazna tiela, prožeta klasnom svijesti, učinila je i misao nacionaliteta mnogo *određenijom*. Ona je onda, pomlađenom snagom, počela ponovno uzpostavljati izgubljeno jedinstvo unutar pojedine nacije. Korporativni pokušaj u raznim državama, posebno u Portugalu, kooperativna nastojanja u suvremenoj Njemačkoj, sve su to dokazi u prilog naše misli.

Jedinstvo pak provadano na misli nacije i klase, čini nam se toliko različito, kolika razlika postoji između duhovnog jedinstva, dakle čovjeku primjerenog i mehaničkog, dakle suprotnog naravi čovjeka. Istina je, da zajedničke boli i brige života mogu roditi stanovito zajedničko životno osjećanje, kao što to biva kod suvremenog veleobrtnog radništva, ali ono je još uvijek preslabo, da premosti sve rasne, nacionalne, kulturne i predajne razlike uobće, u koje su, i svaki radnik i njegova

šira njemu srodnija skupina, uklopljeni. Mi radi toga vjerujemo, da misao nacionaliteta i nacije nisu još rekli svoju posljednju riječ u tom pogledu. Ti pojmovi tek danas doživljuju svoju puninu. Možemo do stanovite mjere i ovaj veliki rat promatrati u svjetlu sukoba ovih dviju koncepcija čovjeka i rada, društva i države.

Racionalizam je bio službena filozofija francuzke Revolucije, koja je opet privela u život politički liberalizam. A marksizam i boljševizam, kao neposredni potomci liberalnog shvaćanja društva, nasliedili su nešto i od filozofskog racionalizma. Računajući s materialnim potrebama čovjeka, marksizam je mislio, da je moguće prijeći preko svih naravnih činbenika u čovjeku i izvan njega, zanemariti sve druge prirodne veličine i nadomjestiti ih racionalno izračunatim materialnim potrebama. Radi toga su sve njegove koncepcije posve oprečne s nacionalnim i u pogledu čovjeka i rada, društva i države. Nacionalna koncepcija vodi računa o racionalnom momentu, koji prelazi u moralno-duhovni sviet, gdje se spajaju različita shvaćanja naroda, koji su opet po svojim potrebama i prilikama ukorjenjeni u specifične prilike, nad kojima se ne može i ne smije vršiti nasilje.

Upravo u času nastupa boljševizma, kad on želi ostvariti ovu svoju koncepciju, nastupili su i nacionalno-socialni pokreti, koji žele misao punog materialnog građanstva za svakog osigurati izvan klase, a unutar nacije. Veličajnost borbe za tu koncepciju pokazuju europske nacije u ovom času, makar da su teško ugrožene u sukobu s izvan-evropskim snagama. Mi vjerujemo u evropsku nacionalnu koncepciju, jer nam se ona čini primjerenija čovjeku, bliža stvarnosti i stupnju poviestnog razvitka. Svi pokušaji, koji idu za rješanjem tog pitanja mimo ovog puta, čine nam se nedozrelom i barbarskom anticipacijom jednog idealnijeg odnosa unutar društva i među narodima.

I pojam elite ima u naše doba sasvim drugo značenje od onog u Aristotelovo vrijeme. Ona više ne znači *privilegirani* dio naroda. Za nju je pojam robstva i protupravan i protuetičan. Taj pojam ima danas točno svoje sociologijsko značenje, uzeto iz životne zbilje. On tu znači nužnost jedne uže skupine, koja po svojim određenim sposobnostima osigurava sama sebi vodstvo u određenoj zajednici. U taj sociologijski pojam elite ne ulazi nikakvo moralno ocjenjivanje. Ono je puka pojava života. Međutim u današnje vrijeme postoji pojam elite i u etičko-nacionalnom smislu. U njem je naglašen momenat moralnog ocjenjivanja. Ali ne

toliko u religiozno-moralnom smislu, nego u smislu konkretnog zajedništva u naciji. Prvotno mjerilo za moralnu ocjenu daje život nacionalne zajednice. A u tom smislu taj pojam označuje određenu manjinu, koja *mora* vršiti *dužnost* vođenja nacionalne zajednice po najboljem znanju i priznavanju etičkih obaveza, a ne zauzimati privilegirane položaje. Ne može se više govoriti o osiguravanju položaja. Tu se radi o preuzimanju teških dužnosti pred kolektivnim osjećanjem nacije. Neprestani umni napor i neumorno nastojanje oko izgradnje podpune osobnosti mora obilježavati pripadnike naše nacionalne elite. Ona je prožeta poviestnom odgovornošću, koja potiče i uzdiže. Takav osjećaj ne da mira i uzpavanosti, koja dovodi do nacionalne tromosti.

S ovim mislima mi završavamo četvrtu godinu našeg samostalnog nacionalnog i državnog obstanka. Mi smo Hrvati učinili kroz to vrijeme čak i preko naših običnih mogućnosti, da našu državu, koju je Poglavnik obnovio, afirmiramo na svim područjima i pomoću svih činbenika, koji su odlučni, da i neprijatelji i prijatelji priznaju za uvijek našu političku zrelost i pravo na samostalan obstanak. I narod, i vojska, i mladost, i crkva i sav javni život, bili su u znaku borbe za priznanje i održanje našeg samostalnog državnog života. I naš je list sve učinio da u tom pravcu da što potpuniji svoj prilog. Danas poslije četiri godine svih i svakovrstnih naših napora, mi vjerujemo, nepokolebivo, u našu državnu budućnost i nezavisnost. Radi toga mi u ovaj čas upiremo naš pogled na naš unutarnji državni i narodni život u smislu ideja i vrijednosti, koje smo uvodno napomenuli.

Mi smo Hrvati obnovili našu Nezavisnu Državu Hrvatsku u času, kad je ova problematika bila u svietu zrela i kad su se već suprotne koncepcije našle u stvarnom sudaru. Mlada hrvatska država

PROLIEGE ZOVE NA POSAO

nije mogla toj problematici izbjeći. Ustaška načela, koja trebaju biti idealna podloga ciele državne djelatnosti, shvatila su važnost te problematike. I ona u duhu suvremenog zbivanja traže naslov rada kao prvi i pravi temelj hrvatskog građanstva.

Iz njih proizlazi (a u našem se javnom političkom životu oko toga i nastoji) da će hrvatski ustav, pravi hrvatski državni poredak, biti ostvaren samo onda, ako u njemu dođe do istinskog priznanja građanstva svakom, a ponajviše težkom hrvatskom trubbeniku.

I kod nas je bilo razloga za stvaranje posebne klasne svijesti. Te su razloge u naš život unosili ponajviše strani elementi. Oni su u Hrvatskoj držali i vlast i kapital. U oba ova pravca mi smo izvršili kroatizaciju, pohrvaćenje. Od kroatizacije vlasti i imovine nismo mogli mnogo dalje poći kroz ove četiri godine samostalnog života. Bilo je više vojno obranbenih te raznih političkih pitanja. Sutra, u osiguranoj državi, naš napor mora biti upravljen što potpunijem socializiranjem dobara. Ne u smislu socialističkom nego u smislu nacionalne solidarizacije.

Razlike u položaju i u udioničtvu užitka u materijalnim dobrima, koje stvaraju društvene razlike i slabe narodno državno jedinstvo **moraju naći svoje izmirenje u konkretnom pojmu i zajednici hrvatske nacije kao višeg socialnog jedinstva hrvatskog naroda**. Kroatizacijom kapitala u Hrvatskoj nije riješeno naše unutrašnje pitanje. Duh velekapitala, trgovački duh u lošem smislu, kad je već jednom kapital preuzet u naše ruke, može još više razdvojiti hrvatske narodne redove. **Dok smo prije sačinjavali jedinstvenu opoziciju protiv tuđina, danas može do nje doći među samim nama.**

Znamo, da ima ljudi i u našem priradu koji, u koliko im ne prieti postojeći poredak, da i sami ne budu uništeni, čine sve da svom kapitalu dadu oblik **društvene funkcije u hrvatskoj narodnoj zajednici**. Ima ih međutim, koji se **ni u čemu ne razlikuju od dojučerašnjeg tuđinca**. O tome treba voditi računa. Poglavljenik je na jednom mjestu u jednoj svojoj knjizi nazvao te trgovce **”modernim plemstvom, zavedenim u trgovačke registre, koji trguju s narodnim dobrom, poštenjem i sudbinom”**. Tomu se u uređenoj hrvatskoj državi mora stati na kraj. Mi moramo ojačati hrvatsku narodnu zajednicu i njezinu državnu organizaciju učiniti što savršenijom. Moramo izključiti svaku mogućnost i oblik stvaranja

posebne klasne svijesti pokraj naše hrvatske nacionalne. Ona predstavlja unutarnju zarazu i raztakanje svake pa i hrvatske narodne zajednice i državnog obstanda. Hrvatski narod u petoj godini svog samostalnog državnog života mora snažno pokročiti napried u priznanju, da se simbolički izrazimo, **materialnog građanstva svakom mehaničkom radniku t. j. moramo ostvariti takav društveni poredak, koji će biti pravi izraz naše nacionalne solidarnosti, zajedništva u osjećanju, mislima i životu.**

Ovo je jedini put izgradnje naše narodne republike u duhu, u kojem se preoblikuju suvremene nacionalne države. Na taj ćemo način omogućiti na našem narodnom području što skoriju konačnu pobjedu nacionalnog shvaćanja kulture i politike. To će ujedno biti najbolje jamstvo našeg samostalnog narodnog obstanda. Nema hrvatskog pitanja, koje nije moguće riješiti unutar hrvatske narodne zajednice. Potrebno se je u to zamisliti u času, kad obnavljamo naše drage uspomene o uzpostavi naše države i stupanja u petu godinu njezinog samostalnog obstanda, što je tako idealno povezano s vjerom u Uzkršnuće katoličkog diela hrvatskog naroda. Uronjivanje u ta pitanja mora postati vrelom našeg narodnog i državnog preobražavanja i usavršivanja.

Osnovna težnja državnog i političkog života našeg vremena jest težnja k oblikovanju nacionalne i radne države. To obilježuje i naša hrvatska nastojanja i simbolizira put, kojim treba u petoj godini naše samostalnosti poći pojačanom snagom.

Drina – granica svjetova i bojišna crta, na kojoj stoje hrvatski vojnici, spriječavajući srbskoj vojsci prodor u Hrvatsku. Krvava Drina ostat će za buduća hrvatska pokoljenja vječni simbol naših dana, razdoblja hrvatske hrabrosti u obrani slobode i države te neprijateljske okrutnosti i mržnje.

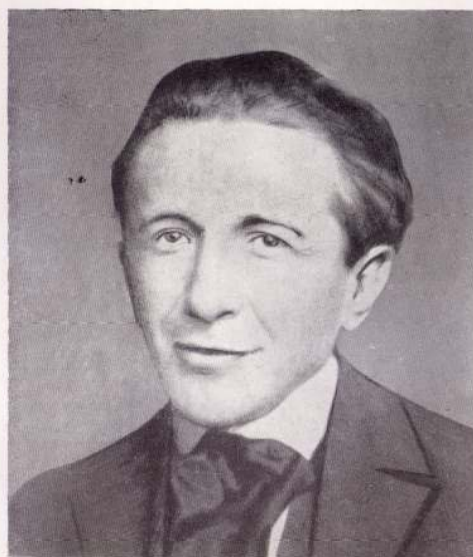
ŠUFFLAY

S. M. Štedimlja, Naklada "Putovi", Zagreb, 1942.

Nije trebalo dugo čekati, pa da se pokaže da onaj tko je ubio dra Milana Šufflaya nije pogodio cilja, jer je kanio ubiti u njemu misao i svijest hrvatskog naroda, a zapravo je još više raspalio njene iskre, koje sada bukne u velikom plamenu oduševljenja i radosti, u triumu i veselju, koje obuhvata cio narod, ne samo u granicama domovine, nego i izvan nje. Sjeni dra Šufflaya bit će nesumnjivo najdraža ona zahvalnost naroda, za čije je ideje dao svoj život, ako dođe do izražaja u časovima velike radosti radi ostvarenja težnja, koje su mnoge generacije nosile u sebi i krvarile za njihovu pobjedu.

***

Talenat dra Šufflaya nije bilo teško zapaziti njegovom profesoru Tadiji Smičiklasu, koji ga, dok je još bio student, uze za pomagača kao urednik zbornika "Codex diplomaticus regni Dalmatiae, Croatiae et Slavoniae". Na tom poslu Šufflay dolazi u priliku da se detaljno upozna sa opsežnom arhivskom građom Dalmacije, u kojoj su se stoljećima ukrštali razni kulturni utjecaji. Više nego domaća povijest njega zanimaju sile, koje su u prošlosti djelovale na Balkanskom Poluotoku, odnosno na Jadranskoj Obali i u njenom dubljem zaleđu. Tako je on unaprijed bio opredijeljen da zahvati u složen i težak problem albanske prošlosti, jer je taj problem stajao u vezi sa svim povjesnim problemima zapadnog Balkana, odnosno u njemu su mogla naći objašnjenje pitanja iz povijesti susjednih naroda. On na području, koje je prije njega bilo posve neistraženo, nije mogao ostati samo povjesničar u strogoj smislu; morao se baviti i drugim, pomoćnim znanostima; sociologijom, etnologijom, etnopsihologijom, filologijom i arheologijom, u kojim granama je govorio isto sa takvom sigurnošću kao i na području povijesti. Ponekad je morao u svojim mnogobrojnim člancima i oglecima po dnevnim listovima i književnim revijama kao publicist pripravljati teren za svoje znanstvene radove. Otud su njegovi publicistički radovi osobito interesantni, te predstavljaju nešto izuzetno u hrvatskoj publicistici. Kao publicist nije mogao u teškim danima hrvatskog narodnog života izbjeći tretiranje političkih pitanja, te su mnogi njegovi članci još uvijek živo vrelo dragoc-

DR. MILAN ŠUFFLAY
slika iz posljednjih godina njegova života

jenih političkih misli, ideja i poticaja.

Milan Šufflay je mnogo više od učenjaka-povjesničara: on je bio nacionalni ideolog, bio je veliki otkrivač zapretenih snaga u bogatosti i burnoj poldrug milenija dugoj prošlosti hrvatskog naroda i svojom tragičnom smrću postao je najdosljedniji svjedok nepobjedivosti i životvornosti tih snaga, koje su dovele do uskrsnuća države Hrvatske. Među

hrvatskim povjesničarima dr. Šufflay stoji osamljen po predmetu, kojem je posvetio najveći dio svoje pažnje i najljepše stranice svoga djela. U učenom svijetu važio je kao jedan od najboljih albanologa, a dao je s tog područja velik niz djela od trajne vrijednosti, koja će biti dragocjeno štivo čak i onda kada se vrela, kojima se on služio, budu mogla utopiti u moru drugih, novijih. On je temeljito proučio i obradio u nerazlučivoj vezi povijest i društveni sustav onoga planinskoga područja naseljenog Slavenima i Ilirima od Bosanskih Donjih Krajeva, pa do rijeke Škumbe u Srednjoj Albaniji brižno naglašujući sve niti, koje vežu Hrvate za narode s toga područja. On je našao i uvjerljivo prikazao mjesto i vrijeme za smještaj ne samo izbojaka, nego i jezgri hrvatskog narodnog organizma izvan njegovih današnjih etnografskih granica na Jugoistoku, duboko pored jadranske obale. Utvrdio je i povjesnu i društvenu logiku po kojoj je taj dio središnjeg narodnog organizma morao nužno da se ispruži do u srce istočne zone Balkanskog poluotoka. Iz njegova prikaza i rekonstruiranog lica sredovječne hrvatske povijesti vidimo kako su Hrvati grčevito prionuli uz cijelu sjeveroistočnu obalu Jadrana i nje se ustajno držali kao mosta, preko kojeg su ostali u trajnoj vezi s rimskom crkvom i zapadnom uljudbom. Pred snažnim naletom istočnih osvajača i njima kulturno, vjerski i etnički podređenih naroda na Balkanu počinje pucati hrvatski обруч uz Jadran od jugoistoka prema sjeverozapadu ostavljajući za vjekove tragove svoga poslanja.

U Šufflayevu prikazu mi gledamo, kao da se danas događa to pucanje hrvatskog limesa, vidimo njegovo komadanje i potiskivanje njegovih djelova prema zemlji matici. ***Istovremeno puca i živi lanac katoličkih biskupija, te kroz njihov istanjeni nasip na jadransku obalu izbijaju pod vojničkim šljemom klinovi islama i istočnog pravoslavlja.*** Prikazu toga značajnog procesa i terena Šufflay je posvetio glavni dio svoje učenjačke pažnje i po tome je osamljen među hrvatskim povjesničarima.

Najveće i najupotpunjenije Šufflayevo djelo s područja albanologije jeste "Srbi i Arbanasi". U predgovoru toj knjizi kaže prof. St. Stanoević:

"Pisac ove knjige uspio je da pomoću bogate riznice svoga solidnog znanja, svojom sjajnom erudicijom, finim i realnim osjećanjem prošlosti i odličnom metodom, prikaže istoriski život u Albaniji, osobito u onom dijelu Albanije, gdje se ona vezuje sa životom i prošlošću našega naroda".

Ovo Šufflayevo remek-djelo nije nastalo iznenadno kao cjelina, nego mu je prethodio cijeli niz važnih i za nauku od najvećeg značenja rasprava, članaka i oglada. U prvom redu, on već 1913. u Beču počinje izdavati kao mlad čovjek "Acta et diplomata res Albaniae mediae aetatis illustrantia" u zajednici s tada najvećim živim povjesničarima Balkana i jugoistočne Evrope, Thalloczyem i Jirečekom. Ove edicije izašle su svega tri knjige, koje danas predstavljaju najbolji zbornik građe za povijest Albanije i njoj susjednih naroda. Suradivao je na sličnom zborniku što ga je pod naslovom "Illyrisch-albanische Forschungen" u dva djela izdao sam Thalloczy.

Kad bi se glavne njegove rasprave pobrojile to bi zahvatilo previše prostora, te ćemo spomenuti samo neke, koje su u najtješnijoj vezi sa albanologijom. Na prvom imjestu tu dolazi "Die dalmatinische Privaturkunde", Beč 1904., zatim "Die Kirshenzustände im vortürkischen Albanien", Zagreb, 1915., "Politische Schicksale des Themas

Dyrrhachion", Zagreb 1915., "Zu den ältesten kroatisch-ungarischen Beziehungen", Budapest 1915., "Biologie des albanischen Volksstammes", Budapest 1916., "Städte und Burgen Albaniens hauptsächlich während des Mittelalters", Beč 1924. i "Povijest Sjevernih Arbanasa", Beograd 1924.

Ovdje treba pribrojiti i izvrsno djelo "Hrvati u sredovječnom svjetskom viru" izašlo 1930. u Zagrebu. Tu je veoma zbijeno, ali sasvim instruktivno i jasno izložena u malo prostora i sa velikim znanstvenim aparatom povijest Hrvata od prvog spomena njihova imena, pa sve do dolaska Turaka i to u vezi s poviješću susjednih naroda istoga doba. Ova radnja sadrži još i skoro potpunu bibliografiju povjesnih djela i vrela za to doba hrvatske povijesti, a uz to i kritičke opaske na pojedina djela, te će moći služiti trajno kao sjajan vodič kroz sredovječnu hrvatsku povijest. U ovo područje spada i Šufflayev historijski roman "Konstantin Balšić", u kojem su u književnom obliku prikazani

DR. MILAN ŠUFFLAY
na dan promocije na čast doktora filozofije
1901. godine na Hrvatskom Sveučilištu u Zagrebu

događaji i prilike sredovječne Albanije i Crne Gore. Osim toga veliki broj manjih i većih članaka rasutih po novinama i revijama, do kojih je sada teže doći, jer ne postoji točnog popisa njegovih djela. Neke od tih članaka izdao je on 1928. u knjizi "Hrvatska u svijetlu svjetske politike".

Oni koji su čitali koju od ovih njegovih radnja mogli su se osvjedočiti, da i onda kad izlaže jednostavne događaje iz mutne i daleke prošlosti riječ mu je živa, puna značaja, blistava i poetska kao riječ pjesnika ili proroka. U sadržinu svojih rečenica unosi on svu toplinu svoje duše, temperament strastvena ljubitelja istine i snage prošlosti, te vjeru u besmrtnost svih onih sila, koje su svojom stvaralačkom moći pokretale ljude i događaje u prošlosti.

Ako razgledamo njegova djela, od prvoga izašlog prije četrdeset godina pod naslovom "Hrvatska i zadnja pregnuća istočnog imperija u doba triju Komnena", gdje je udaren solidan temelj i određen pravac njegovom kasnijem radu, pa do pos-

ljednjega o "Crvenoj Hrvatskoj", čitatelj će se iznenaditi što u tim člancima i raspravama neće naći ni jedne suhoparne rečenice, nijedne fraze bez punog značenja, ni jedne suviše riječi i ni jedne od glavnog predmeta otkinute misli kao što će ih neminovno naći kod svih drugih povjesničara.

Čini se da on nikad nije pristupio pisanju nekoga manjeg ili većeg djela dok nije svu građu, kojom će se poslužiti, u cijelosti proučio i odabrao ono što je u njoj bitno, te odbacio sve što je nevažno i sporedno, pa tek onda ostatak građe uklopio u duh vremena, kad je ona postala djelotvorna, onda ju osvijetlio pogledom suvremenog sociologa i filozofa te umjetničkom riječju prikazao tako živo i uvjerljivo, da imademo dojam kao da gledamo pred sobom ljude i događaje iz daleke prošlosti dok ispred nas

prolaze u punom naponu snage i zanosa nad svojim životnim idejama kao pravi vođa i iskusni stratezi. Izrečena Šufflayevom riječju povijest zaista postaje "Magistra vitae" i čimbenik našeg preporoda; ona oplemenjuje naše težnje i ideje, ubrizgava nam vjeru i pouzdanje u konačnu pobjedu i krijepi naše jedinstvo. Uzalud će se u njegovoj obradbi povijesti tražiti suhe informacije o događajima i ljudima, te redosljed promjena, jer toga nema zato, što piscu služe događaji, ideje i ljudi samo kao svjedočanstva o duhu vremena, koje on objašnjava izlaganjem činjenica, te njima dokazuje naglašene smjernice, preokrete, padove i uzdizanja. U tim su izlaganjima redovito subjekti pojedini narodi, a sve drugo je ilustracija i argumentacija njihove prošlosti i sadašnjosti, te projekcija budućnosti.

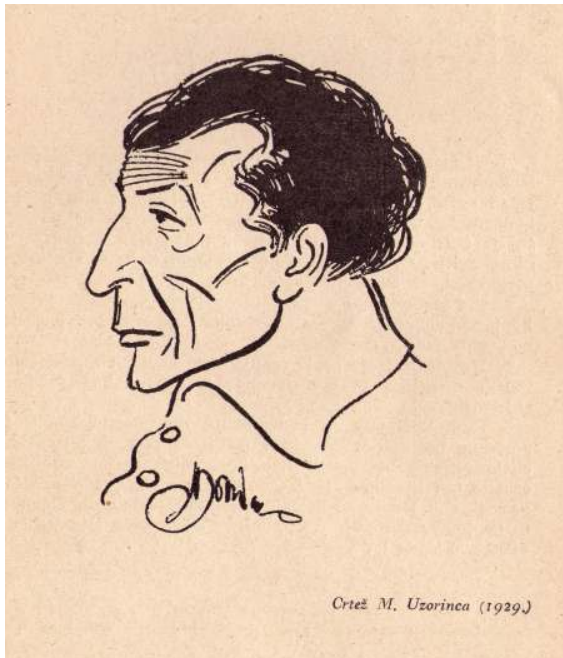
Da bi se samo donekle naglasila važnost Šufflayeva interesa za jugoistočne krajeve do kojih je dopiralo hrvatsko ime, potrebno je spomenuti, da su na zapadu, sjeveru i sjeveroistoku etnografske granice hrvatskog naroda manje više točno i jasno određene, ali prema jugozapadu one su otvorene i tek rekonstrukcijom dalje prošlosti i slijedom događaja kroz stoljeća može se odrediti kako se tamo granica pomicala i pod pritiskom kakovih sila. Za sudbinu su hrvatskog naroda u

budućnosti od neizmjereno velikog značenja iskustva s onim granicama njegova narodnog organizma, koji je na ovom balkanskom odsjeku bio poplavljen i vjerski i nacionalno od stranog elementa, pa je dr. Šufflay osvježenju toga iskustva poklonio najveću pažnju. Iz njegova ispitivanja proizlazi jasno, da su vrata nacionalnoj ekspanziji Hrvata otvorena samo u velikoj mjeri na ovu stranu, pravcem kojim su se kretali i njihovi daleki pređi, i to je veoma značajna pouka, koja se ne bi smjela nikada zaboraviti i zapostaviti.

U svom znanstvenom radu ostao je dr. Šufflay uvijek na visini učenjaka koji ne želi dijeliti savjete niti izvoditi moralne pouke iz svoga naučanja, ali je stalno imao na umu jačanje svijesti u pripadnicima svoga naroda o dalekoj njihovoj prošlosti, iz koje se imade crpsti snaga za budućnost.

Povezivanje djelova jednog naroda i svih njegovih pojedinaca i društvenih jedinica moguće je samo putem izgradnje zajedničke svijesti o jednom praishodištu i jednom te istom poslanju, koje je određeno prošlošću. Uloga Hrvata, kako ju je shvatio i prikazao povjesničar dr. Šufflay, nije se mnogo promijenila od najdalje prošlosti sve do danas. Gledajući na tu povijest kroz najvjerodostojnija svjedočanstva od najstarijeg vremena do danas kao na dlanu on ju u jednom dinamičnom pokretu ovako određuje:

"Imajući iza leđa geopolitičku silu Podunavlja legli su Hrvati na Jadran, koji je bio sredozemlje u malom, kulturna jedinica, svezana obručem rimsko-dalmatinskih i talijanskih varoši. Politička povijest sredovječne hrvatske kraljevine zapravo nije drugo već odsjev velike borbe između sredozemnog istoka i zapada. Bizanta i Rima. Zapad je na hrvatskom tlu apsolutno nadmoćan i sva zapadnjačka premoć ostaje karakterističkom hrvatske nacije kroz sva poznija vremena. Hrvati ostaju na zapadnom rubu ponora, koji dijeli dva svijeta na Balkanu i koji se ni na koji način ne daje prikriti travom i mahovinom. Nakon gubitka svoje dinastije oni postaju predziđem kršćanstva prema

Crtež M. Uzorinca (1929.)

turskoj najezdi. 'Bogonosac' slavenske baštinske mase stvara uoči ove najezde vanredno važnu sektu bosanskih bogumila. Slavenska sesilnost pretvara se u vjernost prema domovinskoj grudi, slavenska mukotrpnost u čuvstvo lojalnosti. Biološka pozadina ove svijesti, pijetet je prema mrtvima i dužnost prema još nerođenim naraštajima. Uz suradnju kumponente 'bogonosaca' ta se svijest u današnjim danima kristalizira u mučeničku borbu za načela čovječnosti”.

Time je dr. Šufflay označio važnost zemljišta, koje su zaposjeli Hrvati, ali ne samo to, nego i međunarodno značenje njihova poslanja što ga u raznim razdobljima tu izvršiše određujući i za budućnost put kojim se imade poći. On ne nastoji da utanači činjenice koliko da im odredi smisao i orijentaciju njihovih pokretača, pa po tome postaje nešto više od povjesničara — on je hrvatski historiozof.

Veliko njegovo znanje povijesti i filozofije omogućilo mu je da s veće visine promatra političke težnje i događaje, te da prema njima zauzima stav kakav bi morao zauzeti svaki svijestan Hrvat.

Po Šufflayevu mišljenju moć jednog naroda leži u njegovu dugom sjećanju i jakom pamćenju i radi toga u njegovu jakom jastvu i jakom egoizmu, jer **nema jastva bez pamćenja ni naroda bez povijesti**. Stoga tko danas hoće da mu njegov narod bude svjež i snažan, taj ne smije razarati njegovo pamćenje, jer time uništava njegovo jastvo. Šufflay zato posebno ističe da nema te ideje budućnosti, koja bi u narodnim redovima mogla imati snagu prošlosti. Slijed se mora držati, jer inače dolazi nered, a ne spas.

Najbolje je služio interesima svoga naroda onaj tko je najviše doprinio osvježanju narodnog pamćenja i povezivanju nevidljivih a živih niti njegove prošlosti. U toj službi je dr. Šufflay nadmašio ostale, jer on je umjetničkom riječju otkrio i ovjekovječio bit narodne misli od njenog izniknuća tamo negdje u zakavkaskim stepama, pa do prvih pozitivnih s opće ljudskoga stanovišta njenih ostvarenja na obali Jadrana, te do naših dana. To najviše duhovno i etičko blago hrvatskog naroda, iz kojeg on dobiva svu svoju životnost i stvaralački polet preuzela je bila na čuvanje i na rasadivanje u sve narodne ćelije Starčevićeva Hrvatska Stranka Prava. Učenjak i vidovnjak Milan Šufflay našao je u njoj najmoćnijeg graditelja hrvatske državnosti kad je kazao, da ona misli na

plastiku tla, na geopolitičke sile, koje su jače od svake ideje. Ona misli na tisućljetni jaz, koji je pukao baš u blizini hrvatskog naroda. Misli na svoje zadrte susjede, koji crpe snagu lih samo iz prošlosti i proti kojim se ne može uspješno povesti u borbu - čista budućnost.

Uklopivši svoje iskustvo učenjaka i vidovitost narodnog proroka u borbeni stav starčevićanskih ideja dr. Šufflay je mobilizirao

sve one duhovne stvaralačke snage hrvatske prošlosti od najdavnijih vremena do danas, ulio jedinstvenu dušu golemom hrvatskom organizmu i prekalio ju sviješću i vjerom u konačnu pobjedu.

Dr. Milan Šufflay rođen je 9. studenog 1879. g. u Lepoglavi, a ubijen je iz zasjede u zagrebačkoj Dalmatinskoj ulici na večer 19. veljače 1931. g. po naređenju neprijatelja hrvatskog naroda.

DR. MILAN ŠUFFLAY
kao vojnik 1915. godine u Zagrebu

TUGA SAMOĆE

Vinko Nikolić, "Spremnost", Zagreb,
br. 163. i 164., Uskrs, 1945.

*Ja sam se napio tuge,
Tuge i otrova;
Raztjero šarene duge,
Spalio čar snova.*

*O, ja sam pijan, pijan
Jada i boli.
Sudbinom čemernom vijan.
Tko mene voli?!*

*Ja sam se napio suza,
Vina ko pelina.
Kidam se u mraku uza.
Smrt čeka jedina.*

BAZALO (37. nastavak)

Dr. Mile Budak, hrvatski književnik, političar i državnik

Čim su otišle pirnice, a mladoženja se nije vraćao i za njega se nije ništa dočulo, i svati su se počeli međusobno pogledavati i ominjati se, kao da je svakom mjesto progorjelo. Nije bilo više raspoloženje, da se piruje tri, četiri dana, što bi inače bilo najmanje vrijeme trajanja veselja i gošćenja, da je išlo, sve, kako Bog zapovijeda. Na sve je pao težki pritisak tjeskobe, pa su se i najpijaniji pomalo trieznili i osjećali, da nije, kako bi trebalo biti, a napose, da se ne može pirovati bez mladoženje. To je uviđao i Dujmina Klarić, koji je bio najoblaporniji i najpijaniji. Koji su bili najbliži po krvi i držanju, ti su se dogovarali s didom Perjasom i Maletom, što bi trebalo načiniti, pa su došli do zaključka, da je posve u redu, što više da je i potrebno, da zaključe pirovanje prije noći. Usljed takog dogovora prvi pođuše kući Dujo i Stana, Kikičin svekar i svekrva, a s njima se upute Matija i Jocan, da tim načinom dadu svima jasno na znanje, da se veselje završava. Odlazi momkova majka i otčuh, odlazi najbliža i najmilija svojta, pa onda nemaju ni drugi što čekati.

U nekoliko su se kola sve razvezli i odpremili tako, da je noć zatekla još samo domaće Kresojiće u Maletinoj i Ivanovoj kući. Raspoloženje je bilo veoma mlako i tiho, jer su sad svi očekivali, da vide, kako će se taj događaj razpraviti u obitelji i što mogu poduzeti, što li moraju činiti.

Kata Maletina je sve ustavila na večeri, te je za njih nastavljeno pirovanje.

- Mi domaći moramo ovo potrošiti, što j' priređeno i što bi se moglo pokvariti - tumačila je Kata i ujedno se nekako opravdavala, što su goste na liep način odpremili, a sad sami sjeli za pune stolove.

- Tako i est! - potvrđuje did Perjas, krsti se i sjeda u vrh stola. - Nego, sad smo sami među sobom, pa moremo otvoreno ---

Nitko ne otvori usta. Svi su pogledima izpod oka tražili mladu, no ona nije bila u sobi, jer se je još zadržavala oko ognjišta. Vladala se, kako dolikuje pravoj mladoj: brinula se za kućne poslove. Zovnula ju je Kata Maletina, a kad se ona samo odzvala, al

nije ulazila u sobu, izpričavajući se, da još ima posla, ona je otišla i dovela je za ruku i pokazala joj mjesto kraj dida Perjasa, gdje je morala sjesti. Ona se u neprilici nekoliko puta ogledala oko sebe, osjećajući, da je to mjesto prečastno za nju, no nije joj ništa pomoglo, jer je i did tražio, da sjede baš kraj njega. Najzad je poslušala, oborila glavu na grudi i promatrala svoje ruke, koje je položila u krilo. U polumraku je samo nazirala obrise prstiju, jer je razsvjeta bila, doduše, najnovijeg iznašašća, al za veliku sobu veoma škrta i slaba.

Oko stolova su sjedili svi odrasli članovi Kresojića kuća, dok je mladež bila s djecom što u kuhinji, što još u dvorištu.

- Eto vidiš, koliko nas je Kresojića do Božije volje - počeo did Perjas, okrenuvši se k mladoj. - Ne će nam se sime zatrti, a ne će nikom biti ni slabo ni ružno kod naši ognjišta. Ni tebi, ako Bog da. Ništa se ne boj.

- Ja se ne bojim! - odgovori mlada dosta krepko, podigne glavu i pogleda dida.

- Ni ne boj se! - prihvati Maleta. - Ivan je pravi čovik, samo zavrnut na svoju ruku. A koji nas nije?! E l' ovako?!

- A nu! - odgovori Kaja veoma uzdrhtanim glasom. Sve je to i ona sama znala, sve je primala liepo i prijateljski, al ju je toliko stezalo u prsima, i oko vrata, da bi bila i lakše i radije vriskala i vikala neg što mora mirno i mudro odgovarati.

- Sad smo dvi udovice kraj živi ljudi! - javi se Anica Nikole hajduka. - Dosad sam bila ja sama --

Sve se oči ustaviše na njoj, no ni jedne je ne pomilovale, jer su svi osjetili, da je to bila veoma neukusna i nezgodna opaska prema mladoj ženi, koja još ni nije žena.

- Tako ti veliš?! - reče did Perjas povišenim glasom, ne krijući svoje zlovolje. - I veliš, kun da j' to svedno ---

- Ja u ajduke, ja u bazanje - svedno j'. Nema ga kod kuće - odgovori Anica posve mirno. Nije se dala ni najmanje smesti oštrim pogledima i ljudi i žena.

- Al sve u poštenju! - naglasi did Perjas. - Samo tako!

- Ne velju ja, da nije u poštenju! - odgovori Anica. - A kako bi udovičtvo i moglo biti, man u poštenju?! - upita ona povišenim glasom i značajno baci pogled po ženama, koje su je proniciljivo gledale, iza spuštenih trepavica. Bila je liepa, krupna, muževna pojava, te joj je pristajalo sve, što je govorila. Da je nastupala u muškom odijelu, ne bi nitko posumnjao, da je žensko. Toliko je imala muževnog i u držanju i u izgledu i u načinu izražavanja, a napose u vještini, kojom je pogledima kitila i pratila svaku svoju izjavu. Nova joj se jetrva već na prvi pogled svidjela, pa joj je odmah posvećivala osobitu pažnju i nastojala da je predobije za sebe kao iskrena druga i prijatelja. Kad je opaženo, da je Ivan nestao, onda je pogotovo osjetila ne samo neodoljivu potrebu, nego i najsvetije pravo, da je posve veže sa sobom. S tog se i sad umiešala u razgovor, što inače ne bi učinila, jer je neprilično, da se žene upletu u muški razgovor, dok ne budu upitane i izazvane da i one reku, što misle il što znadu.

- Ne divani, čemu mista nije! - opomene je did Perjas dosta strogo. - Di se može miriti istom mirom Ivanovo i Nikolino, Bog nije s tobom?!

- Ne velju ni ja, da j' drugačije isto! Nego, nego za nas žene nije mnogo sličnije edno od drugog - odgovori Anica posve mirno i odvažno. - Samo sam na to i mislila. Drugačije - ne pačam i ne divanim.

- A nul! - reče Perjas posve neodlučno, te se nije pravo znalo, što misli. Maleta je teško odpuhivao, a Ante se bio posve nakostrušio. On je već imao pun nos nevjeste i njezinog umovanja, te je sve smišljao, kako bi to počeo rješavati. Najviše se je sustezao i svladavao radi brata Nikole, kog je neobično volio, a onda i radi svieta. Nije mogao sam izazvati čudo i nesreću, da im se i rugaju i da se vesele njihovoj nesreći i Mrkobradi i Serdari i Klarići i, sam Svemogućići zna, tko još ne. Pa da su bolji od njih, da i oni nemaju na svakom ognjištu daleko težih pitanja, neg su Kresojića, ne bi mu bilo ni pola jada i nevolja, al ovako - svladavao se je i radi tih jadnika, koji se vesele samo onda, kad se mogu razveseliti nad tuđom nevoljom i nesrećom.

- Ne ćemo sad o tom! - izbacio je Maleta kroz brkove kao iz pećine. - Čut će se za koji dan.

- Što to? - upita Perjas, kome nije bilo jasno, što misli.

- To: čut ćemo za Ivana. Nije ga zemlja proždrla. Mora se od nikud čuti - tumačio je Maleta, gledajući izpod oka mladu. Rad nje je i govorio, jer je želio, da joj olakša njezinu veliku nevolju i nesreću. Svaka je mlada smetena već tim, što je među ljudima, koji su joj do jučer bili daleki, a nema ni jednog jedinog, koji joj je još jučer bio najbliži. Sad se je sve oko nje okrenulo i ne zna, kud bi sa sobom, kud bi s očima, kud li bi s rukama. Sve joj smeta. Tako je svakoj, kad je dovedu na novo ognjište, a kako istom Kaji, kad joj povrh svega toga običnog još - nestade mladoženja prije, neg su se pravo i pogledali. Nisu ni progovorili jedno s drugim osim ono sa svećenikom pred žrtvenikom. Ništa više. I ona sad taka mora ovdje sjediti, mora pokazati, da je pametno čeljade i da sve shvaća i da umije --- Slušala je rieči Maletine, koji je nastavlja: - Što ćemo sad o tom?! Mlatimo praznu slamu. Ne znamo ništa, pa ne moramo ništa ni odlučiti. Čut ćemo, što j' s njim bilo, pa ćemo onda o svemu. E l' ovako, nevista?! - obrati se izravno pitanjima na Kaju. Ona je podigla glavu i zagledala se u njega, pa odgovorila dosta sigurno i odlučno: - I ja tako mislim.

Glas joj je bio mutan i prigušen, pa da nije odgovorila veoma spremno i bez razmišljanja, moglo bi se bilo zaključiti, da jedno misli, a drugo govori. Uistini to nije bilo tako. Njoj je sievnulo u glavi pitanje: Zašto se je ženio, ako nije kanio sa ženom i živjeti?! ---I sad je pomislila, da mora sačekati, dok vidi, što je s njim, pa ako se ne povрати i ako ne počne zajednički život sa svojom vjenčanom ženom, onda ona ni nije njegova žena i ne može biti vezana na njega ---

Sjedili su dosta dugo, skoro do pola noći, jeli, pili i pripoviedali, no razgovor se nije dao valjano razpresti. Najviše je pripoviedao did Perjas, koji je skupio svu snagu, znanje i pamćenje, da svojim pripoviedanjem što blaže, ljepše i ugodnije - uprkos svemu - uvede novog člana Kresojića obitelji.

Kad su polazili na počinak u svoje kuće, vidješe, da je pao prvi snieg I svojim bielimi pokrovom zakrtilo cielu zemlju i sve što je na njoj.

Kako ovaj snig pada i kako će ga nestati, kun da ga nije nikad ni bilo, tako j' sa svim na ovoj zemlji, što nije Stvoritelj odredi je, da vikuje ka i un, slava mu i vala ---

SUDBONOSNA RIEKA DRINA*

Dr. Mile Budak: "Kresina", Matica Hrvatska, 1944. - str. 108

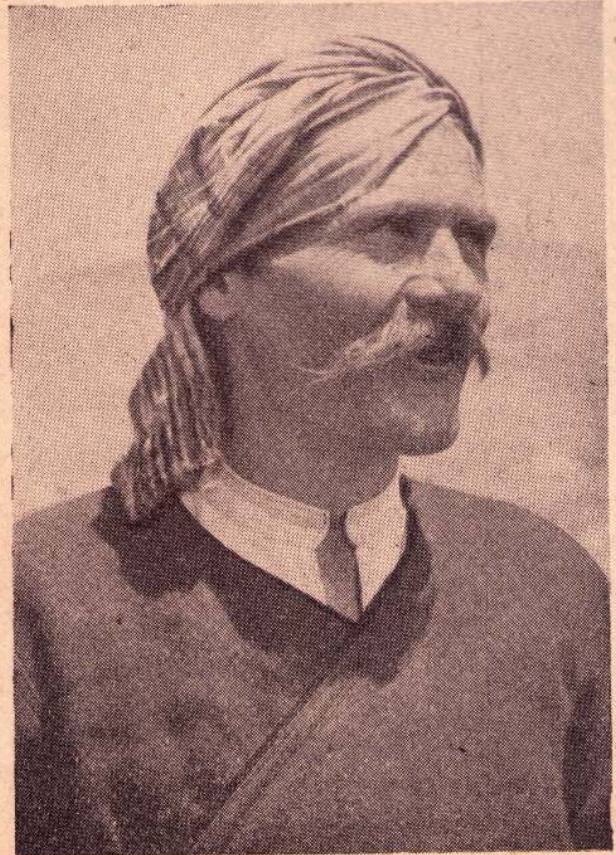
Hrvat je rođeni vojnik.

Krvavom je borbom zaposjeo ovu svoju divnu zemlju, pokorio starosjedioce i, ukoliko nisu nestali, pretopio ih i upio u svoje narodno tielo; najteže je borbe vodio sa susjedima i pobjeđivao ih tako, da se je morao obvezati rimskom gospodararu i svom crkvenom poglavaru Svetom Otcu Papi, da ne će voditi navalnih ratova, i to sve još prije nego su njegovi susjedi bili i postrojani kao države u modernom značenju te rieči.

Položaj je zemlje Hrvatske takav, da preko nje udaraju naravni putovi Iztoka i Zapada, pa se željeli bratimiti ill ratovati, a njezina je ljepota takova, da svakog zanese, prirodne mogućnosti tolike, da svakom pada u račun u njegovim osnovama za bogatstvom i vlasti. Stoga su opasnosti bile trajne i borbe krvave i ljute. Dok su na čelu naroda stajali jaki knezovi, banovi i vladari, zemlja je uređena, plemena i stališi bili složni i jaki. Nestankom jake ruke nastadoše unutarne svađe i ljubomore, i država oslabi. Susjedovo je oko uvijek budno i u malim i u velikim gospodarstvima, te vazda izrabi u svoju korist svaki propust i svaku slaboću. Nastaju sukobi, koji svršavaju na štetu slabijeg, neokretnijeg i neopreznijeg. Glavarima su hrvatskih plemena nalagale i prilike i zdrav razum, da moraju sklapati s tim nemirnim susjedima prijateljstva i saveze, koji nisu bili onakovi, kakove je Hrvat naučio praviti. Stoga se jedan dio naroda i države odhrve, vjerujući u svoju zdravu snagu, i spreman ginuti prije nego li popustiti.

Tako je došlo do tog, da je velik dio države Hrvatske živio samostalnim narodnim i državnim životom. To je bio i po prostoru i po srcu i po krvi najbolji dio hrvatske zemlje i naroda: Bosna.

Cieli je narod pripadao, bez izuzetka, rimokatoličkoj crkvi, sve dok nisu na nju počeli navaljivati valovi raznih odpadničtava. Takav je udarac zadieso i hrvatski narod u Bosni: proširilo se bogumilstvo i izazvalo velika trenja i neslogu. Dok je rimska crkva općečovječanska, univerzalna, dotle su bogumili svoju prozvali "božanskom crkvom",

Vedri bosanski seljak
(Foto: Veljko Vučković)

jer je bila samo tamo proširena. Ovo je veoma značajna i prevažna činjenica za sav daljnji duhovni razvoj na ovoj našoj dragoj zemlji: traži se narodna crkva. Nema sumnje, da su i najpametniji i najluđi — ako vjeruju — znali, da je Svemogućem posve svejedno, kako se zove crkva, u kojoj su pobožni i vjerni, ali je isto tako jasno, da je u zraku vijorila spoznaja, koliko je crkveno ustrojstvo važno u državnom i narodnom životu. Iztočni je razkol dao prvi udarac i smjernice: kršćanstvo se dieli u rimsku i grčku crkvu, iztočnu i zapadnu.

I tu je bila zanimljiva sudbina naše zemlje: baš na našoj iztočnoj državnoj međi, na našoj rieci Drini puca najmoćnija tadanja duhovna postrojba, kršćanska crkva, na dva diela. Na tom je istom mjestu, na toj je istoj rieci mnogo stoljeća prije prebije-na kičma najmoćnijoj ondašnjoj svjetovnoj postrojbi: tu je prepolovljeno rimsko carstvo u iztočno i zapadno.

Sudbonosna rieka Drina! Ona još nije pojam ni za cielu Evropu, a morala bi to postati za cieli svijet,

* Foto: Marijan Szabo i Veljko Vučković, NAŠA LIJEPA BOSNA PONOSNA, "Hrvatski krugoval", Zagreb br. 22, 1941.

jer su događaji oko nje toliko značajni i zamašiti za čovječanstvo.

Tu se je, baš na Drini, ukorienilo i razširilo bogumilstvo i tamošnji hrvatski narod podielilo u dva tabora, koji nisu bili nimalo prijateljski razpoloženi jedan prema drugom. Kod vjerskih je borba važno samo jedno, a to je, da borci vjeruju u ono, za što se bore, i znadu, da čine smrtni grieh, ako popuste. Oni ne mogu popustiti, jer se ne osjećaju ni zvanim ni ovlaštenim, da popuštaju. Stoga su vjerski ratovi vazda najžešći i najnepomirljiviji, i to ne možda stoga, što bi borci zaboravili na Svevišnjeg. Upravo obratno! Ne popuštaju i bore se na život i smrt, jer vjeruju, da vrše volju Njegovu.

Za vrieme najvrućeg takog razpoloženja među hrvatskim narodom u njegovom bosanskom kraljevstvu pojavi se na Iztoku jak, mlad, borben narod, nošen na krilima svoje bezgranične vjere. U Aziji je postigao tolike uspjehe, ugled i silu, te se činilo, da mu nitko ne može odoljeti. Zaprietio je Evropi i napredovao kao gruda sniega, kad se zavalja s vrha nebotačnog brda. Udario je i na obale naše šumne Drine. Na drugoj su se obali krvila braća u međusobnoj borbi, već strvena i iznemogla, no još uvijek toliko živa, da se — ne mogu pomiriti, ali što oni sami nisu ni htjeli ni mogli učiniti, to izvede osmanlijski valjak: on ih izmiri.

Sve je poklopio i izravnao kao svesilni vihor, kojemu nije ništa moglo zapriečiti putove, osim — isto onake vjere i pouzdanja. Te nije bilo u bosanskoj Hrvatskoj. To je bio glavni razlog uz osmanlijsku premoć, da je taj dio naše domovine došao podpu pod osmanlijsku vlast. Što više, mnogi su Hrvati smatrali najvećom srećom, da su došli, jer su se tako riešili već preduge vjerske borbe. Osmanlije nisu svoju vjeru, islam, širili ognjem i mačem. Taj je odsjek njihova životnog puta bio već minuo. Oni su sad širili svoju vlast, a tko je htio dobrovoljno prieći na njihovu vjeru, postao je posve, savršeno ravnopravan i jednak u svakom pogledu s njima, Za naše je bogumile ta činjenica imala dvie osobito važne koristi: prielazom su se na islam zavazda riešili borbe s rimskom crkvom i njezinim glavarima i osim toga — što za mnoge, sigurno, nije bilo manje važno od vjerskog pitanja!

— oni su zadržali svoje goleme posjede. Dobar je dio, naime, bosanske vlastele bio prigrlio bogumilstvo, te da sad nije prešao na islam, ili bi bio izgubio svoje posjede ili bi bio morao pobjeći. Svi su izabrali ono, što je bilo ugodnije, tim lakše, što im je s vjerskog stanovišta veoma odgovaralo. Između islama i bogumilstva nije nipošto bila onolika razlika, kolika je bila između njega i katolicizma. Tako su oni, prelazeći na islam, mogli osjećati, da tim samo spašavaju svoju vjeru. Kako je vjera u životu svakog misaonog čovjeka velika stvar, a pogotovo u ono doba sred-

njeg vieka, posve je naravno, da su prelaznici smatrali Osmanlije mnogo bližom braćom nego svoje istokrvne katolike Hrvate.

Na taj je način Otomansko carstvo dobilo u svoje krilo najoduševljenije borce i junake, a hrvatski narod već bogumilstvom najveću nesreću i razdor, a uslied prielaza na islam velikog broja svojih pripadnika, doživljuje najkrvaviju tragediju, koju je kao narod mogao doživjeti, i kojoj nema primjera u poviesti ni jednog drugog naroda: Hrvati su bili najsmioniji, najhrabriji borci Otomanskog carstva za prodiranje prema Zapadu, i isto tako najodaniji i najpožrtvovniji junaci austrijske carevine, da to prodiranje Osmanlija sprieči.

Hrvati na jednoj i na drugoj strani u prvim borbenim redovima. I jedni i drugi izvršise svoju zadaću, kako to može učiniti samo vojnička krv, a ta je krv rođene braće nemilice natapala našu zemlju kroz duga stoljeća, najbolji su sinovi našega naroda ginuli, na obje su strane odvođeni u robstvo, na obje su strane bili strah i trepet — jedni drugima.

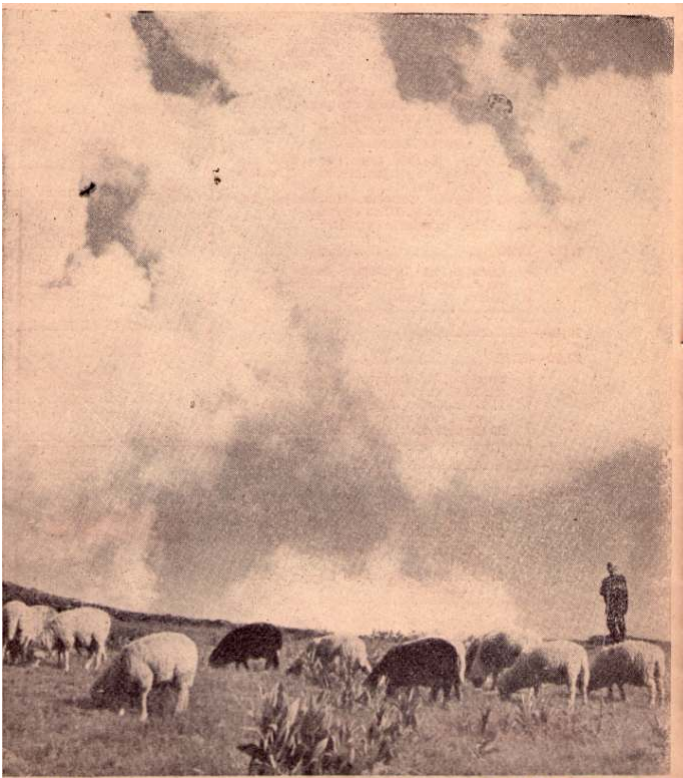
Hrvatski je narod bio razapet između dviju carevina, koje nisu bile njegove, no koje je prigrlio vjerno i ludo; Hrvati su se nemilice međusobno klali i triebili za cara austrijskog i sultana otomanskog! Samo u toj činjenici leži odgovor na dva pitanja: kako to, da silne Osmanlije ipak ne prodrieše u dolinu rieke Pada, kud su ih vodile njihove osnove u Španiju, i kako to, da se ipak kroz stoljeća održaše u Bosni?

Hrvati su u prvim redovima nadirali na zapad i zadržali Bosnu za Osmanlije; Hrvati su branili granicu i zadržali preostatak Hrvate za Austriju. To je poviest i to je naša slava i naše groblje.

Ustrojstvo Vojne Krajine svakako je bilo velik kamen kušnje za austrijsku upravu i poslije njezin najveći uspjeh. Okupila je seljake-vojnike u tako čvrstu postrojbu, da je svako diete vjerovalo, da drugačije ni bolje ne može ni biti i da je svaki sposoban mužkarac od šestnaeste do šestdesete godine svog života ponosno išao u borbu i, kad je trebalo, ginuo bez straha i žalbe.

To nije bila plaćenička vojska, no nije bila ni redovna u današnjem značenju te rieči. Bili su seljaci vojnici, koji nisu dobivali ni mazde ni obskrbe osim u dalekim podhvatima izvan granice. Sami su se morali obskrbljivati, a za to su dobivali u nasljedno uživanje onoliko zemlje, koliko je bilo potrebno za život obitelji, za razliku od ostalih hrvatskih seljaka, koji su bili kmetovi na vlastelinskim veleposjedima. Tu je nastala razlika i u nazivu: graničar se nije nikad nazvao seljakom, jer je to značilo isto što i kmet. On je sebe vazda zvao i svi su drugi morali zvati samo graničarom. I danas je oznaka za seljaka iz bivše Vojne Krajine: graničar.

Bili su obvezani na trajnu vojnu službu unutar granice, ali su isto tako mogli biti upotrebljeni i na drugim ratištima, što ih je vazda stiglo, kad je carstvo ratovalo. Napoleonovu su slavu i propast

platili Hrvati uobće, a graničari napose nepresušnim potocima krvi svojih sinova.

Jukan je ležao u teškoj groznici, kad stiže viest:

— Car zove! Na noge sve, što može pušku nositi i sablju pasati!

— Na koga?!

— Car zna, na koga, a mi ćemo viditi!

- A nu! — sliežu ljudi ramenima.

- A nu! — protiskuju žene kroz zube i život teče dalje. Nije takva viest ni za koga novost, a nije ni iznenađenje.

Već su i oni najmlađi proživjeli i take pozive i odlazak starijih, te im se svaki put, kad ne bi svi morali pod pušku, činilo, da su poniženi i uvrijeđeni oni, koji ostaju kod kuće. Nekako — nije zgodno: ostaju kod priklada ko žene! Taki je duh i tako razpoloženje u tim priprostim, jednostavnim, plemenitim dušama. Ljudi su na svietu zato, da idu u boj, a žene, da čuvaju djecu i ognjište. To je tako od pamtivieka i ne može drugačije ni biti, a kad bi bilo drugačije, ne bi ni valjalo.

Kad car zove, onda se odmah zna, da se ide daleko i da će biti neki veći posao, jer kad se radi samo o pograničnim sukobima, tad cara ni ne uznemiruju tim malenkostima. To je za generale posao, ako nije i još za koga mlađeg, kao na priliku, za pukovnika, a može i sam satnik pozvati, da se obavi takav manji izlet, bilo da potisnu Turke, koji su provalili u manjim skupinama, bilo da oni malko zadru u Bosnu, da se osvete ili operu koju ljagu s carevine, koju joj nanesoše s one strane kojim naglim napadajem i pobjedom. A i ti "Turci" i ti carevi vojnici — sve je to jedna jedinica hrvatska krv. Al — tako je bilo i tako se je to tad živjelo. I s jedne i s druge strane smatrali su pitanjem i časti i ponosa i vjere, da se hrabro bore i da jedni druge iztrebljuju, kao što se žuti mravi međusobno znadu izkrviti. Sve im je bilo jasno, osim da brat brata umištava i da su jedne krvi i jedne budućnosti, no krv je ipak bila jača od njihove sviesti, koje tada nisu imali ni veći narodi: Evropa se nije tad dielila po krvnm vezama nego po vladarskim kućama i trgovačkim računima pojedinih krajeva, pa i pojedinih gradova. Krv ipak, najzad, ne zataji.

To je bio tajni šapat krvi, dok su praštile puške i na obje strane prolievale tu plemenitu krv.

BAJRAMSKE CRTICE

Sjećanja na ovogodišnji Bajram

Jure Prpić, "Hrvatski krugoval",
Zagreb, br. 22, 1941.

Ovaj put slavio se Bajram u oslobođenoj domovini i imao je posebni čar i ljepotu. S velikim veseljem, većim nego ikad do sada, čekali su ga Hrvati muslimani. Svi smo znali, da će ove godine Bajram, ta najveća svetikovina čitavog Islama, ovdje u Bosni i Hercegovini proteći kao svetkovina puna izraza ljubavi i bratstva. Čitava Bosna ponosna, kršna Hercegovina i divni Sandžak čekali su na Bajram s posebnim veseljem, jer je to pravi Bajram u oslobođenoj domovini u Nezavisnoj Hrvatskoj.

* * *

U predvečerje najsvetije noći svih muslimana po prvi puta u hrvatskoj povijesti oglasio se preko zagrebačkog krugovala glas imama, koji je izmolio nekoliko molitava iz Kurana i tako kroz eter navijestio dolazak svećanih časova najsvetije muslimanske noći...

21. listopada bio je krasan dan. Sava kraj Brčkog — lijepog grada bosanske Posavine tekla je mirno i tiho... Pet džamija u Brčkom čekalo je svoje vjernike, koji će amo doći u danima blagdana. Ovdje je posvuda mir. Sve se priprema na Bajram, posvuda po kavanama i gostionicama čuje se lijepa hrvatska sevdalinka, bogato i siromašno se veseli Bajramu i posvuda pozdravlja se pozdravom nove Hrvatske: uzdignutom rukom. Muslimani osjećaju i proživljuju novo vrijeme, koje je došlo, oni se vesele slobodi i nezavisnosti i s najvećim poštovanjem i neopisivom ljubavi govore o Poglavniku, njihovom najvećem zaštitniku i vođi.

* * *

Prvi dan Bajrama osvanuo je tmuran i kišovit, magla je pala po sokacima i nadvila se nad čitavim mjestom. To su se šepirili srpski siledžije, gavani, četnici i svi ostali, govoreći za ovaj pitomi hrvatski kraj; da je srpski, da su ovdje Srbi gospodari i da će tako uvijek biti. No Hrvatska je postala slobodna, a Bosna je postala za uvijek hrvatska. Slobodno i veselo ori se danas po Bosni ponosnoj sevdalinka, čeznutljivo kroz jesenku maglu čuju se zvuci ove hrvatske pjesme.

"Moja Bosno" ... ori se snažno i veselo posvuda, dok se u isto vrijeme na nakadašnjim srpskim kućama kao znak pobjede, vide velika slova V.

"Bajram ide" ... pjevaju veselo ljudi, raduju se novim vremenima, sjede po kavanama, čavrljaju u bajramskom raspoloženju i čestitaju si svećane blagdanske dane riječima: "Bajram Mubarek Ol-sun" ... U Orašju, malom mjestu na obalama Save, usprkos kiše i blata, svećano je raspoloženje. I tu se po svuda ljudi vesele i pjevaju. Džamija leži mirna i tiha u toj svećanoj tišini. Između Orašja i Brčkog po svuda blato i voda. Kiša, kiša, neprestano kiša, no bajramsko raspoloženje se ipak po svuda vidi.

U Brčkom se novi život vidi na svakom koraku i osjeća se po svuda. Tamo na Savi vide se ostaci velikog mosta, koji su na bijegu porušili Srbi. Most se sada nanovo popravlja i doskora će biti gotov...

Naši prijatelji muslimani vrlo dobro po svuda nas primaju.

I tog veselog bajramskog dana, u atmosferi sevdalinka i svećanog raspoloženja, čuje se glas jednog

starog muslimanskog seljaka. "Plakao sam danas čitav dan. Poginuo mi zet Atlaga. Prije nekoliko dana dobio je kćerku, pa je pisao sinu: "Ljuljaj sestru. Doći će ti baba i donijet će ti puno lijepih stvari. No Atlaga nije došao niti je vidio svoju kćerku. A njegov mali sin, više nije vidio ni babe, niti mu je donio obećane stvari". Stari musliman s ponosom pripovjeda o svome zetu.

Tamo na Drini, na toj vječitoj međi, hrvatski muslimani bore su kao najveći junaci i svojom krvlju posvjedočuju svoju ljubav prema državi i Poglavniku.

* * *

U velikom brčanskom hotelu "Posavina" održala se velika zabava muslimanskog potpornog društva "Islahijet". Čist prihod te zabave bio je namijenjen muslimanskoj sirotinji, a naročito mnogobrojnim izbjeglicama, koji su pobjegli ispred četničko-komunističkih zločinaca.

U svom pozdravnom govoru prvak Muslimana iz Bosanske Posavine, ugledni hrvatski borac Dr. Abdulah Bukvica, poznati pomagač i ljubitelj sirotinje, istakao je veliku radost svih hrvatskih muslimana, što ove godine svoj Bajram slave po prvi puta u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj, nakon toliko godina srbijanskog terora i ugnjetavanja.

Srpstvo je htjelo muslimane utopiti u svojoj naciji, no taj pokušaj zauvijek je propao. Ovo veselje i radost, što je izrazio ugledni muslimanski Hrvat Dr. Bukvica u svom govoru na otvorenju zabave "Islahijeta" vidjelo se čitave večeri i te vesele noći na ovoj tradicionalnoj muslimanskoj zabavi. Čitavu noć veselo se ore hrvatske sevdalinke, posvuda je veselje i

zamamni zvuci glazbe. Mladež pleše i veseli se. Posvuda se vidi i osjeća kao nikada neprijajeno veselje i radost na danima slobode i zadovoljstva. Jasno se posvuda opaža posve nov život muslimanskog življa. U punom smislu osjetili snio bajramsko veselje i čitava ta svetkovina bila nam je bliža, nego ikada do sada. Naši prijatelji Arif i Refik i svi ostali čitavo vrijeme su uz nas i pripovijedaju nam o Bosni ponosnoj, o borbama i o novim danima života. Govore i o kulama hrvatskog muslimanskog borca Zmaja od Bosne — Gradašćevića, koji tu po okolici i po svuda živi u najživljem sjećanju, i narod i danas s tugom gleda na ponosne Gradašćevićeve kule, sjećajući se starih dana slave.

ve.

Prolaze sati zabave i veselja, bajramskog veselja. Prolaze dani u pjesmi i svirci. U kišovitim predvečerjima tajinstveno se kroz maglu s vitkih minareta čuje glas hodže. Taj glas danas sasvim drugačije djeluje, nego u prijašnjim danima ropstva. To je molitva nove Bosne, to je glas novoga doba i novoga života.

Prodoše bajramski dani u veselju i znaku novoga života. Slobodno u zrak prše bijeli minareti, a hrvatski musliman ide ponosno na komadu svoje zemlje svijestan, da je svoj gospodar i da su prošli dani ropstva i izrabljivanja. Obale Drine brane hrvatski graničari i tako ispunjaju u stvarnosti riječi pjesme, koja se toliko pjevala u zarobljenoj Hrvatskoj i koju Ustaše i danas posvuda pjevaju:

"Preko Drine pružila se žica,

Ta je žica hrvatska granica.

Nju mi brane hrabri graničari,

Graničari braća muslimani ..."

IBRAN MUSTAFIĆ ODLUČAN U OTPORU POLICIJI GENOCIDNE REPUBLIKE SRPSKE

“*Glasnik*” Nacionalnog kongresa Republike BiH - br. 672

Dana 10 juna 2010-te godine Ibranu Mustafiću je uručeno rješenje "da u roku od 48 sati izvrši uklanjanje-skidanje sa jarbola 5 (pet) zastava Republike Bosne i Hercegovine postavljenih iza memorijalnog centra u Potočarima". Rješenje je potpisao Mr. Munib Avdagić, muslimanski četnik i komunalni policajac u genocidnim institucijama u Srebrenici i genocidnoj Republici Srpskoj.

Ibran Mustafić je na ovo rješenje odgovorio sa postavljanjem 4 panoa između jarbola na kojima se vihore zastave Republike

BiH. Na panoima su citati iz presude Internacionalnog suda pravde, citat profesora Francis Boylea da je presuda Internacionalnog suda pravde nadređena Aneksu IV Daytonskog sporazuma i nadređena genocidnim tvorevinama u BiH. Na jednom od panoa je zahtjev žrtava genocida da se implementira presuda Internacionalnog suda pravde.

Danas, 17-tog juna 2010-te godine, Ibranu Mustafiću je uručen Poziv Ministarstva Unutrašnjih Poslova Republike Srpske da sutra, 18-tog juna 2010-te godine, dođe na saslušanje u 08:00 sati u Policijsku stanicu u Srebrenici u “vezi postavljenih zastava i natpisa”.

Ibran Mustafić ne priznaje institucije genocidne Republike Srpske i neće odgovoriti na poziv Ministarstva Unutrašnjih Poslova genocidne Republike Srpske. On će se oduprijeti pokušaju prisilnog privođenja u policijsku stanicu.

Muslimanskim četnicima u Srebrenici ne smeta što četnici ne uklanjaju bespravno izgrađenu crkvu na privatnom imanju gospođe Fatime Orlović u obližnjem naselju Konjević polje, ali im smetaju zastave Republike BiH koje su Srebrenički Bošnjaci, žrtve genocida, postavili na privatnom posjedu.

POLICIJA "RS" ISLJEĐUJE ŽRTVE GENOCIDA ZBOG ZASTAVA REPUBLIKE BIH

dr. Ibrahim Sendijarević, “*Glasnik*” Nacionalnog kongresa Republike BiH - br. 674

Dana 18. juna, Ministarstvo unutrašnjih poslova "Republike Srpske", dakle upravo ona institucija koja je pravosnažnom presudom Internacionalnog suda pravde u Hagu osuđena za genocid, je uručila poziv da dođu na policijsko saslušanje 21. juna u policijsku stanicu u Srebrenici Ibranu Mustafiću i trojici radnika koje je on unajmio da iskrče teren na privatnom imanju blizu Memorijalnog centra u Potočarima, Srebrenica. Na tom privatnom posjedu se nalaze jarboli i zastave Republike BiH i prigodni transparenti.

Imena radnika su Edin (Dino) Salihović, Halil Rahmanović, i Hakija Dizdarević. Oni, kao i Ibran Mustafić su bili izloženi genocidu 1995 ali su uspjeli preživjeti. Edin (Dino) Salihović

vić izdržava četveročlanu familiju, a Halil Rahmanović izdržava šestočlanu familiju i nijedan nemaju nikakve šanse da dobiju posao u genocidnoj tvorevini RS. Posao kojeg su oni uradili za gosp. Mustafića nije narušio bilo koji zakon genocidne RS. Ovo je još jedan pokušaj "Republike Srpske" da ucjenjuje i maltretira Bošnjake koji pošteno rade svoj posao. Ovo je samo nastavak genocida (i etničkog čišćenja) Bošnjaka iz "Republike Srpske" od strane istih onih institucija koje su pravosnažno osuđene od Internacionalnog suda Pravde kao počinioci genocida od 1995.

Za komemoraciju povodom 15 godina od genocida u Srebrenici Ibran Mustafić, predsjednik Udruženja Majki Srebrenice i

Podrinja, je razapeo transparente između jarbola sa zastavama koji su ispisani citatima pravosnažne presude za genocid. Tu je i poznata Izjava Prof. Boylea da je presuda za genocid nadređena svim ustavnim rješenjima, tj. da žrtve genocida ne moraju prihvatiti Daytonsku ustavna rješenja, jer su ista posljedica genocida. Na jednom

transparentu Srebreničani traže upravo to, da se sada primjeni presuda za genocid.

Ovo što policija "Republike Srpske" radi preživjelim Srebreničanima je absurdno kao kada bi njemačka policija pozivala na saslušanja Jevreje koji kažu da su nacisti počinili holokaust.

Kao odgovor policiji Republike

Srpske na ove provokacije Ibran Mustafić je 19. juna 2010 objavio da su Majke Srebrenice i Podrinja odlučile da podignu trajni metalni pano sa sličnim natpisima. Trajni metalni pano će biti spreman za 11. juli 2010., dan komemoracije za 15 godišnjicu genocida u Srebrenici.

SAHRANA MOJE BRAĆE

Ibran Mustafić, "Glasnik" Nacionalnog kongresa Republike BiH - br. 674

Po posljednjim podacima koje smo dobili na zadnjoj sjednici Organizacionog odbora za obilježavanje 15-te godišnjice genocida u Srebrenici, 11-tog jula 2010-te godine bi trebale biti pokopane kosti 731 identifikovane žrtve genocida. U brojci od 731 moje braće, nalazi se i nekoliko kostiju mog brata po rođenju Samida Mustafića.

Pored mog brata po rođenju, ove godine će na Memorijalnom centru u Potočarima biti pokopane kosti i mog brata i prijatelja iz školskih klupa Hrena (Aleksandar) Rudolfa, koji je ubijen u genocidu u Srebrenici. Pored Hrena Rudolfa, u genocidu u Srebrenici su ubijena još dva Hrvata. Troje Hrvata-katolika u Srebrenici je uspjelo preživjeti.

Ante, otac dr. Branke koja je uspjela preživjeti genocid, a koja je tokom cijelog rata radila u ratnoj bolnici u Srebrenici, pokopan je u Zagrebu.

Mlađi brat mog dragog Hrena Rudolfa, Ivan Rudolf, poginuo je 1992 godine na Zalazju u za-

sjedi, kao uzoriti vojnik Armije Reublike Bosne i Hercegovine. Ivan je poginuo kao pripadnik jedinice rahmetli Akifa Ustića, najvećeg istinskog heroja Srebrenice. Kompletna grupa od 21 borca koja je na čelu sa Akifom Ustićem poginula, ukopana je na mezarju/groblju iznad Starog Grada u Srebrenici, među kojima je sahranjen i Ivan Rudolf.

Nakon gubitka Rudolfa, Ivanova i Rudolfova majka, plemeni-ta majka Srebrenice, je ostala bez oba sina.

Ove godine, 11 jula, u sklopu komemoracije i sahrane/dženaze, biće obavljena i misa

zadušnica za Rudolfa, koju će predvoditi vjerski velikodostojnici katoličke crkve.

Svoj mojoj braći muslimanima čije posmrtno ostatke sahranjujemo 11-tog jula ove godine i mojoj braći katolicima Ivanu i Rudolfu želim kod dragog Boga svu svjetlost i mir na onom svijetu, a njihovim majkama sa-bur i strpljenje.

Molim sve domoljube naše Republike Bosne i Hercegovine da se pridruže molitvi za naše heroje, a svi koji mogu doći na 11-ti juli u Srebrenicu da dođu u što većem broju kako bi dostojno ispratili našeg 731-og brata, među kojima je i Hren Rudolf.

GENERAL DUDAKOVIĆ: ZAUSTAVIO NAS JE VRHOVNI ZAPOVJEDNIK U POHODU NA DRINU

Ibran Mustafić, "Glasnik" Nacionalnog kongresa Republike BiH - br. 670

U posljednjoj ovosezonskoj emisiji političkog magazina "60 minuta" između ostalog, emitovan je prilog o 5. korpusu ARBiH, a gost emisije je bio general Atif Dudaković, komandant 5. korpusa. Pored navodnih ratnih zločina, bilo je riječi i o zajedničkoj akciji snaga "Republike Srpske Krajine", Republike Srpske, izdajničkih formacija Fikreta Abdića i regularnih policijsko armijskih snaga Republike Srbije. Poseban akcenat je stavljen na tzv. specijalni rat koji se odlikovao u trovanju hranom vojske i građanstva pod kontrolom 5. korpusa. Pored pitanja o eventualnim ratnim zločinima upućenim generalu Dudakoviću od strane voditelja, uslijedila je i jedna serija intrigantnih pitanja generalu.

"Generale, kako se osjećate kao general vojske koja nije pobjednik u ratu", bilo je jedno od pitanja voditelja?

"Pa ne bi se moglo reći da nismo pobjednici, jer ipak je Bosna opstala i nije rea-

liziran ovaj famozni plan našeg uništenja. Jest da je Bosna sastavljena od dva entiteta, ali ipak nije neka unija republika", pokušavao je general Dudaković dati neki utješni odgovor. "Hrvatska je, za razliku od nas, riješila svoje pitanje, ali šta se može, treba se i dalje boriti, jer za neke očito rat još nije završen. Istina, ja ovakav ishod rata nisam očekivao, ali šta se može. Ja sam očekivao da ću rat završiti na granici, na Drini, negdje oko Bijeljine, ali do toga, poslije našeg pobjedničkog pohoda nije došlo".

"Ko je naredio obustavu vašeg pobjedonosnog pohoda", uslijedilo je novo pitanje?

"Naredbu o zaustavljanju pobjedonosnog pohoda ja sam dobio od meni nadređene komande", bio je generalov odgovor.

"Je li to bila naredba najviše civilne komande", bilo je slijedeće pitanje.

"Da", bio je decidan odgovor generala Dudakovića.

Kod običnog gledaoca stekao se dojam da je general Dudaković bio spreman i izgovoriti ime svog vrhovnog zapovjednika Alije Izetbegovića, ali novinar nije bio spreman pitati.

Ono što je poseban dojam ostavilo, je to da su definitivno sve maske pale. Dosadašnja politička podvala plasirana iz izdajničkih krugova se uglavnom svodila na frazu "Amerikanci su zaprijetili Dudakoviću da će ga bombardovati ako krene prema Banja Luci".

Iako malo zakašnjela, ova izjava generala Dudakovića definitivno ne ostavlja ni malo prostora za bilo kakve laži i manipulacije, jer iako se istina znala, ona ima svoju najveću težinu kad dođe iz usta generala koji je lično primio naredbu da stane u oslobađanju naše domovine.

JE LI sv. SAVA OSNOVAO BISKUPIJU U STONU? (1.dio)

Nedjeljko Subotić, Makarska, "Hrvatsko kolo", Matica Hrvatska, Zagreb, godište XXIV., 1943.

1

Kad je god. 1933. srbska patriaršija, dotično beogradska vlada, stvorila odluku, da u Stonu osnuje prvu srbsko-pravoslavnu župu za cijeli Pelješac, svaki se je od nas peljeških Hrvata pitao, čemu ta župa, kad se znade, da na cijelom Pelješcu, a kamoli još u Stonu, nema niti jednog rođenog pravoslavnog žitelja. Jasno je bilo, da je svrha te nametnute inovjerske župe bila ta, da odnarođi i posrbi hrvatsko pučanstvo katoličkog Pelješca.

Bili smo svjedoci onih žalostnih dana, kad je srbski proto, dotično jeromonah iz Stona, obilazio pelješka sela, da drži u javnom lokalitetu liturgiju za ono nekoliko pravoslavnih oružnika. Te su njegove šetnje i propovjedi po Pelješcu bile vješto udešene u prozelitske svrhe. Mostarski vladika, koji je imao jurisdikciju nad novom stonskom parohijom, u više je navrata izricao krilaticu, da Pelješac treba ponovno privesti svetom srbskom pravoslavlju. A njegov je jeromonah u Stonu onda širio otrcanu tvrdnju pokojnog zadarskog mitropolita Nikodima Milaša, *da je Sv. Sava osnovao pravoslavnu biskupiju u Stonu*. (Dr. Nikodim Milaš, Ston u sretndnjim vjekovima, Dubrovnik, 1914.).

Došlo je ipak vrijeme, da u ovom članku odgovorimo niečno na gornji upit: Ne, Sv. Sava nije ustanovio u Stonu srbsko-pravoslavnu biskupiju.

Na kojem se temelju osnivala tvrdnja pokojnog zadarskog vladike Milaša? Mi ćemo ovdje najprije dokazati, da Sv. Sava nije bio razkoljnik, nego je sve do smrti bio u jedinstvu s katoličkom crkvom. Stoga: da je Sava Nemanjić i osnovao eparhiju u Stonu, ova naravski ne bi bila ni pravoslavna ni srbska nego katolička. U drugom dielu ćemo pokazati, da jedini dokumenat, na koji se oslanja tvrdnja o osnutku eparhije po Sv. Savi, nije izpravan, a sve druge okolnosti dokazuju, da Sava Nemanjić nije osnovao eparhiju u Stonu.

Osvrnimo se u prvom redu na povjestnički utvrđene podatke o životu i radu Sv. Save Nemanjića. Najpouzdaniji je izvor o njegovu životu onaj, što ga napisao *Savin učenik i pratilac Domentijan*, hilendarski jeromonah. Budući da je Domentijan živio u Savinoj neposrednoj blizini, mogao je nešto o svome učitelju pozitivno znati i napisati.

Prema Domentijanovoj biografiji Sava je bio u svezi sa Sv. Stolicom u Rimu. Todor Gramatik zove Domentijana "istinitim knjigoljubcem i velikim bogoljubcem". Kako Šafarik iztiče, Domentijanovo "Žitije Sv. Save" najveća je dika staroslavenske književnosti. Prema bečkom rukopisu (izvornika nema) napisao je Domentijan "Žitije Sv. Save" god. 1242., a prema petrogradskom rukopisu god. 1253.¹ Prema tome je Domentijan pisao o svome učitelju malo godina iza njegove smrti (1237.).

U mnogim slučajevima izvješćuje Domentijan o svome učitelju kao očevic, dok se kod drugih činjenica poziva na izvo-

re, osobito na svjedočanstva staraca, koji su prevalili doba od 100 godina. O Sv. Savi piše Domentijan kao katolik o katoliku. Franjevac Dr. fra Roko Rogošić, koji je napisao temeljitu studiju o katoličkom značaju Sv. Save, navodi među ostalima i Bollandiste, koji u svojim "Acta Sanctorum" spominju Savu Nemanjića kao katoličkog svetca na dan 14. siečnja.²

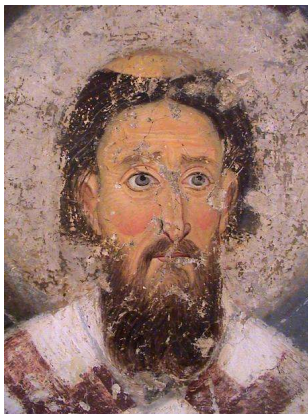
Zna se, da je Savin otac Nemanja živio u jedinstvu s rimokatoličkom crkvom. Isto je dokazano za njegova brata Vuka i Stjepana Prvovjenčanoga, koji su nasliedili baštinu svoga roditelja. I naš fra Andrija Kačić slavi Sv. Savu ("Razgovor ugodni"), koji da je bio posvećen za raškog nadbiskupa "po naredbi pape velikoga — svega svita oca duhovnoga". Bosanski kralj Tvrdko I. kruni se kao katolik kraljevskom krunom na grobu Sv. Save u Mileševu. Mnogi se katolici u to doba mole na grobu Sv. Save; molili su se kao katoici na grobu katoličkoga svetca.

Domentijan prema Daničićevu izdanju priča, kako je Sava po dogovoru sa svojim bratom Stjepanom pošao na Atos. Ide dakle na Sv. Goru, koja je tada bila pod vlašću Latina Solunskoga kraljevstva, dotično bila je pod vlašću papinskog solunskog eksarhata, koji je bio uzpostavljen god. 1204. Sava ostavlja svoje monahe u državi svoga brata Stjepana radi njegova dogovaranja s rimskim papom i ide među svetogorske kaluđere, koje papa Inocent god. 1213. toliko hvali i prima pod svoju očinsku zaštitu i potvrđuje im povlastice svojom apostolskom vlašću. Poznati

srbski povjestničar I. Ruvarac izkrivljuje tekst Domentijanova "žitija" te misli, da mjesto izvornog teksta "i po rečeniju byuvšu među ljubovnyma bratoma" (po dogovoru učinjenom među dragom braćom) ima stati "... i porečeniju byušu" t. j. budući da je bilo porječkanja, svađe među Savom i Stjepanom, i to navodno radi života Stjepanova, radi njegove ženitbe s katolikinjom Mletčankom i radi njegova dogovaranja s Rimom.³

Međutim ovo samovoljno izvrtnje teksta ne slaže se sa svim drugim činjenicama iz života Sv. Save, koje napominje sam Domentijan. Kako bi moglo stati u tekstu, da se Sava svadio s bratom radi njegovih pregovora sa Sv. Stolicom, kad isti Domentijan piše na drugom mjestu, da je sam Sv. Sava tražio od Sv. Stolice potvrdu svoga biskupskog posvećenja u Niceji i vienac kraljevski, kojim će okruniti svoga brata Stjepana?

Istom Teodosije, također hildarski monah, *blizu 100 godina iza Savine smrti*, piše u prvoj polovini 14. stoljeća Savinu biografiju. To je Teodosijevo "žitije" napisano tendenciozno u skroz drugom duhu, koji je prožet mržnjom na zapadnu crkvu. Teodosije piše u doba, kad se je stubokom promienio mentalitet atoskih samostanaca, iza prekinuća Lyonske unije, pa je i srbska država poprimila grčki proturimski značaj. U toj bizantinskoj atmosferi Stjepan Dušan Silni kodificira svoj zakonik, koji rimokatolike ("latine") drži i progoni kao kriovjernike.

Teodosije je plagirao Domentijana. On je izpisao, opaža Šafarik, Domentijanovo "žitije", ali ga je svojevolumno izkvario u duhu svojih protukatoličkih težnja. Sve što je Domentijan naveo kao historičke činjenice katoličke prirode, to je Teodosije smišljeno izostavio u svome Savinom "žitiju". On je naime izostavio sve ono, što se odnosi na Savin odnos s rimskom Sv. Stolicom, i prema tome sve obrnuo naopako: ono, što je Sava prema očevdca Domentijanu dobio iz Rima, to je po Teodosiju dobio iz Carigrada. Teodosije prešućuje, da je Sava Nemanjić poslao u Rim svoga vladiku Metodija k Papi s molbom, da mu Sv. Otac pošalje apostolski blagoslov i blagoslovljeni vienac, kojim će okruniti svoga brata Stjepana za raškoga kralja, i da mu je Papa taj vienac i blagoslov odista poslao.⁴

Domentijanovo izvješće, da je Papa poslao Savi blagoslovljeni kraljevski vienac za brata mu Stjepana, potvrđeno je autentičnim pismom Stjepana Prvovjenčanoga, Savina brata, papi Honoriju III. god. 1220. o istoj stvari, a o tome također istodobno svjedoči Toma, splitski arhidakon, suvremenik Stjepana Prvovjenčanoga. Sveučilišni profesor u Grazu dr. Alois Hudal odbija samovoljnu tvrdnju nekih srbskih povjestničara, da se je Stjepan Nemanjić dao dva puta okruniti za srbskoga kralja, prvi put god. 1217. od papinskog legata, a drugi put god. 1222. od svog brata Save.⁵

Nema naime nikakva dokumenta, da je Stjepan bio okru-

njen napose od papinskog delegata, dočim je utvrđena činjenica, za koju najprije jamči auktoritet Domentijanov, da je Stjepan bio okrunjen od svog brata kraljevskim viencem, što ga je Papa blagoslovio. Po tome je izključeno, da bi Stjepan bio okrunjen s blagoslovom Sv. Stolice u Rimu dva puta, po delegatu i po Savi. Imamo također kao izravan dokaz pismo Stjepana Prvovjenčanoga papi Inocentu III., gdje izjavljuje: "Pozdravljamo te najprije kao otca duhovnoga", pa nastavlja: "Mi uvijek idemo stopama svete rimske crkve, kako blage uspomene moj otac, i nastojimo, da uvijek očuvamo naredbe svete rimske crkve i naskoro ćemo odaslati poslanike Svetosti Vašoj."⁶

Kad je Sava okrunio svoga brata srbskom kraljevskom krunom, piše prvovjenčani kralj papi Honoriju III.: "Kao što Vas svi kršćani ljube i časte i za otca i gospodina drže, tako se isto i mi želimo nazivati vjernim sinom rimske crkve i Vašega očinstva."⁷

Sv. Sava je napisao životopis svoga otca Nemanje, ali u tom čitavom spisu nema ni spomena o nekoj "latinskoj jerezi", kako se to čita kod pisaca istočne crkve, osobito kod Srba.

U starom srbskom slikarstvu je Sava Nemanjić prikazan s obrijanim tjemenom, dakle s latinskom tonzurom, zvanom "tonsura Sti. Petri". Takav je Savin lik naslikan u Mileševu još za života Sv. Save.⁸

Poznati profesor beogradskog sveučilišta Dr. Miloje Vasić u svojoj knjizi "Žiča i Lazarica", gdje se bavi proučavanjem sredovječne arhitekture u Srbiji, utvrdio je za većinu srbskih

manastira iz toga doba, da sadržavaju pretežno zapadnjačke elemente i da su njihovi graditelji bili majstori s katoličkog zapada. U tom savjestno napisanom djelu Vasić podcrtava, kako je kod svih spomenika sredovječne arhitekture zapadnjački utjecaj nad orientalnim sačuvao premoć. Vladari, koji su prije stupanja na prijestolje Srbije živjeli kao vladari autonomne Duklje u primorju, stajali su pod zapadnjačkim katoličkim utjecajem i odatle kasnije dovodili majstore, da im podižu poznate zadušbine. Sava je sagradio manastir Žiču. Jeromonah Teodosije, koji katolike nazivlje sljedbenicima "latinske jerezi", priča među ostalim izmišljotinama, da je Sava doveo sobom iz Carigrada zidare, mramornike i slikare, dočim stvarno stanje same građevine protivi se Teodosijevu tvrđenju. Dr. Miloje Vasić kao stručnjak dokazuje, da na toj manastirskoj zgradi u Žiči prevladavaju elementi **zapadnjačke arhitekture, zato je vjerojatno, da su zidari toga manastira bili katolički primorski majstori.**⁹

Prema tome Teodosiju imamo samo toliko vjerovati, koliko se slaže sa svojim prototipom Domentijanom, koji je bio učenik i suvremenik Sv. Save.

Po manastirima se razvijalo i slikarstvo, ali ni ono nije bilo izrazito orientalnog značaja. Kao graditelji, tako su i slikari dolazili u Srbiju sa zapada, pa su i oni svoj posao obavljali pod istim okolnostima. Neki slikarski motivi pokazuju neposredan utjecaj zapadnog slikarstva, a i za mnoge orientalne elemente u njemu može se utvrditi, da su doprli u Srbiju preko Italije. To sve znači, da je intonaciju cjelokupnoj srbskoj

umjetnosti u srednjem vieku davao zapad i da su neposredni tvorci sačuvanih umjetničkih djela toga doba bili katolici sa zapada. Eto koliko imamo vjerovati Teodosiju, da je Sava ne samo graditelje nego i slikare doveo iz Carigrada!

2

Prema svjedočanstvu hilendarskog monaha Domentijana Sava je bio posvećen za nadbiskupa od patrijarha Germana po naredbi cara Teodora Laskarisa u Niceji, gdje su imali sjedište i car i tadašnji patrijarh. U to je doba bizantinsko carstvo bilo u Carigradu, grčko u Niceji u Maloj Aziji, a postojalo je i katoličko bugarsko carstvo, latinsko kraljevstvo u Solunu i grčki despotat u Kairu. Tome političkome metežu na iztoku odgovarao je i crkveni: mnogi grčki biskupi nisu priznavali grčkog nicejskog patrijarha, dapače je više grčkih biskupa ređeno bez njega i proti njemu. Neki biskupi latinskog obreda bili su ređeni od biskupa grčkog obreda i obratno. Uzprkos tome metežu Sava je Nemanjić priznavao svetim i valjanim jedno i drugo krštenje, latinsko i grčko biskupsko ređenje. Na površini su bile dvie borbe: jedna među carstvom u Niceji i despotatima u Epiru, a druga između grčkog patrijarha u Niceji i autokefalnog nadbiskupa u Ohridi, dotično u Epiru. Srbska crkva u Raškoj je bila podložna do Sv. Save autokefalnom nadbiskupu u Ohridi.¹⁰

Demetrije Homatijan, tadašnji autokefalni nadbiskup Epira u Ohridi, bio je osobni protivnik Sv. Save. Kad je g. 1223. Teodor Duka osvojio Solun, zatražio je od solunskog metropolite Konstatnitina Mesopotamita, Savina prijatelja od mladih go-

dina, da ga okruni carskom krunom. Konstatnitin Mesopotamit odbije taj zahtjev. Teodor Duka se obrati Demetriju Homatijanu, koji ga okruni grčkom carskom krunom. Odsele su smatrali Homatijana po volji Teodora Duke grčkim patriarhom u grčkom solunskom carstvu.

Naprotiv Dukin suparnik Teodor Laskaris oženio se kćerju latinskog cara u Carigradu, te je osobno radio za uniju Grka s katoličkom crkvom, a ujedno bio u rodu s vladarskom kućom Nemanjića. U tome ga je sledio i njegov patrijarh Emanuel u Niceji. Iz političkih je razloga Teodor Laskaris smatrao svojom dužnošću, da umanjí ugled i utjecaj svoga takmaca u Epiru, Teodora Duke Angela, koga inače Grci smatrahu osloboditeljem Grka od franačkog i slavenskog jarma. Isto je tako Teodoru Laskarisu bilo do toga, da se oslabi crkveni utjecaj i vlast autokefalnog nadbiskupa u Ohridi, Homatijana. Zato je sa svoje strane naložio svome patrijarhu Germanu, dotično Emanuelu, da posveti Savu Nemanjića za srbskog nadbiskupa, koji ne će biti ovisan o Demetriju Homatijanu, pod kojega je jurisdikciju dotada spadala biskupija Ras. Poznato je, da su **grčki biskupi kod Srba bili nosioci helenizma i mržnje proti zapadnoj crkvi.**

Po tome je Sava Nemanjić, želeći osloboditi svoj narod od iztočnih otrebina grčkog, protunarodnog helenizma, morao doći u sukob s Demetrijem Homatijanom, koji je taj helenizam kod Srba službeno podržavao na štetu srbskog nacionalizma, koji je bio povezan s katoličkim zapadom. Kao najstariji i najutjecajniji vođa srbske na-

cionalne misli, Sava je Nemanjić stvorio svoju diplomatsku i političku osnovu u punom skladu s katoličkim osjećajima svoga otca i svoje braće Stjepana i Vukana, koji su nasliedili državnu baštinu svoga roditelja. Po toj osnovi je Sava dogovorno sa svojom braćom zatražio suradnju i pomoc grčkog cara u Niceji, Teodora Laskarisa, i njegova patriarha, koji su radili za povratak grčke crkve u jedinstvo sa zapadnom crkvom. Nije svoju osnovu Sava izvodio sporazumno samo sa svojom braćom, nego u skladu i s Konstatnitinom Mesopotamitom u Solunu, koji je bio pristaša nicejskoga dvora. Teodor Laskaris ide na ruku Savi Nemanjiću. U skladu sa svojim nastojanjem oko zbliženja istočne i zapadne crkve Teodor Laskaris nalaže svome patriarhu Germanu, dotično Emanuelu I., da izvrši sveti obred i posveti za srbskog nadbiskupa u Rasu Savu, a to se i dogodilo.

Sada dolazi očekivani razdor između raške i ohridske crkve. Proti ređenju Savinu u Niceji diže glas onaj, koji se razumljivo smatrao time pogođenim i prikradenim u crkvenoj jurisdikciji, a to je bio Demetrije Homatijan u Ohridi. Naravski, Homatijan se smatrao nadležnim, da on Savu posveti za biskupa, a ne onaj u Niceji, s kojim je Homatijan živio u zavadi. Homatijan se sa svojim prosvjednim pismom protivi, da Sava Nemanjić bude namješten kao nadbiskup na raškom teritoriju, koji je bio dotada podložan Homatijanovoj crkvenoj vlasti.¹¹

Ohridski nadbiskup Homatijan prosvjeduje pismom u Srbiji i Niceji. Nastoji kao priznati kanonista dokazati, da je Savino

ređenje u Niceji nevaljano. On napada i Savinu osobu, optužujući ga, što je od strogog jeromonaha postao političar i državnik, što navodno sudjeluje u bučnim svjetovnim gostbama, što jaše konje najplemenitije pasmine i što se je okružio pratnjom naoružanih ljudi. Fra Roko Rogošić opravdano zaključuje, da je Sava išao tada stopama tadašnje slavenske crkve u Bugarskoj, koja je bila katolička.¹²

Sigurno su tada bile i srbske biskupije u Beogradu, Nišu i Braničevu katoličke, jer su u to doba bile podložne bugarskoj crkvenoj vlasti, a nije bila vjerojatno nakana Savina, da stvara razdor između srbskih vjernika beogradske i niške biskupije i vjernika u Raškoj, kojim je vladao njegov brat Stjepan. Osim toga bi papa Honorije sigurno bio osudio crkveno djelovanje nadbiskupa Save, da je ovaj ustrojio srbsku crkvu na štetu katolicizma. Domentijan kao očevidac svjedoči, da je Sava po svome biskupu Metodiju prijavio svoje nadbiskupsko posvećenje moleći papinski blagoslov, dotično papinu potvrdu, koju je i primio. Metodije je onaj, koji je odnio u Rim papi Savino i Stjepanovo pismo, pošto je ovaj bio okrunjen za kralja.

To su dakle povjestničke činjenice. Iz njih možemo zaključiti ovo: u slučaju, da je Sava Nemanjić osnovao jednu eparhiju u Stonu (a to se nije dogodilo), ta biskupija ne bi bila pravoslavnog, nego rimokatoličkog značaja. A to zbog jednostavnog razloga, što su biskupi izabrani od Save morali osjećati i naučavati kao i on, koji je stajao u jedinstvu sa Sv. Stolicom u Rimu.

¹ Šafarik-Jireček, *Geschichte der serbischen Literatur*, I. sv. s. 115 do 230. — Jagić, *Starinc* (Jug. Akad.) Zagreb V. 12. — Đuro Daničić je god. 1865. izdao u Zagrebu Domentijanovu biografiju Sv. Save, a Teodosijevu biografiju Sv. Save izdao je u Beogradu god. 1861.

² Dr. fra R. Rogošić u "Novoj Reviji" Makarska 1929: "Prvi srpski arhiepiskop Sava i Petrova Stolica" br. 3—4.

³ R. Rogošić, 1. c. s. 377.

⁴ Daničić s. 245.—248. — Rogošić 1. c. s. 371.

⁵ Dr. Alois Hudal, *Die serbisch-orthodoxe Nationalkirche*, Graz u. Leipzig, 1922. s. 23.

⁶ Theiner, *Vet. monum. Slavon. merid.* I. 6. — VI. Taljeran, *Zrnca za poviest Stona*, Dubrovnik 1935. s. 21.

⁷ Taljeran, *Zrnca za poviest Stona*, Dubrovnik 1935. s. 22.

⁸ R. Rogošić, 1. c. s. 377. — P. Popović, *Fresko ktitora u manastiru Mileševi*. VII. 1927, 90. — Vasić, *Prilozi za književnost*, VI. 1926, 2., 245.

⁹ M. Vasić, *Arhiepiskop Danilo II. Prilozi za književnost, jezik, istoriju i folklor*. Beograd 6. (1926), 2, 257. — Rogošić 1. c. 372.

¹⁰ R. Rogošić, 1. c. s. 379.

¹¹ Homatijanovo je prosvjedno pismo objelodanio J. B. Pitra u "Analecta sacra et classica spicilegio Solesmensi parata" 7. (Romae 1891.) 384. — Gavrilović, *Sv. Sava*, Beograd 1900. 157.—159.

¹² R. Rogošić, 1. c. s. 381.

II PO BOŽIĆU GODINA C

IVAN 1,1-18

U početku
bijaše
Riječ, i
Riječ bijaše
kod Boga,

i Riječ bijaše
Bog. Ona
bijaše u
početku kod
Boga. Sve
postade po
njoj i bez nje
ne postade
ništa.

Svemu što
postade u
njoj bijaše
život,

i život
bijaše
ljudima
svjetlo; i
svjetlo u
tami
svijetli, i
tama ga
ne obuze.

Bi čovjek
poslan od
Boga, ime
mu Ivan.

On dođe kao svjedok, da posvjedoči za
Svjetlo, da svi vjeruju po njemu.

Ne bijaše on svjetlo, nego — da
posvjedoči za Svjetlo
Svjetlo istinito, koje prosvjetljuje
svakog čovjeka, dođe na svijet;

bijaše na svijetu, i svijet po njemu
postao, i svijet ga ne upozna.

K svojim
dođe, i
njegov
ga ne
primiše.

A onima koji
ga primiše
podade moć
da postanu
djeca Božja:

onima koji
vjeruju u
njegovo ime,
koji su
rođeni ne od
krvi, ni od
volje putene,
ni od volje
muževlje,
nego — od
Boga.

I Riječ tijelom postade i nastani se
među nama, i vidjesmo slavu njegovu

— slavu
koju ima
kao
Jedinorođe
nac od Oca
— pun
milosti i
istine.

Ivan svjedoči za
njega. Viče: »To
je onaj za koga
rekoh: koji za
mnom dolazi,
preda mnom je
jer bijaše prije
mene!«

Doista, od
punine
njegove svi
mi
primismo, i
to milost na
milost.

Uistinu, Zakon bijaše dan po Mojsiju, a milost i istina nastala po Isusu Kristu.

Boga nitko nikada ne vidje: Jedinorođenac — Bog — koji je u krilu Očevu, on nam ga obznani.

RIJEČ ZA SVAKI TJEDAN (53. nastavak)

Mieczystaw Malinski

ODUZET ĆE SE OD VAS KRALJEVSTVO BOŽJE

Bojim se onih koji sebe smatraju kreposnima, plemenitima, koji se razmetljivo pozivaju na svoja prava i čiste ruke. To su oni koji druge optužuju, zatvaraju i osuđuju.

Bojim se takvih ljudi koji sebe smatraju poštenima, neporočnima, čestitima i pravednima, ljudima neokaljanih ruku. Takvi su u stanju učiniti najveća zlodjela.

nedjelja kroz godinu A,
Mt 21, 33—43

DVOJE NJIH BIT ĆE JEDNO TIJELO

Zašto je jedan brak sretan, drugi nesretan? Kad to ljubav prestaje, a počinje ravnodušnost? Iz kojih se razloga oduševljenje pretvara u prezir? Kad nastaje lom, kako se to simpatija obraća u odbojnost? U kojem to trenutku zaljubljeni počinju govoriti o "mojemu" i "tvojemu", kad iščezava nesebičnost, a započinje vaganje: ti si meni dao toliko, ja tebi toliko; toliko smješka, ljubaznosti, vremena, toliko novca, stvari... Tu je braku kraj. Ako nešto i preostane, to su samo zakrpe uzajamnih interesa ili kojekakvih obzira. Tu počinje put prema rastavi ... A na raspravi slušamo poznata objašnjenja: ne pristaju jedno uz drugo, ne mogu uskladiti karaktere, razlikuju im se interesi ...

Zapravo, svi imaju jednake šanse. I nesretni i oni koji su cijeli vijek živjeli sretno. U jednih i drugih ima pogrešaka, trenutaka slabosti i napasti. A

brak je sretan onda, kad nije s Isusom samo započeo, nego kad sa supruzima ostaje trajno: u molitvi, u misi, u svakodnevicu — kad ostaje njihov Učitelj, Gospodin i Uzor. Kad po ugledu na nj rastu u međusobnoj otvorenosti, pristupačnosti, nesebičnosti i sve većem razumijevanju.

nedjelja kroz godinu B,
Mk 10, 2—16

UMNOŽI NAM VJERU

Zašto je Isus među Dvanaesticu uvrstio Judu, koji ga je izdao? A zašto je izabrao Šimuna Petra i proglasio ga stijenom na kojoj će sagraditi Crkvu svoju — zašto baš njega, koji ga je u času kunje zatajio? Zašto je Isus izabrao Zebedejeve sinove, koji od njega traže da budu u njegovom kraljevstvu tik uza nj, jedan zdesna, drugi slijeva? Zašto izabire apostole koji se međusobno prepiru koji je od njih najveći? Zašto izabire njih koji traže plaću za svoj odaziv? Zašto izabire njih, koji su se kod njegova uhićenja razbježali?

Unatoč tomu svi su oni na koncu podnijeli mučeničku smrt za Isusa! Kako je dug put ostao iza tih ljudi! Kakav uzor i kakva prilika za nas!

nedjelja kroz godinu C,
Lk 17, 5—10

BOŽJI PUSTOLOV (5. nastavak)

Daleki putevi Franje iz Ksavera

Josip Badalić D.I. – Zagreb, Voćarska 106

VAPAJ ZA POSLENICIMA

Više od godine dana izdržao je Franjo, jedini bijelac među crnim i bijelim svijetom. Ona tri urođenička klerika brzo su otišli od onih teškoća, a Franjo pun ljubavi i dobrohotnosti jednostavno ih ne spominje. Uza svu utjehu kojom ga Bog krijepi za njegov žar i revnost, osjeća se potišten i smeten: 30 sela, 20 tisuća krskana i mnogo pogana, jezik koji neće nikad naučiti, a on sam samcat, da svima tima propovijeda i lomi kruh života. U tom je njegova duboka bol i ovo glasovito mjesto iz jednog njegova lista:

”Ovdje je vrlo mnogo ljudi koji ne postaju kršćani jedino stoga što nema propovjednika. Često osjetim u sebi želju da pođem u Evropu i na svoučilišne gradove te poput čovjeka koji je krenuo pameću što jačim glasom zavapim o ovoj nevolji. Želio bih doviknuti: 'Koliko duša gubi nebo i propada u pakao zbog vašeg nehaja.' Trebalo bi da vrše duhovne vježbe te u duši osjete Božji glas, neka provode više Božju volju nego svoje nagone. Tada bi govorili: 'Evo me, Gospodine! Što hoćeš od mene?' S koliko bi više utjehe tada živjeli i s više pouzdanja očekivali sud Božji. Stoga sam već bio odlučio da pišem na sveučilišta te predočim koliko bi milijuna pogana moglo postati kršćanima kad bi bilo dosta radnika u vinogradu Gospodnjemu... Broj onih koji se obraćaju velik je da me često zabole ruke od krštavanja i da više ne mogu govooti od propovijedanja i govorenja molitava.”

Sjetio se tu Franjo sna u Mlecima kad se osjećao sav iscrpljen dižući Indijca na ramena. San se je ovdje ispunio: briga i bol za duše i njihovu sreću. Koliki bi mladići i djevojke danas mogli usrećiti sebe i druge da odgovore na ovakav poziv. Možda je i tebi upravljen, čitatelju!

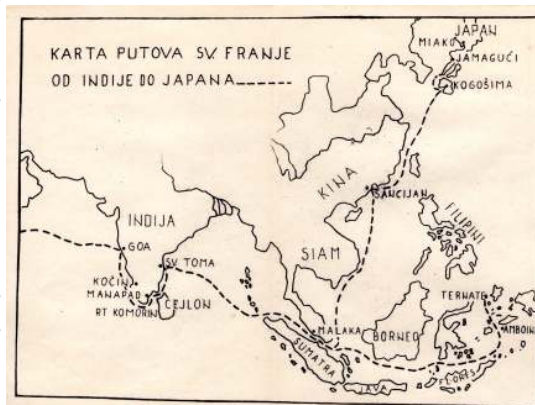
Stoga Franjo pođe čamcem i lađom natrag u 300 km daleku Gou. Poveo je sa sobom nekoliko dječaka Paravera u sjemenište za svećenike, jer je bio

mišljenja neka Azija obraća Aziju. Imao je doduše bolno iskustvo s domaćim svećenstvom i znao sve teškoće, ali pokušao je. Tako je i Božić proveo na lađi bez sv. mise i radosnih pjesama osim što su vjetrovi pjevali u jarbolima svoj Benedicite - Blagoslivajte. U Goi dozna da je potvrđena Družba Isusova kao red te piše ovo:

”Među velikim milostima što mi ih Bog Gospodin naš u ovom životu daje i još uvijek daje, nalazi se ispunjena želja da bi se još za moga života potvrdilo naše pravilo, potvrdio naš način života. Vječna hvala Bogu, Gospodinu našem, što mu se sviđalo da čitavoj javnosti objavi ono što je već potajno objavio svomu sluzi ocu Ignaciju. Prošle sam Vam godine javio koliko svetih misa odslužimo ovdje u Indiji miser Pavao i ja za reverendisima kardinala Guidationa” (o kojemu je ovisila potvrda reda).

BRIGA ZA VJERNE

U Goi uredi poslove. Kako je kolegij za odgoj svećenika zahtijevao najbolje sile, Franjo može povesti sa sobom samo četiri Evropljana, ali tako slabih sposobnosti i znanja da su jedva misu mogli čitati, pa nije čudo što mu misao leti među sposobne sveučilištarce, profesore i ostale kršćane u Evropi. No on je zahvalan i za ove — kao što je on uopće sama dobrohotnost i zahvalnost. Franjo osjeća jako kucanje milosti koja ga zove u nove krajeve koji nisu čuli za Krista. Stoga se bez štednje daje sav na rad među lovcima biserja, da im utisne vjeru u srce da je više nikada ne ostave. Oni su bili dobri ali slabo poučeni, još opkoljeni kumirima. a privlačio ih arrak i drugi otrovni opojni sokovi. Brine se za katehiste i svećenike. Najdraži mu je katehista dječak Matej, a od svećenika Franjo Mansilhas — taj ”mali Franjo” — prema njemu divu — ”velikom Franji”, ali kojemu je povjeravao srce i davao očinske upute.

Taj o. Mansilhas sačuvao je 26 pisama što mu ih je Franjo pisao na tim Ribarskim otocima, a mi ih posjedujemo te iz njih jasno vidimo brižno i meko srce oca, pametnog i razboritog vođe, i čovjeka potpuno odana Bogu, a koji je ove sudbonosne godine 1544. proživio prave tjeskobe srca za povjerene mu duše.

CRNGROB

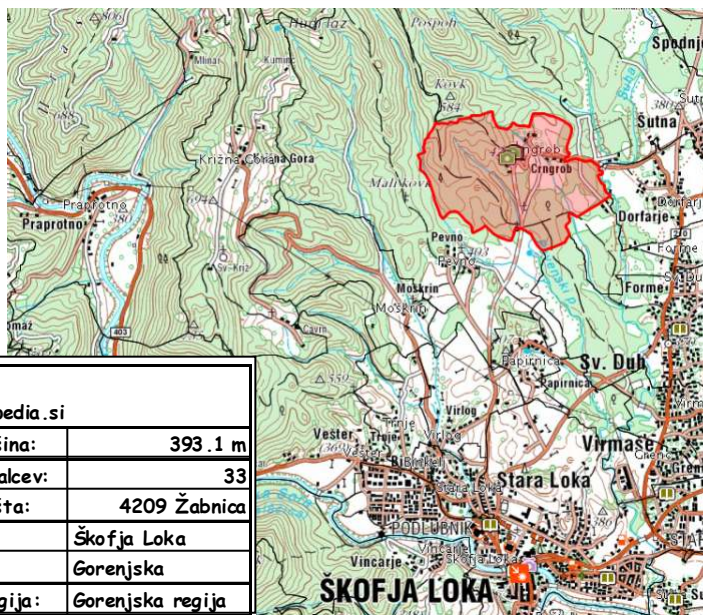
sl.wikipedia.org

Crngrob je naselje v občini Škofja Loka. Leži med vzhodnim Križnogorskega hribovja in Sorškim poljem. Razložena vasica od Škofje Loke je oddaljena 4 km in se rahlo dviga nad vzhodnim robom Soriškega polja, od katerega jo ločijo ilovnate in zamočvirjene Gorjate. Odcep od glavne ceste Kranj - Škofja Loka je v Dorfarjih.

Najpomembnejši objekt v vasi je podružnična romarska cerkev Marijinega oznanjenja iz 13. stoletja.

Poleg vasi je tudi strelišče SV Crngrob.

Zemljevid:	
Najdi.si, Geopedia.si	
Nadmorska višina:	393.1 m
Število prebivalcev:	33
Poštna št./pošta:	4209 Žabnica
Občina:	Škofja Loka
Pokrajina:	Gorenjska
Statistična regija:	Gorenjska regija

CRNGROB - GROBNICE DIJELA ČLANOVA VLADE NDH I ČLANOVA NJIHOVIH OBITELJI

Franc Perme, Ljubljana, 22. studeni 2009.

Masovna likvidacija Hrvata članova vlade NDH u Podgradu. Dva kilometra od Radovljice, te nekoliko stotina metara dalje u šumi kod Crngroba kod Škofje Loke nalaze se grobnice tih žrtava.

Sve žrtve koje se nalaze u tim grobovima dio su članova Vlade NDH i njihove rodbine, suputnika i pratećeg osoblja (redovnica kao medicinskih sestara i nekoliko svećenika).

Hrvati o kojima se ovdje govori bježali su prema zapadu u povećoj željezničkoj kompoziciji (pulmani) s oko 30 vagona. Do ljubljanskog kolodvora stigli su 5. svibnja. Tu su čekali dva dana. Željezničari ih nisu pustili dalje uz izgovor, da je pruga zakrčena od njemačkih vojnika.

Isto tako nije bilo dopušten odlazak niti slovenskim domobranima i njihovom vlaku. Kasnije je utvrđeno, da su odlazak zapravo ometale pristaše komunista i „Osvobodilne fronte“, koji su to namjerno radili. Obadvije željezničke kompozicije su bile puštene dalje tek pred večer 8. svibnja.

Partizani su zaustavili hrvatski vlak 9. svibnja kod Jesenica, a slovenski domobranski s ranjenicima kod Radovljice. Sve njih čekala je ista sudbina – smrt od ruke zločinaca.

O sudbini Hrvata za početak iznijet ću ono što je napisala gospođa Reza Zupan, iz Radovljice, na adresi Cesta Svobode, kako je to objavljeno u

knjizi „**Tudi mi smo umrli za domovino**“ (izdanoj 2000. g.).

„Hrvatski vlak, koji je bio zaustavljen kod Jesenica vraćen je na sporedni kolosijek u željezničkoj stanici Radovljica. U toj željezničkoj kompoziciji bilo je oko 2 tisuće civila: muškaraca, žena i djece. Postrojili su ih u kolonu, te ih od željezničke stanice uz prugu gonili po sadašnjoj cesti, zvanj Cesta svobode, preko Linhartova trga u vojnu bazu. To sam vidjela, jer sam stanovala na suprotnoj strani od željezničke stanice kod gospođe Anice Mulej.

Prvu noć oko deset sati (to je bilo 15. svibnja) gonili su ih u šestoredu vezane žicom. Na željezničkoj stanici lokomotiva je stalno zviždala. Mislila sam, da će ih negdje vlakom odvesti. Gonili su ih u šumu kod Podgrada („Pusti grad“ ili pod Baterjem), te su ih tamo s kolcima zatukli, a onda su na njih još bacali ručne bombe kako bi ih do kraja pobili. Zbog blizine se je sve dobro čulo.

Druga skupina otišla je oko pola noći, treća oko dva sati iza pola noći. Svi su oni bili vezani žicom, ali su dvojica ipak uspjela pobjeći. Uхватili su ih te ih ubili. Vidjela sam ih kako leže u gnoju kod Kovača.

Drugi dan je lokomotiva isto tako zviždala, te su oko deset sati opet gonili žicom vezanu djecu. Bilo je to strašno za gledati. Udarali su ih puškama, a i nogama. Srce mi je stalo, pa sam neko vrijeme bila kao skamenjena. Pod mojim prozorom su vikali: Jože dođi nam i ti pomoći! Taj Jože je bio moj muž, ali tog trenutka nije bio kod kuće, jer bio na straži kod gošara (gorenjski naziv za partizane – šumski ljudi!).

Oko pola noći opet sam vidjela u koloni djecu vezanu žicom. Oko tri sata pred jutro naišla je ženska kolona. Sve su žene u njoj bile jednako obučene. Moguće su to bile bolničarke ili redovnice. U tami se nije moglo točno odrediti. Prije likvidacije su ih svukli. U tom zločinu sudjelovali su i mještani iz Radovljice. Žene tih krvnika još su dugo nosile krznene kapute, kćerke ogrlice, naušnice i drugu zlatninu.

Govorilo se, da su to bili hrvatski buržujci i ljudi iz Vlade NDH.

Kad su žrtvama napunili prirodne jame, preostale - njih oko 300 – ukrcali su u vagone te ih odvezli u Škofju Loku i tamo ih kod Crngroba pobili.“

Nadalje, ljudi iz Radovljice su mi ispričali (nisu se htjeli predstaviti zbog straha) još ove događaje. Jame sa žrtvama krvnici nisu odmah zatrpali. Poslije nekoliko dana počeo se širiti veliki smrad. Mještani – Radovljčani su se sami organizirali, te su žrtve zakopali u zemlju. Muhe i razni kukci napadali su žrtve tako da su posve prekrili raspadajuća tijela. Mještani su se pred večer vraćali umorni i izgrizeni od te gamadi. Bili su vidljivo otečeni. Dvojica su čak morala otići u bolnicu u Jesenice.

Krvnici i njihove pristaše danima su se na ovaj način bučno veselili skorašnjem Danu mladosti odnosno rodendanu Josipa Broza.

Kako spominje g-đa Roza za ostale, koje su pobili kod Crngroba, sadašnje povjerenstvo sondažom je dokazalo, da se u tih pet jama nalazi preko 400 žrtava.

Vlakom su dovozili hrvatske izbjeglice u Škofju Loku na željezničku stanicu, te ih tamo smještali u drvene radničke barake, odmah iza pruge. Popodne 23. svibnja s kamionom su ih odvezli u „mežnariju“ – župnu kuću u Crngrobu. Poklani su samo nekoliko stotina metara dalje, uz sam šumski put. Koristili su male prirodne jame u neposrednoj blizini. Tih pet grobnica, poznatih i obilježenih križevima, sada je zatrpano, ali je još uvijek vidljiva njihova lokacija.

Ubijanje ovih izbjeglica započelo je 24. i 25. svibnja 1945. g.

Mještane – seljake zatvorili su u njihove podru-me. Jedna djevojčica, Marija Jamnik, uspjela se sakriti u drvarnicu, te je ispričala što je tada vidjela:

„Žrtve su u koloni vodili skinute do gola i vezane po dva, odvojeno muškarce od žena. Djece tu nije bilo. Počeli su ih ubijati prije podne, a onda su s ubijanjem nastavili sve do večeri. Krikovi žrtava bili su strašni. Ubijali su ih krampovima i sjekirama. Pucnjava su se rijetko čuli. Bio je to prizor, kojeg ne mogu nikako zaboraviti, koji mi još i danas ne dopušta mirno spavati. U koloni mučenika bila je i jedna starica. Hodati su joj pomgale dvije mlađe žene. Možda su joj to bile kćeri.

Sve su bile skoro gole, zajedno povezane. Partizan ih je puškom udarao u leđa i tjerao na stratište.

Pred večer 25. svibnja izbio je požar u župnoj kući. Njih sedamnaest se nije htjelo svući, niti su se dali vezati. Zato su partizani namjerno zapalili župnu kuću u kojoj su se oni nalazili. Iz gorućeg objekta dvojica su uspjela pobjeći napolje. U susjednom selu su ih mještani uhvatili i predali partizanima. Ne zna se gdje su ubijeni i zakopani. Kada su mještani čistili zgarište župne kuće nabrojili su 15 tijela. Pokopali su ih na mjestu, gdje je sada prvi križ, odmah na putu od crkve prema ostalim stratištima."

Slovenska udruga **Društvo za ureditev zamolčenih grobov** (ali nikako ne političke stranke kako to netko sada lažno prikazuje) je tim mučenicima postavilo 5 križeva, te ih je na „*Binkovski ponedjeljak*“ – Duhovni ponedjeljak 2000. g. na dostojan katolički način pokopalo.

Ovdje je opisano svjedočenje o tome kako je završio cijeli transport Hrvata u Sloveniji. Njihova tragična sudbina zapisana je u knjizi **Tudi mi smo umrli za domovino**, koja je prevedena na

talijanski jezik pod naslovom „**Anche noi siamo morti per la Patria**“.

U baraci na željezničkoj stanici ostalo je oko 40 djece. Neke informacije govori da su ih odvezli u Zagreb, ali također i da su odvedeni preko Škofje Loke na Črni vrh, pa da tamo počivaju u Habjanovom ili Andrejčkovom breznu.

Mala dopuna

Kod blagoslova novopostavljenih križeva u Crngrobu 20. svibnja 2002. g. na pitanje i u razgovoru s novinarkom izrekao sam u TV kameru doslovno ovu rečenicu: „**Poubijala ih je Prešernova brigada, dio brigade, koji je bio u sastavu KNOJ-a!**“. Časopis Delo je objavio ove moje riječi, a borci nekadašnje Prešernove brigade osjećali su se uvrijeđenim. Skupina od 13 boraca tražila je preko suda odštetu i da ja u Delu javno objavim ispriku zbog uvredu. Progon protiv meni trajao je punih pet godina. Na prvom i drugom ročištu bio sam proglašen krivim za izrečenu uvredu. Viši žalbeni sud Slovenije potpuno je odbacio optužbu 13 boraca nepostojeće brigade „France Prešern“.

KRIŽNI PUT: SPOMEN-MISA ZA HRVATSKE ŽRTVE PORAČA U CRNGROBU

prof. **Jasna Polić-Biliško**, Zagreb

Hrvatsko društvo Ljubljana, predsjednik **Petar Antunović**, Općina Škofja Loka - Komisija za evidentiranje i uređenje prikrivenih grobova, predsjednik **Jože Peter Kranjc**, i **Lari Lučić** predsjednik Odbora za istraživanje žrtava porača pri Savezu hrvatskih društava u Sloveniji, organizirali su i ove godine održavanje spomen mise za poslijeratne žrtve u Crngrobu, malom mjestu simboličnog imena u neposrednoj blizini Škofje Loke.

U nedjelju 16. svibnja 2010. u raskošnoj crkvi Marijina uznesenja, misu je predvodio starološki župnik i dekan dekanata Škofja Loka, **Dr Alojzije Snój**, a liturgijsko slavlje uzveličao je i ovaj put **Mješoviti pjevački zbor župe sv. Josipa iz Zagreba**.

Crkva Marijinog uznesenja u **Crngrobu** je 1991. godine obilježila 700 godina od prvog spomena. Jedna je od naj-

ljepših crkava u Sloveniji, jer je po arhitekturi i slikarstvu u gotskom stilu, a njena oprema, raskošni oltari, u baroku. Oduvijek je bila poznata kao crkva u koju su dolazili hodočasnici iz cijelog kraja, uže i dalje okolice, štijući Gospu s Isusom, predstavljenu malim, vrijednim kipom na velikom, glavnom, raskošnom oltaru.

Prije 65 godina tragična događanja na **Bleiburgu** proširila su se diljem Slovenije. I u Crngrobu, u tom prekrasnom planinskom kraju, na osami, u zgradi kraj crkve, tijekom rascvjetanog Marijanskog mjeseca svibnja, događao se zločin kojeg je teško opisati, kojeg je još teže objasniti, shvatiti, koji užasava, jer gotovo svakodnevno poprima sve veće razmjere. Istraživanja traju, a javljaju se i novi svjedoci. U doba jugoslavenskog antifašizma i "bratstva i jedinstva naroda i narodnosti", pod prijetnjama smrti se o svemu - šutjelo.

Mnoga su djeca rasla bez oba rodi-

telja, ili što je bilo češće bez oca, ali i bez prava na odgovore na trajno otvorena pitanja – gdje su? Mnoge su majke očekivale svoju djecu, žene svoje muževе, jer su tadašnje komunističke vlasti širile glasine prema kojima su svi oni bili zarobljeni, radili u ruskim rudnicima u Sibiru, a njihov povratak je siguran...

Mnogi su čekali čitav život... Danas, međutim, znamo da su tzv. pobjednici i "osloboditelji" izbjegle Hrvate - civile, Zagrebčane, žene i djecu, razoružanu hrvatsku vojsku, dakle također civile, članove hrvatske vlade i članove njihovih obitelji - opljačkali, danima mučili i bez ikakvih suđenja i dokazane krivice – ubijali. Nakon rata, u miru. U prekrasnoj šumi blizu crkve u Crngrobu, postoji pet križevima obilježenih grobnica. Prvi križ su postavili 22.7.1990. god. Slovenski kršćanski demokrati, a zahvaljujući entuzijazmu i upornosti gospodina **Želimira Kužatka**, Hrvata, sudionika Križnog puta kao devetgodišnjeg dječaka, i njegovoj ljubavi prema domovini i hrvatskom narodu, svibanjska sv. misa za ove hrvatske mučenike, služi se već od 2001. i istina o Crngrobu proširila se i u Hrvatskoj i ona se više ne može sakriti.

Zagrebački pjevači, okupljeni u udruzi "**Hrvatska baščina**", članovi HVIDR-e iz Zagreba, s **Ivanom Pandžom** i mnogi drugi hrvatski branitelji i domoljubi, hodočaste u Crngrob i zajedno s lokalnim stanovništvom obilježavaju tragičan svibanj i lipanj 1945. u Crngrobu, zadnju postaju Križnog puta za mnoge Hrvate. Svake se godine okuplja sve više hodočasnika, a rezultati istraživanja koja se obavljaju i traju, svake godine donose nove zastrašujuće spoznaje i podatke. Otkrivaju se nova mjesta, utvrđuju se preciznije brojke, a poneka žrtva dobije i ime..... Predsjednik Komisije gospodin Kranjc je ove godine potvrdio podatak novijih istraživanja kojima je utvrđeno da samo na jednoj križem obilježenoj livadi, Hudične štenge, ima oko 450 žrtava, uglavnom Hrvata.

Prema knjizi Dr. Mitje Ferenca i Želimira Kužatka "Prikrivena grobišta Hrvata u Republici Sloveniji", vjeruje se da su u skupini od 69 osoba, članova i službenika vlade NDH, koje su engleske okupacijske

vlasti 17. 5. 1945. u Austriji predale partizanima, 15 najznačajnijih ljudi odvedeni u Zagreb, gdje su nakon kratkog suđenja ubijeni - među njima i hrvatski književnik i ministar Mile Budak - a da su svi ostali likvidirani u Crngrobu. Prema svjedočenjima ohrabrenih padom komunizma, nekim neslužbenim dokumentima i prema nađenim fotografijama, danas se zna da u Crngrobu počivaju **dr. Zvonimir Cihlar, baron Alpi Rauch, Franjo Keller, Ivan Prpić, Lucijan Blažeković, ustaški poručnik Dina Milinković, liječnik Paveličevih gardista dr. Schaffer, majka ustaškog pukovnika Juce Rukavina, devetnaestgodišnja kćerka hrvatskog književnika i ministra u vladi NDH Mile Budaka, Grozda, kao i njena rođakinja Ana, kćer ministra NDH Frkovića Mirna, urednik „Hrvatskog lista“ Franjo Babić, itd.** Imena žrtava izranjaju kao i njihove kosti.... Znaju se i izvršitelji i nalogodavci zločina koliko god se još i danas o njima šuti.

Na misnom slavlju u spomen upravo svima njima, znanima i neznanima, i ove je godine zaorila Hrvatska uskrсна pjesma srčanih pjevača Župe sv. Josipa iz Zagreba pod vodstvom dugogodišnjeg dirigenta prof. Josipa Škvorca i orguljašice prof. Sandre Petković.

Nakon misnog slavlja u procesiji, molitvom koju je predvodio msgr. dr. Alojzije Snaj i hrvatskom pučkom pjesmom, hodočasnici su obišli svih pet obilježenih grobnica te položili cvijeće i svijeće. Cijelom događaju bili su nazočni predstavnici općine Škofje Loke, kao i predstavnici Hrvatskog veleposlanstva u Sloveniji. Ljubazni domaćini priredili su bogati domjenak za sve goste, pa je slijedilo, ovaj puta kraće druženje župljana i gostiju, jer su domaćini počastili goste iz Hrvatske i upoznavanjem sa Škofjom Lokom uz stručno vodstvo gospođice Mirjam, prof. arheologije. U šetnji, razgovoru, druženju i pjesmi, sklopljena su nova prijateljstva i dogovorena daljnja suradnja i susreti. Hodočasnici iz Hrvatske zahvaljuju Hrvatskom društvu Ljubljana, predsjedniku Petru Antunoviću i tajniku Lari Lučiću i općini Škofja Loka na pomoći u ostvarenju ovog hodočašća.

VESNA PUSIĆ I BLEIBURŠKI POKOLJ!

Goran Jurišić, Voditelj Hrvatskog centra za istraživanje zločina komunizma, Zagreb

Uvjeravamo hrvatsku javnost da je stav predsjednice Hrvatske narodne stranke, Vesne Pusić, o "Bleiburgu", koji je ponovila u emisiji "Nedjeljom u dva" na Hrvatskoj televiziji, 25. veljače 2007. godine, netočan, jer ne odgovara povijesnim činjenicama.

Gospođa Pusić je na pitanje, da komentira najavu odlaska kardinala Josipa Bozanića na ovogodišnju komemoraciju hrvatskih žrtava komunizma u Bleiburg, odgovorila da je za nju "Bleiburg kontroverzan", priznajući da se pod sintagmom "Bleiburga" dogodio ratni zločin s partizanske strane i da su u Bleiburgu i u vezi "Bleiburga" stradali nevini ljudi, ali da se među njima našlo i dosta onih koji da su odgovorni za ustaške ratne zločine.

Takav stav, koji zastupa i predsjednik Republike Stjepan Mesić, predstavlja relativiziranje povijesnih činjenica i pokušaj opravdavanja zločina totalitarnog komunizma, suprotno rezoluciji 1481 Vijeća Europe od 25. siječnja 2006. godine o osudi zločina režima totalitarnog komunizma. (Njemački dnevnik "Frankfurter Allgemeine Zeitung" je u vezi sličnih stavova predsjednika Mesića o fojba-ma nedavno naveo da se radi o "nacional-komunističkom" stajalištu.)

Povijesne činjenice u vezi odgovornosti za ustaške zločine su sljedeći: najodgovornija osoba za ustaške zločine je poglavnik ustaškog pokreta i NDH Ante Pavelić, koji se u svibnju 1945. nije našao u Bleiburgu gdje je na cjedilu ostavio svo mnoštvo pripadnika Oružanih snaga NDH i hrvatske civile koje je pozvao na bijeg u inozemstvo, i koji su se iz Zagreba uspjeli probiti do Bleiburga od 6. do 15. svibnja 1945.

Osim Poglavnika ustaškog pokreta bi kao odgovorne osobe za ratne zločine došli u obzir predsjednik i članovi-ministri vlade, koji se, međutim, 15. svibnja 1945. godine, na dan predaje hrvatskih snaga i civila britanskim okupacijskim snagama u Bleiburgu koje su ih, protivno međunarodnom pravu, izručile Jugoslavenskoj armiji maršala Tita, također nisu našli u Bleiburgu, nego u mjestu Rosenbachu, u južnoj Austriji, gdje su 17. svibnja 1945. izručeni zapovjedništvu i političkom komesaru partizanske 11. dalmatinske brigade 26. divizije Jugoslavenske armije.

Među izručenima je u toj skupini bio predsjednik vlade NDH **dr. Nikola Mandić i doglavnici NDH Ademaga Mešić i dr. Mile Budak** i drugi. Prebačeni su 18. svibnja vlakom u slovenske Jasenice i isti dan upućeni u Zagreb, gdje im se trebalo suditi, ali gdje je partizansko-komunistički režim nad njima

izvršio izvansudsku likvidaciju. **Članove rodbine, uključujući odraslu djecu članova posljednjeg sastava vlade NDH, te visoke vojne zapovjednike Oružanih snaga NDH poubijale su partizanske snage 18. svibnja 1945. u mjestu Crngrob kod Škofje Loke u Sloveniji.** (Kćer književnika i političara Mile Budaka su neki partizani silovali i ubili.) U mjestu Crngrob je sveukupno ubijeno bez istrage i suda oko 400 osoba. (Izvor: Joško Radica, "Sve naše Dakse", izdanje u nakladi Matice Hrvatske, listopad 2003.)

Drugim riječima, u Bleiburgu 1945. nije bilo za ratni zločin eventualno odgovornih osoba iz ustroja ustaškog pokreta i NDH tako da je najmanje nekoliko desetaka tisuća hrvatskih ratnih zarobljenika i civila iz Bleiburga doslovno de facto, a kamoli de iure, nevino, iako je većina njih ubijena nakon njihove prisilne repatrijacije na području Slovenije (**Maribor/Tezno**) i Hrvatske (**Macelj kod Krapine, Zagreb, Rakov potok kod Svete Nedelje kraj Samobora, Sošice/Jazovka na Žumberku, Bjelovara, Slavonske Požege, Topusko i drugdje**).

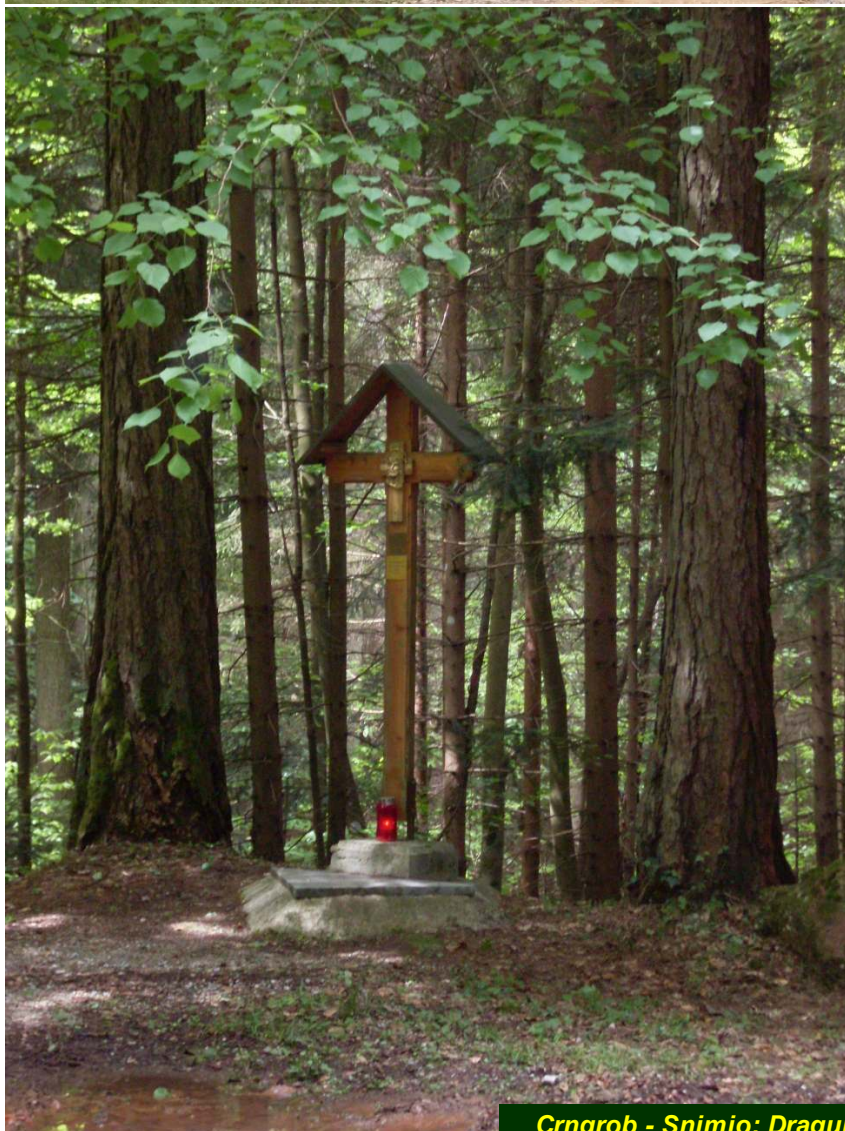
Uz to se postavlja i pitanje, je li komunistički režim maršala Tita uopće bio mjerodavan suditi za ratne zločine u onim rjeđim slučajevima kada su postojale sudske presude "narodnih sudova" za ratni zločin, jer je istragu vodila totalitarna tajna služba OZN-a, a presude donosili isključivo komunisti, od kojih mnogi i nisu bili pravници, a često su članovi sudskih vijeća sudova u Titovoj Jugoslaviji 1945./1946. bili nepismeni ili polupismeni. Pored toga je diktator Pavelić postavio nekoliko sastava vlade NDH od 1941. do 1945. godine, te je poznato da je vlada NDH imala isključivo kozmetičke izvršne ovlasti u odnosu prema poglavniku-diktatoru.

KAKO SU UBIJANI?

Goran Jurišić, Voditelj Hrvatskog centra za istraživanje zločina komunizma, Zagreb

Tako što su partizani s okolnih brežuljaka po bleiburškome polju otvorili zaprežnu vatru iz svih oružja po mnoštvu hrvatskih izbjeglica koje se tamo slilo, i čiji su se pripadnici Hrvatskih oružanih snaga predali britanskim snagama usmenom kapitulacijom koju su britanske okupacijske snage odbile, i izručile hrvatske civilne izbjeglice i razoružane pripadnike oružanih snaga NDH partizanskom režimu Jugoslavenske komunističke partije i njenom generalnom sekre-

taru Josipu Brozu – Titu, doušniku sovjetske tajne policije i državne sigurnosti, pod konspirativnim imenom "Fridrih Fridrihovič Valter"; dokazi o doušništvu Josipa Broza – Tita nalaze se u Ruskom državnom arhivu za društvenu i političku povijest (RGASPI) u Moskvi (vidi knjigu bečkoga psihoanalitičara dr. Silvina Eiletza pod naslovom "TITOVE TAJANSTVENE GODINE U MOSKVI 1935. – 1940.", Metropress, Zagreb, 2008., ISBN 978-953-99962-3-7, CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 686328.

Crngrob - Snimio: Draguntin Šafarić

Hrvatski uljudbeni pokret

**Udruga za zaštitu
prava građana**

Pete poljanice 7
10000 Zagreb
Hrvatska
tel: +385 1 29-23-756
fax: +385 1 29-23-757

hrvatska.uljudba@gmail.com
www.hrvatskauljudba.hr
www.svakovamdobro.hr
www.pravednostiljubav.hr
www.borovnicaunas.hr
www.redangus.hr
www.blackdragon.hr
www.laudonovgaj.hr
www.ne-kor.hr

Glasnik

Hrvatskog uljudbenog pokreta
Izlazi subotom

Nakladnik:
**"OGNJIŠTE" Nakladna
zadruga**

Uredništvo:
dr. sc. Tomislav Dragun
glavni urednik
091/33-88-431

Hrvoje Mirković
grafički urednik
091/33-88-432

Lovorka Dragun Mirković, dipl. oec.
za izdavača
091/33-88-433

Priloge slati na adresu:
Zagreb, Pete poljanice 7
hrvatska.uljudba@gmail.com
Idejno rješenje:
© Hrvoje Mirković